

ANUL XXII — NR. 23 (939) — 2 Iunie 1973

fiancarea

Biblioteca Municipală Deva
SALA DE LECTURĂ

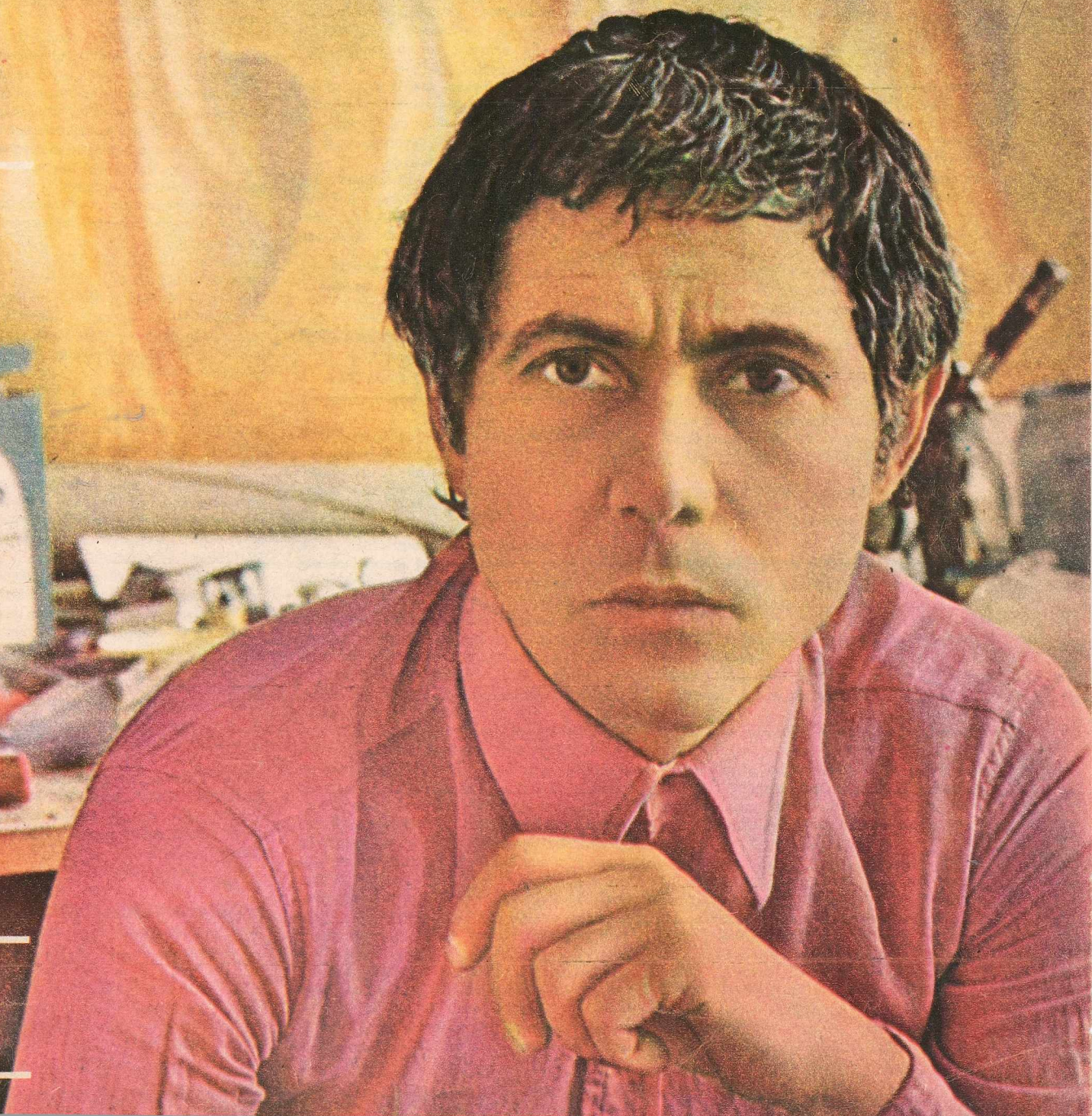
PROPRIETAR IREVERSIBIL: NAȚIUNEA ROMÂNĂ

Un eseu de Mircea Malița:
EMIRUL ȘI POETUL

NATURA NE OFERĂ O COMOARĂ: CĂTINA ALBĂ

Sute de pacienți condamnați de
maladii incurabile declară un lucru
uimitor: «Doctorul Traian Crăciun
m-a făcut complet sănătos». O te-
rapeutică milenară — acupunctu-
ra — și un strălucit practician ro-
mân

Elegie pentru
aurul cenușiu

DIN RĂSPUNSUL CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

Referitor la apariția articolului «Tot pe drum, pe drum de asfalt» de la rubrica Starea comerțului din revista «Flacăra» nr. 17/1973 și la adresa dv. nr. 74/1973, vă facem cunoscut că, în urma parcurgerii articolului semnat de Eugen Iarovici, C.N.E.F.S. salută inițiativa revistei dv. de a informa publicul asupra activității rețelei comerciale de aprovizionare și desfacere a articolelor pentru sport din București.

În acest sens, credem că ar fi util ca acest mod de informare și critică la adresa desfacerii articolelor pentru sport să fie extins și la rețeaua comercială de desfacere a articolelor pentru sport existentă în județele de pe teritoriul țării.

În ceea ce privește conținutul articolului sus-menționat, considerăm că el prezintă carențele unei activități reduse de desfacere a articolelor pentru sport, I.D.M.S. asigurând numai aprovizionarea și desfacerea materialelor și echipamentelor pentru sport executate din lemn, lemn combinat cu metal, metal, cauciuc și mase plastice, pentru București și municipiul București.

Pentru I.D.M.S., această activitate reprezintă circa 0,5% din planul său anual în urma reprofilării sale de M.C.I. la preluarea sa de la U.C.F.S. (C.N.E.F.S.) pe vânzarea autoturismelor, accesoriilor și pieselor de schimb ale acestora, fapt care a adus după sine și răspunsul tov. dir. Octav Olteanu — «noi vedem comercial».

Rețeaua comercială de aprovizionare și desfacere a articolelor pentru sport în întreaga țară este coordonată de două direcții din cadrul M.C.I. — Direcția comercială textile-încălțăminte și Direcția comercială metalochimică (în cadrul cărora funcționau «un birou» și un «serviciu» sport desființate de ceva timp).

Cu aceste două direcții comerciale ale M.C.I. ar fi trebuit să ia legătura în plus autorul articolului, pentru elucidarea problemelor expuse în articol și mai ales a relațiilor C.N.E.F.S. cu M.C.I., departamentele producătoare (M.I.U., M.E.F.M.C., C.S.E.A.L., UCECOM) și întreprinderile producătoare ale acestora.

În speranța că revista dv. va continua publicarea unor serii de articole referitoare la asigurarea producției cantitative și calitative a articolelor pentru sport ca și aprovizionării și desfacerii acestora pe întreg teritoriul țării vă rugăm a dispune ca autorii acestor articole să ia legătura cu secția economică — serviciul materiale și echipament sportiv din cadrul C.N.E.F.S. pentru informarea lor cât mai completă.

Ținem să vă mulțumim pentru sprijinul acordat și care sperăm că va influența în bine producerea și desfacerea materialelor și echipamentului pentru sport atât de necesar bunei desfășurări a activității sportive de masă și de performanță.

Secretar al C.N.E.F.S.
Miron Olteanu

APRECIATI ȘI DUMNEAVOASTRĂ

Subsemnatul sint medic primar la Spitalul C.F.R. Timișoara și lucrez în Depoul de locomotive C.F.R.—Caransebeș la dispensarul medical. Locuiesc în Timișoara și fac naveta la Caransebeș.

Nu pentru că sint un iubitor al vagonului-restaurant sint nevoit de multe ori să intru în acest vagon să ocup un loc la o masă (cînd trenul este arhiplin) și să comand dimineața, la dus, cu rapidul 16, un ceai cu garnitură completă, iar la întoarcere, cu acceleratul 131, o cafea sau o bere. București.

În ziua de 7 mai a.c. a fost la Caransebeș o căldură neobișnuit de mare și am vrut să mă răcoresc cu o bere rece la restaurantul gării. Am comandat alune și am așteptat berea, dar între timp a intrat acceleratul 131 și am renunțat la berea comandată și neadusă încă, mai ales că am aflat că e caldă. M-am consolat cu gîndul că la vagonul restaurant voi găsi o bere mai rece. Așezindu-mă, am văzut că pe toate mesele din restaurant este bere Casino, și am cerut să mi se aducă și mie o bere. Ospătarul m-a luat în

primire cu observația: «Mai întii vă rog să ieșiți afară cu alunele, deoarece nu aveți voie să mincați altceva în afară de ce vă servim noi, uitați-vă pe perete la instrucțiuni; în al doilea rînd, nu servim bere decît la cei care mîncă ceva de la noi. Pentru cei care nu mîncă în restaurant este bere la bufet, la capul vagonului, vă rog să poftiți acolo». Neplăcut impresionat de neospitalitatea ospătarului, am plecat necăjit. În capul vagonului, bere în sticle mici ca de citro «cu 6 lei dacă o beți aci lîngă mine, cu 7 lei dacă o beți în vagon». Am dat 6 lei și am înghițit de cîteva ori dintr-o bere caldă și mai amară ca pelinul. M-am reîntors în vagonul restaurant cu gîndul să comand totuși ceva pentru a primi o bere mai bună. Între timp am observat că se servește la mese, chiar călătorilor urcați la Caransebeș, bere fără mîncare. Am crezut că s-a făcut vreo derogare de la regulă și am repetat cererea să fiu servit cu o bere. Ospătarul, foarte iritat, mi-a reproșat: «De ce nu înțelegi dumneata că mai întii trebuie să mînci ceva și apoi îți dăm și bere». Bine, am zis, dar vîd că la alte mese ați servit berea fără mîncare! Foarte iritat, mi-a strigat atunci: «Du-te dumneata și ia declarații de la toți consumatorii dacă au servit masa sau nu». La această voce iritată și ridicată a venit și responsabilul vagonului și m-a poftit afară, «că acest vagon e pentru consumatori, nu pentru călători». I-am cerut condica de sugesții și reclamații și m-a întrebat obraznic: «Cine ești dumneata de ceri condica?» Un cetățean, un călător — am zis: «Dacă nu ești consumator nu stau cu dumneata de vorbă și te poftesc să ieși afară din vagonul restaurant». Am cerut o listă de meniu să comand totuși ceva în speranța că mi se va da o bere, dar mai ales condica, căci de bere îmi trecuse pofta. Un ofițer superior de la o masă vecină mi-a spus în șoaptă: «Ia, domnule, o cafea, că așa am luat și noi ca să ne servească, și uite că ne-a servit șase sticle de bere». Am cerut o cafea. Am primit și am consumat-o, eram deci consumator. Vă rog, am zis șefului, acum pentru că am consumat o cafea, dați-mi și condica. «Ce, domnule, tot nu te-ai potolit? Ce-ți mai trebuie, poftim iacă și-o bere acum». Am băut un pahar să fiu și mai în drept să cer condica, dar în zadar. Erau revoluții și alți călători consumatori de atitudinea ospătarului-șef, ba cineva mi-a zis: «Lasă-i, tovarășe, în pace, nu vezi că sint amîndoi afumați?»

Dacă a fost corectă sau nu atitudinea celor doi salariați, plătiți pentru a servi politicos pe călători, rămîne să apreciați și dumneavoastră. Călătorii din acea zi din vagon au apreciat.

Dr. Corneliu Nucă
Timișoara, str. Buftea 7

DE TREI ANI AȘTEPTĂM UN DREPT CE NI SE CUVINE

Din 1969 sint salariat al Rafinării Pitești în funcția de maistru de schimb (tură), iar din anul 1970 lucrez la una dintre instalațiile rafinării în care mediul de lucru este nociv, respectiv viciat cu gaze de H₂S. Ei bine, tot din acest an 1970 am solicitat în nenumărate rînduri în numele tuturor salariaților și de multe ori în al meu personal (pentru că din 1958, data intrării în producție, și pînă acum am lucrat numai în mediu toxic), să fim și noi puși în situația de a beneficia de drepturile ce decurg conform legilor în vigoare privind munca în mediu toxic. După multe insistențe am reușit să obținem niște comisii care să stabilească faptul dacă avem sau nu avem dreptul la ceea ce am cerut. Aceste comisii s-au întrunit, au analizat, au făcut analize prin sondaj și au ajuns la concluzia că avem dreptul la așa ceva însă, spre nedumerirea noastră, de aceste drepturi nu pot beneficia decît o parte din salariații instalației respective și, mai mult decît atît, inițial hotărîrea a fost ca nici aceștia să nu primească drepturile integrale, ci numai pentru 4 (patru) ore de activitate din totalul de 8 (opt) ore, ca și cum celelalte 4 (patru) ore noi am fi lăsat totul baltă și am fi ieșit din zona periculoasă.

În continuare a fost stabilit de ce anume putem beneficia. Astfel, s-a hotărît să primim antidot (lapte) și suma de 75 lei pentru maistru, operator-șef, electrocarist și manipulant (muncitor necalificat), restul personalului — doi operatori chimiști II și mecanicul de întreținere — nu poate beneficia de cele arătate, și aici apare o întrebare la care am primit multe

răspunsuri, dar nici unul să ne satisfacă. De ce aceștia nu au dreptul?

O altă întrebare apare din faptul că noi, cei ce beneficiem de ceea ce am arătat, nu putem beneficia de sporul acela de zile de concediu de odihnă ce se acordă celor ce au condiții de lucru deosebite.

La întrebarea De ce nu putem beneficia și de acest drept? ni s-a răspuns: Întrucît instalația noastră a fost construită și dată în exploatare după ce s-au făcut normativele în vigoare privind munca în condiții deosebite, acestea nu cuprind și date exacte despre munca în mediu de H₂S și că nu există normative în vigoare după care să se stabilească numărul de zile de concediu ce ni se cuvin și să așteptăm că s-au făcut demersurile necesare, că vom primi în curînd și acest drept. Și așa s-a ajuns în situația să așteptăm de 3 (trei) ani acest «curînd» care nu mai sosește deloc.

Pașol Florin
maistru la rafinăria Pitești

CU SPRIJINUL COMITETULUI JUDEȚEAN ARGEȘ AL P.C.R., CONSILIUL JUDEȚEAN AL SINDICATELOR NE RĂSPUNDE

La adresa Dvs. nr. 1 450 din 1973 vă trimitem răspunsul la scrisoarea lui Pașol Florin, salariat la Rafinăria Pitești prin care solicita acordarea unor drepturi deoarece lucrează în mediu toxic.

Secretar,
Mușat Vasile

Din cercetările făcute rezultă că secția de sulfurare, prima de acest gen din țară, în cadrul Rafinării Pitești a fost dată în funcțiune în anul 1970. La această secție lucrează 24 muncitori și 3 maistri.

Întrucît este o secție nouă, iar legislația privind sporurile de toxicitate, concediile suplimentare pentru condiții deosebite de muncă și cea privind încadrarea locurilor de muncă în grupa a II-a de muncă a fost elaborată anterior anului 1970 și asemenea locuri de muncă nu sint cuprinse în actele normative respective, muncitorii de la această secție nu au putut beneficia de aceste drepturi.

Conducerea unității a intervenit în repetate rînduri la minister pentru soluționarea acestor probleme (cu adresa nr. 10 877/1971, cu adresa nr. 13 281 din 1972), dar a primit răspuns telefonic prin Ministerul Industriei Chimice că Ministerul Muncii nu este de acord cu modificarea legislației, întrucît urmează ca pe baza preliminarilor să se reglementeze în mod unitar aceste probleme, odată cu îmbunătățirea legislației.

Pe baza competențelor ce le are, conducerea unității a soluționat problema sporului de toxicitate, care în prezent se acordă la toți salariații din această secție.

A rămas nesoluționată problema concediilor suplimentare, pentru condiții deosebite, și problema încadrării în grupa a II-a de muncă, întrucît acest loc de muncă nu este prevăzut în H.C.M. 1 149/1958 și, respectiv, ordinul 59/1969 al Ministerului Muncii.

Avînd în vedere că aceste probleme se rezolvă numai pe plan central, considerăm să se intervină și de conducerea redacției la Ministerul Muncii pentru urgentarea rezolvării lor.

Președinte,
Niță Ion

Membru în B.E. cu
problemele sociale și
nivel de trai,
Manu Pavel

Ne adresăm pe această cale forurilor în drept pentru urgentarea rezolvării drepturilor ce se cuvin muncitorilor de la secția sulfurare din cadrul Rafinării Pitești.

UNDE EȘTI, IONELE?

Era prin anul 1942, cînd soțul meu s-a angajat pe timpul verii, ca păzitor la boi în muntele «Dieci», aparținînd de comuna Maieru, județul Bistrița-Năsăud. Nu mi-am dat seama că plecarea lui, după o singură reîntoar-

cere, va fi definitivă. Cînd a plecat a luat cu el pe cel mai mic copil al nostru, Ionel, care avea atunci 4 anișori.

A mai stat la vite circa 2-3 zile, iar după aceea a luat copilul și a plecat la Iacobeni, lăsîndu-l pe Ionel într-o curte, iar el a plecat mai departe. Stăpîna casei, Livia Duca, a luat copilul și s-a dus la jandarmeria din Vatra Dornei anunțînd că la ea se află un copil părăsit și ce să facă cu el?

Jandarmii cu un medic s-au dus la Iacobeni la copil și l-au încredințat femeii ca să-l țină zece zile.

După zece zile a fost luat și dus la Cîmpulung la un cămin. Acolo a fost ținut timp de o lună, în care perioadă Duca Livia a fost de trei ori la el, cerînd ca să i-l dea ei, pentru creștere, lucru care nu s-a realizat.

După o lună, femeia ar fi auzit că la o dată copiii care erau la Cîmpulung vor fi duși la Brașov și în alte localități din România; l-a văzut pe copil cu un lăntșor la gît cu un număr și o etichetă cu numele lui. Aceasta era la Vatra Dornei.

De atunci nu mai știu de el, ar avea acum 34-35 ani. Dacă ar ști cineva despre el mult aș dori să mă anunțe să intru în legătură cu el. Are un semn: tăietură la barbă în partea dreaptă, a căzut pe sobă cînd era mic. Mai are un semn — lovit în cap, tot în partea dreaptă și un semn pe spate, tot dreapta — și dacă cineva va avea milă de mine să-mi scrie la Maieru pe adresa: Pralea Ileana, comuna Maieru, str. Haj nr. 174, județul Bistrița-Năsăud.

Să știți, dragul mamei, că eu am 68 de ani. Am îmbătrînit, frații tăi, Viorel și Aurel, trăiesc, sint căsătoriți și au copii. Să mai știți că eu nu m-am despărțit de tatăl tău, dar din 1942 numai o dată l-am văzut, ultima dată era la Petroșani și lucra la mina din Lupeni. Trăia cu o femeie și avea copii cu ea. Sint 11 ani de atunci cînd l-am vizitat la Petroșani, cu care ocazie am cerut să-mi dea copilul pe care l-a luat în anul 1942, dar de atunci nu mai știu ce este cu el.

Dar tu unde ești, Ionele, copilul meu drag? Vino pînă la mine să mă vezi sau scrie-mi trei rînduri să știu despre tine ce faci?

Vino să vezi satul în care te-ai născut, cît este de frumos! Vino să vezi pe mama bătrîină de ani, care de 31 de ani se tot gîndește la tine și așteaptă vești de la tine.

Sper și mai aștept vești de la tine. Închei și cred că scrisoarea mea va avea ecou și de undeva, într-o zi, va veni o veste care mă va întineri, o veste că tu trăiești, ești sănătos și bine. Scrie-mi unde ești, dragul meu fiu Ionel.

Pralea Ileana
com. Maieru, str. Haj nr. 174

ESTE COPILUL MEU, DAR DIN ACTE NU REIEȘE

Subsemnatul Istvan William m-am născut în anul 1929 și actualmente ar. «mămiciliul stabil în com. Șag, satul Parța, jud. Timiș, sint muncitor la Industria linii-Timișoara și apelez la dv. prin această scrisoare deoarece am un mare necaz și nu pot să-l rezolv singur.

Problema este următoarea: Sint căsătorit nelegitim cu soția mea, Preda Maria, din anul 1957, cînd mi-a murit prima soție, de la care mi-a rămas un băiat și o fată. Cu soția a doua am șase copii în viață, unul s-a născut mort, iar al optulea trebuie să vie.

Copilul ai șaptelea făcut cu Preda Maria s-a născut la maternitatea din Timișoara și nu au vrut să-l treacă pe numele meu, ci pe numele de Preda și de trei ani nu primesc alocație după el.

Am fost la secretarul consiliului popular, din Șag ca să-mi dea o adeverință ca să primesc alocație, dar am fost alungat. Foștul soț al nevastăii, Preda Gheorghe, este plecat fără adresă și nu-l pot găsi ca eventual să introducem divorț și să nege că copilul Preda Cosmin e al lui.

Ceilalți s-au născut în sat și poartă numele meu.

Nu știu ce să mă fac deoarece nevasta va naște peste cîteva luni și copilul dacă se va naște la Timișoara, iar Preda se va chema.

Istvan William
Șag

— **Așadar, printre atâtea plante minunate pe care ni le-a dăruit natura se numără și cătina. Dumneavoastră, tovarășe inginer, ați vorbit cu atita pasiune despre ea încît m-ați făcut curios. În fond care e biografia ei?**

— Cătina albă, cu denumirea științifică *Hippophaë rhamnoides L.*, este un arbust de 1,5—3 metri înălțime, care în condiții favorabile poate să ajungă la 8—9 metri înălțime. Dispune de un sistem radicular trasant, care se întinde pe distanțe foarte mari, avînd o extraordinară putere de drajonare care-i permite să cucerească din aproape în aproape terenuri întinse...

— **Dacă ar fi să facem o glumă, am zice că are tendințe expansioniste!**

— Sau o calitate pe care am putea s-o denumim, prin analogie, «spirit de sacrificiu»...

— **Adică?**

— Acest arbust ale cărui tufe înaintază cu 1—1,5 metri și chiar 2 metri pe an, cuेरind terenuri, aduce cu sine o mare binefacere: îmbunătățește calitatea solului.

— **Îmi place că îi luați apărarea!**

— Dar nu numai atît. Pe acest sol, devenit mai fertil, plantele cresc cu mai multă vigoare, ocupă spațiul, ocupă deschiderea spre soare și lumină și astfel cătina — specie prin excelență de lumină — are mult de suferit din cauza umbrei pe care o produc plantele cărora ea le-a creat condiții de vegetație — suferință care o poate duce la dispariție.

— **E superb sacrificiul cătinei! Merită să mai cunoaștem cîte ceva din biografia ei.**

— Vegetează în climate din cele mai variate, suportînd atît temperaturile cele mai joase din timpul iernii, cît și temperaturile cele mai ridicate și uscate din timpul verii.

În privința cerințelor față de sol, dispune de o extraordinară plasticitate, instalîndu-se și vegetînd atît pe soluri sărace și chiar sărăcitate, cît și pe soluri afinate, bogate. O întîlnim frecvent pe roci descoperite prin eroziune excesivă, pe prundișurile nisipoase sau pietroase, pe nisipurile marine, pe grîndurile deltelor...

— **Ce arie de răspîndire are?**

— Cătina albă este o specie cu o arie naturală de răspîndire dintre cele mai vaste de pe glob, se întinde peste toată Europa și Asia, de la Oceanul Atlantic pînă la Oceanul Pacific, iar latitudinal, de la paralela 23°27' (Asia) pînă la paralela 67°56' (Norvegia).

— **...unde se întîlnește cu Iapona Engel?... Dar să lăsăm iubirile poezilor și să ne întoarcem la această plantă planetară. În România ce răspîndire are, tovarășe inginer?**

— În țara noastră arealul cătinei albe se desfășoară de-a lungul subcarpaților Moldovei și Munteniei, de la Olt pînă în Valea Bistriței. Între Olt și Dîmbovița arealul se prezintă sub formă de mici insule. Din valea Dîmboviței însă arealul devine continuu, specia se află în masă și ocupă suprafețe din ce în ce mai mari pe măsură ce înaintază spre est în Muntenia și spre nord în Moldova.

— **Așadar, asta e «aventura națională» a cătinei!**

— Cătina găsește cea mai largă răspîndire în bazinul râului Buzău... În afară de regiunea subcarpatică mai este răspîndită în Delta Dunării și pe nisipurile marine ale litoralului Mării Negre.

— **Se vor mira poate cititorii noștri că insistăm atît de mult asupra unor date aproape statistice. Sigur, noi, tovarășe inginer, am făcut-o cu premeditare...**

— A, da... E vorba de importanța economică...

— **Dar înainte de a intra în celelalte amănunte n-ar trebui să vorbim și despre morfologia arbustului?**

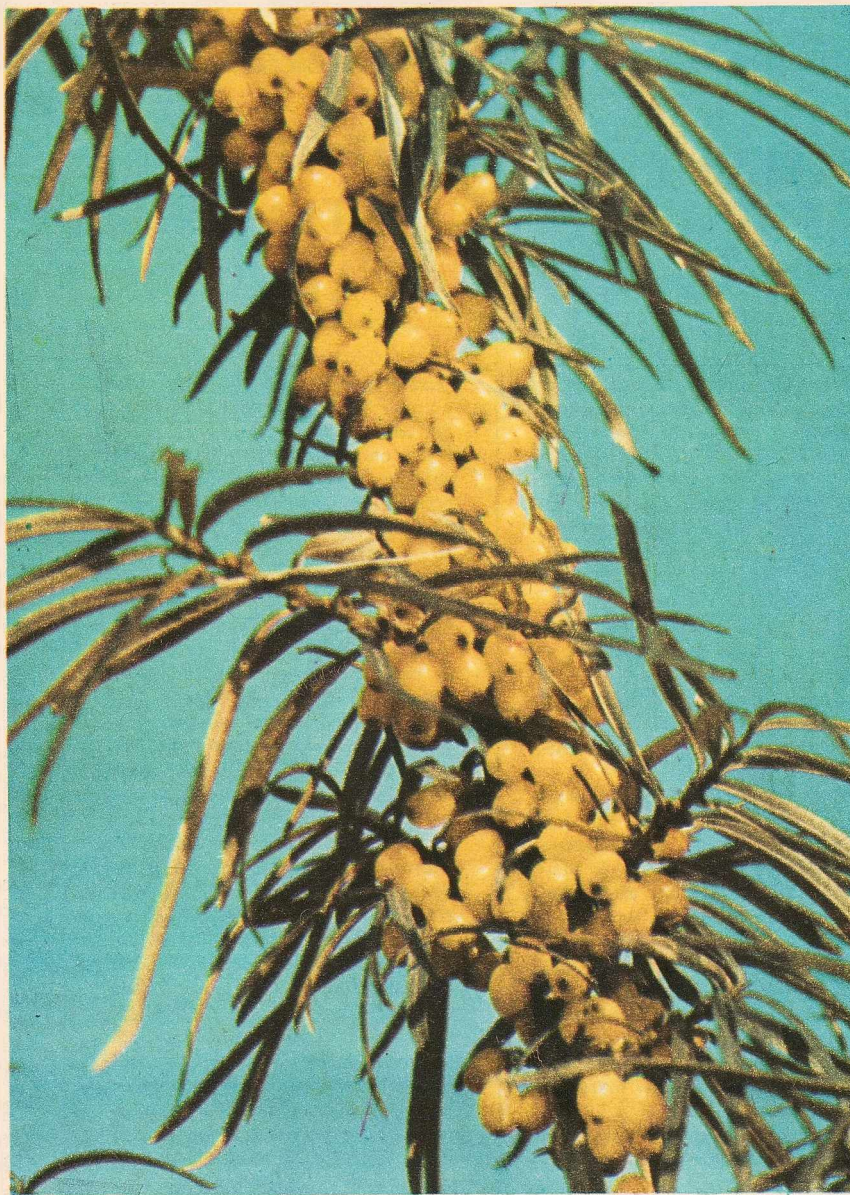
— Nu de morfologie, ci de fruct mai degrabă. Fructele ovoide, cărnoase, portocalii pînă la roșii-portocalii, de consistență moale, au o lungime de 7—8 mm, se strivesc ușor prin apăsare cu degetele, lăsînd să curgă un lichid roșiatic.

— **Cînd rodește cătina, tovarășe inginer?**

— Pe măsura înaintării în vîrstă.

— **Ați spus-o și frumos, și poetic! Nu m-am putut stăpîni să nu vă întreprub. Vă rog...**

— Începe să fructifice între 2 și 5 ani, cum vă ziceam, pe măsura înaintării în vîrstă. Dă rod anual, dar abundent la doi ani,

NATURA NE OFERĂ O COMOARĂ:

CĂTINA ALBĂ

de vorbă cu ing. A. MĂRCOIU
cercetător principal la Institutul
de cercetare, proiectare
și documentare silvică

exemplarele mature dînd o producție de 1—3 kilograme...

— **Nimic nu e mai liniștitor decît să cunoști biografia unei plante modeste, dar minunate. Acum, tovarășe inginer, să intrăm în fondul problemei. Care e importanța cătinei, această plantă planetară?**

— Importanța principală a fructelor de cătina o constituie conținutul ridicat de vitamine: vitamina C, vitamina B1, vitamina B6, vitamina E, vitamina F, provitamina A, caracteristic este conținutul foarte ridicat de vitamina C (150—1 000 mg la 100 g de fruct proaspăt). Știînd că roșiile conțin 10—100 mg, merele 16—100 mg, afinele 6,5—30, zmeura 20—50, fragii 40—60, iar lămiile și grefiturile considerate bogate în vitamina C, conțin 40—60 mg, respectiv 40 mg la 100 grame de fruct proaspăt, se evidențiază categoric bogăția de vitamină C a fructelor de cătina.

— **Prevăd că reciclăm cătina!**

— Încă o precizare: vitamina C din fructele de cătina, în raport cu aceea din alte fructe, prezintă marele avantaj de a fi foarte stabilă, prin depozitare și fierbere pierzîndu-se o foarte mică parte.

— **Planetara noastră cătina mai conține și alte substanțe?**

— Da, în afară de vitamine, fructele de cătina conțin un mare număr de acizi orga-

nici (acid malic, acid citric, acid acetic, acid chinic, acid succinic, acid nicotinic), acizi grași saturați și nesaturați și esterii lor (uleiuri), diferite substanțe minerale și enzime.

— **Văd că botaniștii și chimiștii au avut-o serios în atenție...**

— În afară de fructe, în mod sporadic au fost cercetate și alte părți ale plantei. Astfel, s-au pus în evidență în nodozitățile rădăcinilor vitamina B12, substanțe polifenolice și taninuri în frunze, lemnul de cătina avînd o cantitate mare de lignină în comparație cu alte specii lemnoase...

— **Tovarășe inginer, bombardîndu-mă cu atitea calități, începeți să mă convingeți să mă fac cultivator de cătina. În sfîrșit... Probabil că aceste calități fac arbustul valoros. Cum ar putea fi utilizată și valorificată economic această bogăție naturală a plaiurilor noastre?**

— Datorită caracteristicilor biologice și plasticității ei care permit instalarea și dezvoltarea pe terenuri extrem de diferite în ceea ce privește structura și compoziția chimică a solului, cătina albă este una din speciile care contribuie în cea mai largă măsură la fixarea și consolidarea terenurilor degradate de cele mai diferite forme: terenuri în pantă roase de ape, surpături și alunecări, nisipuri nestabile și chiar tere-

nuri sau nisipuri cu un grad destul de ridicat de sărăturare. Exemplu elocvent este folosirea ei la împădurirea terenurilor degradate, mai ales a terenurilor excesiv erodate din Vrancea.

Avînd facultatea de a asimila direct azotul atmosferic prin nodozitățile rădăcinilor, cătina albă ameliorează solul făcînd posibilă instalarea ulterioară a altor specii mai pretențioase față de sol, dar mai valoroase din punct de vedere economic (frasin, paltin, cireș, mojdrean ș.a.).

Datorită aspectului plăcut al frunzelor argintii și mai ales fructelor ei cu o bogată gamă cromatică de la galben pînă la roșu, trecînd prin portocaliu, cătina albă poate constitui o încîntătoare plantă ornamentală din primăvară pînă iarna tîrziu.

În afară de rolul ei de fixatoare și amelioratoare de sol, datorită conținutului ridicat în diferite vitamine, fructele de cătina albă, o adevărată polivitamină naturală, și-ar găsi o largă răspîndire în industria alimentară. Astfel, se pot prepara siropuri, sucuri în exclusivitate din fructe de cătina sau în amestec cu alte sucuri, marmelade, gemuri, jeleuri, lichioruri, băuturi alcoolice de fermentație sau spirtoase. Conținutul mare de vitamină C face din fructele de cătina un produs recomandat mai ales pentru copii.

Siropurile obținute din sucul de cătina, uneori cupajate, marmeladele și gemurile sînt folosite îndeosebi ca preparate dietetice. Clinicile de pediatrie germane și elvețiene folosesc în cantități mari astfel de preparate, nu rareori cura de suc de cătina fiind obligatorie pentru bolnavii în tratament.

Bogăția de substanțe valoroase pentru procesele biochimice și fiziologice dau posibilitatea ca fructele ca atare sau extractele din acestea să poată fi folosite în medicina umană și veterinară, precum și în zootehnie.

— **Vorbiți-mi de modalitățile de valorificare superioară a fructelor de cătina.**

— În prezent fructele de cătina sînt valorificate numai la export sub formă proaspătă. Ținînd seama că anual se pot recolta cantități foarte mari de fructe de cătina, acestea ar putea fi utilizate în scopuri alimentare, sub formă de siropuri, sucuri, marmelade, jeleuri etc. Un alt mod de valorificare ar putea fi în scopuri medicamentoase, din fructele de cătina albă putîndu-se obține unul sau mai multe medicamente. Un început în vederea valorificării superioare a cătinei albe l-a făcut Institutul de cercetare, proiectare și documentare silvică, care în colaborare cu Institutul de studii, cercetări și proiectări pentru construcții hortiviticole și cu concursul Centrului de valorificarea fructelor de pădure din Orașul Gheorghe Gheorghiu Dej, aparținînd Inspectoratului silvic Bacău, au produs, la scară de stație-pilot, siropul natural de cătina.

— **Și perspectivele?**

— Afară de cantitățile ce se vor livra la export, din fructele de cătina s-ar putea produce cantități industriale de sirop de cătina. La această acțiune urmînd a participa organele de resort ale Ministerului Comerțului Interior și ale Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții. Perspectivele sînt, în ultimă instanță, de calitate ei de care-am mai vorbit și care o vor impune printre «materialele prime» de mare utilitate.

— **Care sînt la noi preocupările privind studiul cătinei albe?**

— Ele sînt, consider eu, îmbucurătoare. Astfel, trebuie amintită folosirea cătinei pentru consolidarea și ameliorarea solului din terenurile degradate, care a făcut obiectul de studiu al unor pasionați silvicultori, dintre care cităm pe dr. ing. A. Haralamb, dr. ing. I. Lupe și dr. ing. C. Traci. Cercetări privind compoziția chimică a cătinei albe au fost efectuate de dr. I. Brad, dr. E. Grigorescu și prof. S. Corlățeanu.

Metodele de recoltare și păstrare a fructelor de cătina sînt studiate în prezent de un colectiv de cercetători din cadrul Institutului de cercetare, proiectare și documentare silvică, constituit din ing. A. Mărcoiu, ing. T. Văetuș și chimist R. Drocan, colectiv care a inițiat și produs siropul de cătina.

Dar lista celor pentru care cătina a devenit obiect de studiu nu este completă, ea este mult mai mare.

Interviu de Cornel BOZBICI

săptămîna
politică

23
AUGUST

Încheierea celei de-a cincea luni a acestui an marchează obținerea unor rezultate importante în producție. Colectivele de muncitori, ingineri și tehnicieni din industrie, din toate colțurile țării, fie că este vorba de siderurgiști de la Galați și Hunedoara sau minierii din Maramureș și Oltenia, constructorii de mașini din București și Brașov sau constructorii cetăților lumînii de la Rogojelu și de pe Lotru, de peste tot, au raportat realizările lor la sarcinile cincinalului; realizări din citirea cărora reiese faptul că la multe obiective se lucrează deja în contul lunilor viitoare sau chiar al anului viitor. Nu s-au lăsat mai prejos nici lucrătorii din agricultură, care în ciuda condițiilor atmosferice neprielnice au reușit să realizeze planul însămințărilor de primăvară și să execute lucrările de întreținere corespunzătoare, aferente fiecărei culturi.

Spre sfârșitul acestei luni ne-au atras atenția și festivitățile desfășurate cu ocazia încheierii cursurilor în facultăți și ale promoției '73 în licee, cu această ocazie tineret studios din țara noastră arătându-și din nou entuziasmul pentru învățatură, pentru o perfecționare continuă. Angajamentele luate de absolvenții liceelor de a fi constructori de nădejde ai țării, răspunzând sprijinului acordat de către stat în construirea lor, trecerea deplină la legarea învățămîntului superior și de celelalte grade de producție sînt fapte care atestă încă o dată atașamentul intelectualității față de politica partidului, în care vede propria sa politică.

Milioanele de lei ce se adaugă la producție peste sarcinile de plan la zi, încheierea campaniei împăduririlor de primăvară cu o lună mai devreme, declanșarea vastei acțiuni de identificare a terenurilor necultivate. precum și multe alte fapte, ne dovedesc că de just sînt îmbinate de către partid interesele generale cu cele particulare, fapt ce dă încredere cetățenilor României în lupta lor pentru construirea unei țări multilateral dezvoltate, pentru bunăstare.

Toate acestea, entuziasmul oamenilor în întrecerea socială în împlinirea celei de-a 29-a aniversări a eliberării patriei ne dau credința îndeplinirii sarcinilor de producție ale acestui an, an hotărîtor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

Alexandru PĂSĂRIN

opinia unui alegător

ÎNTRE CE ALEGEM DIN COPILĂRIE...

De mai multă vreme mă tot bate gîndul să scriu cîteva rînduri sub acest titlu care poate să vă pară bizar. De mai multă vreme mă tot gîndesc cum să abordez o chestiune de o sensibilitate anume, pe lângă care trecem destul de grăbiți, deși convingși în sinea noastră că ar merita să-i consacram și atenția și chiar îngrijorarea noastră pedagogic preventivă. De mai multă vreme asist și eu, grăbit, la nesiguranța opțiunii în cazul unor oameni tineri și atît de sănătoși și bine dezvoltăți trupește.

Cînd, iată, cu numai două zile în urmă, la o ședință, — de unde se vede că sînt și ședințe interesante, nu numai multe, — la o ședință, cineva, persoană însemnată, om de cultură adică, intrat în conștiința publică, relatează cu o abia reținută indignare următorul fapt:

La Filarmonica «George Enescu» din București urma să se țină chiar azi, sîmbătă, cînd citiți revista de față, un concert-lecție pentru elevii liceelor bucureștene. Și profesorii dirigiți au fost invitați să ia biletele. (Gratis.) Dirijorul, om de vază și el, dăruiț profesiei și cu har, ba mai mult, atît de devotat încît a ajuns să cerceteze, pentru mine cel puțin extraordinara legătură dintre muzică și matematică, dirijorul, ieșind de la repetiție, a văzut unii (nu toți, firește) profesori aruncînd pur și simplu biletele la sau în coșul de pe marginea trotuarului.

Stupefacția dirijorului, ca și a noastră, a celor care ascultam relatarea, fără margini și perfect mută.

Un director de liceu din Transilvania, mai exact din Cluj, a luat curajoasa decizie să oblige pe toți elevii cursului superior și în același timp pe toți elevii de la seral să vină o dată, într-o duminică, la un spectacol al Naționalului clujean. În pauză, constatare stupefiantă: mulți, foarte mulți, vedeau pentru prima dată fastuoasa sală a teatrului. Nu numai că nu fuseseră niciodată la un spectacol de teatru, dar nu văzuseră nici măcar sala, deși de 10, de 20, de 30 de ani locuiau în Cluj!

Unde vreau să ajung?

Vreau să ajung la concluzia, altfel elementară, că noțiunea de opțiune se formează și se consolidează în timp, dar și pe baza unei bogate pregătiri intelectuale, ideologice. (Termen pe care îl folosim atît de des încît îi pierdem înțelesul!)

Ce criterii pot prezida opțiunea unui alegător care se întemeiază doar pe siguranța vîrstei, care se reazemă doar pe autoritatea numărului aniversărilor zilei de naștere?

Vreau să ajung la concluzia că e cazul să întreprindem ceva, ceva care să egaleze în interes și în autoritate hotărîrea cu privire la obligativitatea tineretului de a face sport.

Vreau să ajung la concluzia necesității solidarizării tuturor factorilor determinanți ai operei de educație în direcția consolidării conștiinței de sine a fiecăruia dintre «alergătorii de cursă lungă» care sînt viitorii cetățeni alegători de mîine.

Un stadion suprapopulat la un meci de fotbal este unul dintre cele mai frumoase spectacole pe care le poate saluta chiar și un critic de teatru conservator ca mine. Dar o sală de concerte goală, o sală de teatru goală sau pe jumătate plină, un muzeu rar vizitat fac ca tristețea mea să fie infinit mai mare decît bucuria produsă de entuziasmul contagios în fața unui gol perfect băgat sau perfect apărat.

Fiindcă, în viață, trebuie să știm să alegem și să optăm nu numai între două mingi.

Dinu SĂRARU

arhiva socială

OPORTU- NITATE ȘI ADEVĂR

Oportunitate și adevăr, iată o relație greu de suportat prin anti-nomia, dar și prin fatalitatea celor doi termeni.

Dar oare poate fi inoportun adevărul? Prin aceasta am ajuns la cheia problemei: dacă adevărul e previzibil în ordinea socială, oportunitatea sa nu trebuie tocmită fiindcă funcțiunea sa e salubră, dinamică, novatoare, salvatoare pentru societate, deci pentru progresul ei.

Între timp însă, forțele retrograde au căpătat experiență, istoria nu se repetă pur și simplu, istoria le-a adus cîștiguri tactice sau abilități dialectice demne de considerat. Exponenții acestor forțe, indiferent de scara pe care se află, s-au descoperit între timp pedagogi. Rostirea adevărului, spun ei, nu este numai o chestiune de oportunitate, ci și de pedagogie. Trebuie să știi cînd și cum să administrezi adevărul pentru ca integritatea mintală a indivizilor sau a popoarelor să nu fie în pericol. Poți să-i spui în fața unui pacient că are cancer? Poți să-i spui în fața unui șef că e incapabil? Sau mai departe... Este un fapt știut, o recunoaște toată lumea, o recunosc chiar teoreticienii neocolonialismului, că popoarele au nevoie de independență și de libertate. Problema este însă cum se acordă această libertate, cînd se acordă și mai ales «cît sînt de mature» popoarele ca să primească această libertate sau această independență de care nu orice neam e apt. De aici desigur necesitatea tutelei — vezi chestiunea teritoriilor sub tutelă, asumarea unor responsabilități netransmisibile, preluarea unor mandate de reprezentare care nu pot fi încredințate nimănui altcuiva decît celor în drept. Din acest punct de vedere, disputele purtate în cadrul O.N.U. de mai bine de două decenii, privind acordarea libertății și independenței unor popoare aflate sub jug colonial, reprezintă doar reflexul diplomatic și parlamentar al bătăliilor în care aceste neamuri se află angajate de secole. A devenit limpede că imperialismul — sub toate formele sale — este azi campionul mondial al minciunii, așa cum autocrația este sugrumatoarea libertății, că în lupta ideologică cu imperialismul nu sînt admisibile tranzații pe tema oportunității, că rostirea adevărului în problemele cardinale ale existenței popoarelor este nu numai o datorie, dar și o necesitate, deci o legitate.

Revenind la planul preocupărilor noastre, chiar și numai literare, s-a modificat oare raportul dintre realitate și adevăr, prin faptul că azi ne aflăm într-un alt stadiu istoric decît ieri? Este asigurată prin însăși realitatea noastră funcționarea unui raport concordant între cele două sfere? Cînd, cum și mai ales în ce fel intervine filtrul oportunității, acel filtru care voalează sau clarifică, îndepărtează sau apropie chipul fantomatic sau brutal al adevărului?

Oportunitatea nu e numai o categorie gnoseologică, ci și politică. Vom discuta despre ea cu alt prilej.

Paul ANGHEL

cronica instituțiilor

TINERII (I)

Un atribut evident al societății românești de astăzi constă în libera expansiune a energiilor tineretului, în crearea unor posibilități reale de a-și trăi idealurile și de a le împlini. În plan imediat, socialismul a adus în România o mobilizare uriașă de forțe, o chemare la construcție economică, urmată aproape instantaneu de faimoasele șantiere ale tineretului, caracterizate prin entuziasm și devoțiune, transformate curînd într-o școală a noului și a muncii comuniste. Primele monumente ale societății socialiste românești au fost liniile de cale ferată și tunelurile, înscrise deja cu rezonanțe de legendă modernă în istoria recentă a țării, Bumbești—Livezeni, Salva—Vișeu ș.a.m.d., locuri de muncă ale brigăzilor de tineri. Într-un asemenea context, problema tineretului a primit în România dimensiunile unei realizări sociale de prestigiu, aproape neobișnuită în lumea contemporană, confruntată adesea cu nemulțumirea generațiilor noi, cu imposibilitatea lor de a se adapta unor structuri învechite. Revoluția a schimbat resorturile vieții publice, oferind tineretului un ideal constructiv, mesajul unei filozofii umaniste și realiste, deodată cu șansa concretă de a le da viață.

Seriozitatea cu care este studiată problema tineretului este vizibilă și în ansamblul de instituții și măsuri politico-sociale care privesc viața și activitatea lor. În urma unei hotărîri a Comitetului Central al partidului, la plenera din noiembrie-decembrie 1967 conducătorul organizației comuniste de tineret devine membru al guvernului. În acest fel, tineretul participă la conducerea societății. De asemenea, la toate nivelurile de organizare, din fabrici pînă la organismele supreme, economice, politice și sociale, tinerii sînt reprezentați în consiliile de conducere printr-un membru cu drept de vot deliberativ. Caracterul de inovație al situației din România constă tocmai în faptul că ministrul pentru problemele tineretului nu este o persoană aleasă pentru a «rezolva» anumite probleme ale tinerilor, ci reprezentantul, purtătorul lor de cuvînt, și că apartenența la guvern provine tocmai din mandatul pe care-l are din partea lor. S-a creat în acest fel cadrul legal pentru a permite ca glasul tinerilor să fie auzit în toate hotărîrile care privesc soarta și viitorul societății.

Din 1968, pe lângă conducerea Uniunii Tineretului Comunist funcționează Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, instituție înființată în scopul studierii problemelor referitoare la munca tineretului, la felul său de a gîndi și la modul cum trăiește și se integrează în societate. Directorul centrului, cunoscutul sociolog Ovidiu Bădina, preciza caracterul special și statutul instituției pe care o conduce, subliniind că este menită să recomande forme și metode noi, să generalizeze experiența pozitivă în activitatea tineretului, punînd în centrul preocupărilor sale personalitatea tînrului, tendințele de evoluție, factorii care condiționează viața și munca, pregătirea și educația lui. Concluziile se stabilesc prin cercetări proprii sau prin colaborări cu alte institutiv științifice, organe și organizații centrale. O largă participare la activitatea centrului este asigurată de reprezentanții organizației de tineret, cei dinții beneficiari ai cercetărilor. În acest fel, centrul este o prezență vie, un element important în fundamentarea deciziilor privind cele mai variate categorii de tineret.

Aurel Dragoș MUNTEANU

ce profețim,
ce profesăm

CODUL MORAL DE FIECARE ZI

Un cod, și cu atât mai mult unul moral, îți inspiră în primul rând sentimentul duratei, al înrădăcinării normelor sale adânc în ființa socială. Ideea aceasta mi s-a impus și mai stăruitor în ziua când m-am aflat în fața acelei stele cilindrice de piatră gravată de cuneiforme ce reprezintă Codul lui Hammurapi, cea mai veche legiuire din cîte se cunosc în lume, conținând îndreptări care și astăzi mai sînt valabile.

Nu-i mai puțin adevărat că adevărata durabilitate a unei norme morale stă în rațiunea clară pe care se întemeiază, rațiune unanim acceptată de colectivitate. Deopotrivă, obișnuită, reflex al vieții cotidiene ca și aspirație, strădanie de a fi la înălțimea ei, norma morală reprezintă necesitatea înțeleasă în cel mai înalt grad, factorul de armonizare socială a tuturor libertăților noastre.

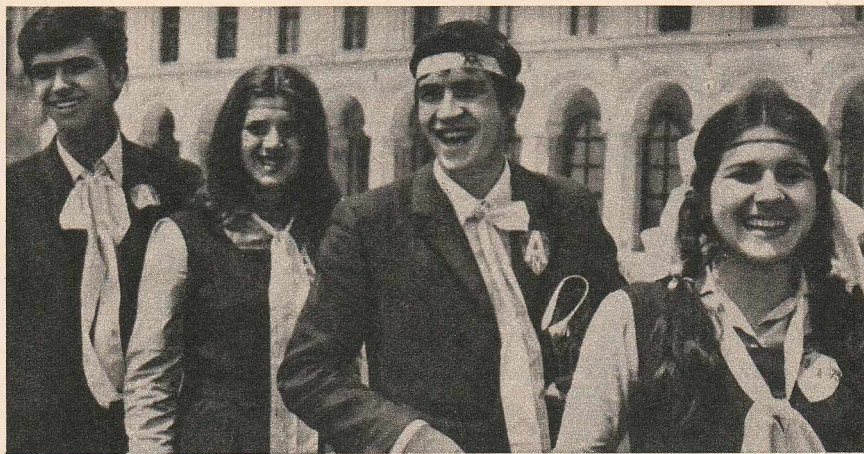
Conservată îndeosebi în proverbe și pilde, fiecare popor are moralitatea sa bine definită, codul său nescriș, dar cu atât mai implacabil. Nu greșesc, cred, din acest punct de vedere dacă afirm că una din marile țării ale dăinuirii poporului nostru sălășluiește și în moralitatea sa, înțeleasă în accepțiunea raportului pe care îl definea Goethe între putere și morală.

Un cod moral îți dă certitudinea duratei și prin faptul că el constituie indicele cel mai tranșant al maturității de viață și gândire la care a ajuns obștea într-o anumită organizare a ei. Principiul de viață nu e decît esențializarea, chintesența unei practici sociale și morale a unei societăți ajunse la conștiința de sine.

Comunismul fiind prin excelență conștiința de sine are inegalabilul avantaj de a se impune rapid nu numai în forum, în relațiile dintre oameni, ci și în forul interior al fiecăruia. De parte de a se realiza de la sine, această acțiune de înrîurire, de modelare a personalității umane reprezintă, în fapt, latura definitorie a operei de făurire a noii societăți. Poporul merită mai mult decît pîine și jocuri, vechiul deziderat roman, așa cum susținea Lenin, adică vrea să trăiască mai bine trăind și mai frumos, mai moral. Dealtfel însăși apariția comunismului pe scena istoriei este strîns legată de promovarea unei noi moralități, avînd drept premisă libertatea și demnitatea muncii. Unul din puternicele argumente pe care le-au avut vechii militanți comuniști în susținerea publică a convingerilor de care erau animați a fost și țînuta lor morală desăvîrșită.

M-am simțit obligat să formulez aceste considerații, înainte de toate, pentru a face înțeleasă ideea superiorității morale conferită societății noastre în curs de multilaterală dezvoltare de către Proiectul de norme ale muncii și vieții comunistilor, ale eticii și echității socialiste, parte integrantă a vastului program de perfecționare și amplificare a activității ideologice și de educație socialistă. Definindu-l în Raportul la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972 drept «un instrument puternic în educarea comunistilor, a tuturor oamenilor muncii și, în primul rînd, a tinerei generații», secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, avea în vedere tocmai acțiunea sa practică formativă, evidențiată dealtfel chiar din primul moment al dezbaterii publice. Unanim aprobat și înțeles în toată multitudinea semnificațiilor sale, el trebuie să devină îndreptarul nostru moral de fiecare zi. Fără a administrativa lucrurile, a le simplifica într-un mod îngust, consider că în funcție de această lege supremă de conștiință a comunistilor trebuie să judecăm ceea ce este și nu este moral în societatea noastră. Impunîndu-ne zilnic să realizăm această evaluare începînd cu noi înșine, neîndoielnic vom grăbi înaintarea spre comunism a societății noastre prin elementul ei cel mai dinamic și atotputernic — OMUL.

Nicolae STOIAN

Fotografie de Ion PREDOȘANU

ABSOLVENȚII '73

Vinerea trecută, adică pe 25 mai, Bucureștii a fost pur și simplu al lor. L-au străbătut în lung și în lat, pe roți ori pe pedes, și-au manifestat în fel și chip bucuria și ne-au adus tuturor, în prim planul conștiinței, adevărul că tinerețea-i a dracului de frumoasă.

Eu unul i-am întîlnit pe absolvenții anului IV A de la Liceul nr. 36 în autobuzul 105. Aveau funde cu cozi lungi în piept, funde pe care erau caligrafiate semnături de ale colegilor și slogane sublimabile prin naivitatea și buna lor credință.

Cînd 105 a trecut podul Grant, au cîntat melodia dedicată lui; cînd au aflat că junele cu cămașă galbenă de lingă mine e George Stanca, cel care face top-ul muzical în «Flacăra», au cîntat pe rînd un top-pachet de cîntece pentru el; cînd au ajuns la capătul lui 105, au făcut un semicerc în fața autobuzului și, dirijați de unul dintre ei, au cîntat un «Mulți ani trăiască!» de mulțumire pentru că i-au transportat, taxatoarei și șoferului; cînd au mers în monom, ocolind sistematic toate rîndurile de flori din fața Casei Științei, au scos la ferestre 69,8% din personalul combinatului; cînd... Dar să mă opresc, pentru că un inventar al fanteziei lor e absolut imposibil de realizat.

În schimb, vă propun altceva: să ne străduim să dovedim că sîntem buni tovarăși cu cei din generația tînără; să încercăm să-i înțelegem, intrînd, în ciuda anilor pe

care fiecare dintre noi îi are, în pielea lor. Și apoi, de pe această poziție a lor, dar cu mintea noastră ceva mai coaptă de ani și experiențe proprii, să vedem cam ce ar trebui să le spunem acestor fete și băieți, acum la această răscură a lor.

Că noi, cei din celelalte generații, le dăm o lume pe care să o stăpînească, dar pe care au obligația să o îmbunătățească prin muncă?

Că vor dobîndi stimă socială, că vor dobîndi faimă numai în măsura în care vor fi creatori de valori materiale și spirituale pentru societate? Că ei vor trebui să nască asemenea valori chiar în pofida unor rezistențe conservatoare față de înnoiri?

Că noi îi vrem să ajungă creatori ai unui univers fizic îmbunătățit, dar și ai unui univers de valori spirituale superioare? Că noi le vom aplauda mașinile și construcțiile lor minunate, dar că le cerem să ne continue și munca de creare a modelului omului socialist?

Că de toate acestea depinde, la urma urmei, propriul lor destin?

Și, în sfîrșit, că, proporțional cu responsabilitatea socială care îi așteaptă, noi le acordăm întreaga noastră încredere?

Sau, poate, o fi destul să le spunem doar atît:

— Vă dăm pe mîna idealurile și speranțele noastre. Purtați-vă cu grijă!

Nelu IONESCU

CINE-O FI NUMIT INDUSTRIA ASTA UȘOARĂ?

Așa mă întreba inginerul Nicolae Chiose, director adjunct al Centralei industriei de tricotate și director al fabricii «Adesgo». Văzusem fabrica, femeile o poartă zilnic pe picioare, iar bărbații știu și ei ce înseamnă un fir rupt, un ochi dus și așa mai departe. Văzusem, cum spuneam, secțiile fabricii unde se produc ciorapi de damă pentru întreaga țară. Muncă extrem de complicată, migăloasă, la niște mașini făcute de o mecanică extrăfină. «Greutatea cea mai mare în munca noastră este finețea» — afirmă șeful secției de sortat-ambalat, Valentin Chiose.

La început vin fibre de relon de la Săvinești și poliamidă din import (Săvineștii nu poate asigura întreaga cantitate de fire cerute). Apoi, firul se tricotează, se confecționează ciorapul, se finisează și vopsește și se poartă conform instrucțiunilor de pe spatele picului care-l conține. Cităm un punct din instrucțiuni: «Mărimea ciorapului trebuie să corespundă mărîmii piciorului». Fiindcă veni vorba, în lume oamenii se nasc tot mai înalți, și volens-nolens picioarele femeilor se fac și ele tot mai lungi.

Accept resemnat și această informație. S-au modificat vechile stasuri și fabrica produce ciorapi pe «măsura mărîmii piciorului». Adică, în jur de 30 milioane de perechi.

Mă aflu într-una din cele mai bune secții ale fabricii, cea de sortat-ambalat. O muncii

toare are lipită pe mașină poza lui Ion Țiriac. Notez, și șeful secției nu-i mulțumit: degeaba nu vă place. Măcar de-ar fi toate fetele atît de harnice și perseverente ca el. Dar tot el spune: cele mai multe n-au lipsit nici măcar o oră într-un an. Altfel, n-am putea face cincinalul în trei ani și unsprezece luni.

Directorul fabricii adîncește nițel explicația: poate o să vă mire, dar și aici, fabrică nu prea mare, s-a înțeles sensul moral al îndeplinirii cincinalului înainte de termen. Fetele simt cifrele de plan și au făcut din ele repere sufletești de cea mai mare importanță. Elena Floroiu, Constanța Iliescu, Ecaterina Soare, Aneta Constantin și altele lucrează cu atîtă precizie, încît întrec precizia mașinilor. Și asta în condițiile unui plan suplimentat, în condițiile introducerii din mers a unor tehnologii noi și complicate.

Finețea e atît de mult apărută, încît zilnic salarietelor li se face manichiura.

— Care este soarta ciorapilor cu dungă? — întreb pe tovarășa Manea Georgeta, inginer principal.

— Cam pe ducă. Femeile sînt și ele foarte ocupate, nu mai au timp să-și aranjeze dunga. Dar, știți, moda e foarte capricioasă. Uneori se revine la perioade foarte îndepărtate.

Eugen SECELEANU

DURERI MICI, DURERI MARI ȘI PILULE PENTRU FIECARE

Pentru fiecare dintre noi, uneori, farmacistul este un medic vremelnic deghizat. Mă doare, îi spui, după ce ai intrat în prima farmacie întîlnită în cale, aici în partea stîngă ori mai jos, în partea dreaptă; el, farmacistul, te întreabă ce-ai mîncat aseară, dacă ai mai avut dureri în locul respectiv, îți prescrie un medicament pe care îl plătești la casă și, firește, durerea trecînd, uiți să te prezinți medicului, așa cum te-a sfătuit el. Farmacistul cel mai priceput este cel din cartierul unde locuiești. Cîteodată însă mergi în centru, unde farmaciile sînt mai bine aprovizionate, iar unele sînt deschise toată noaptea.

Pe aici, povestește Elena Stănilă de la Farmacia nr. 5 de pe Bulevardul Magheru, se perindă ziua ca și noaptea oameni din toate cartierele Bucureștiiului și chiar din toată țara. Oameni pe care îi ajuți să-și aline suferința poate doar o singură dată în viață. Fiecare farmacie își are și lumea ei relativ permanentă. Cu punctualitatea proprie membrului de club, pensionarii trec pe la farmacie pur și simplu să mai schimbe o vorbă, să se intereseze de medicamentele nou apărute și reacțiile lor.

Se spune că farmacia este vama durerii fizice. Dar nu de puține ori vameșii-farmacisti sînt fără voia lor — descifrînd și combinînd substanțe chimice — confidenții morții, intrucît ei știu dinainte ceea ce chipul tînăr ori bătrîn, prezentînd surzător și timid rețeta, nu va afla decît peste cîteva luni. Asta ar fi partea dureroasă a acestei munci, fiindcă și farmaciștii sînt oameni ca toți oamenii, cu bilete de tratament la Olănești, cu familii și copii în pragul admiterii în liceu, cu vacanțe o dată pe an și pensie de bătrînețe, cu program și condiție de prezență, cu dureri care, afirmă Elena Stănilă, nu sînt diminuate cu nimic de imaginea suferinței generale.

Ora două noaptea. Liniștea din Farmacia nr. 5 este întreruptă la intervale aproape egale de zbrîrnitul soneriei. O fată tînără: am niște bășici care nu mă lasă să dorm, mi-ai dat și acum cîteva zile ceva, dar nu mai știu cum se cheamă. O întreb pe Elena Stănilă dacă în fața farmacistului durerile oamenilor sînt egale. Poate ar trebui, nu știu, dar nu sînt. Oamenii sîntem. Ei, oamenii care lucrează în farmaciile deschise permanent, muncesc în trei schimburi. O dată pe săptămînă fac de gardă de la 21,30 la 7 și jumătate. Cîntăresc, combină substanțe după știința însușită în anii studenției și perfecționată la cursurile postuniversitare, urmează forme de ridicare a pregătirii politice, dau consultații, verifică rețete, își însușesc tehnicile noi de preparare a medicamentelor, muncesc adică, și munca lor o ușurează pe a noastră.

Spre deosebire de ingineri și chiar de medici cărora, cîteodată, nu le ajunge o viață întreagă ca să suie treptele ierarhice din instituțiile lor, farmaciștii sînt doar de două feluri: farmaciști și farmaciști principali. Cine vrea poate ajunge cel mult șef de farmacie. «Abandonată» acestei singurătăți ierarhice, farmaciștilor nu le rămîne decît opțiunea autodepășirii. Fiindcă n-au, Doamne ferește!, nici măcar plan de încasări. Însuși doctoratul, această invenție stimulatorie, lor nu le spune mare lucru pentru că nu le aduce nimic.

Atenția, minuțiozitatea, concentrarea neîntreruptă pe toată întinderea programului reprezintă «deformația» lor profesională, prelungită dealtfel și în viața de toate zilele. Să citești de trei ori orice substanță: cînd o iei din raft, cînd o așezi pe masă și cînd o cîntărești — acesta este sloganul farmacistului. Conștiința profesională este pentru farmacist o sarcină de serviciu pe care el a transformat-o într-o conștiință pur și simplu omenească, adică în slujba noastră, a oamenilor.

Nicolae CRISTACHE

CANIBALUL

Am cunoscut în cafeneaua literară de odinioară un scriitor, altminteri talentat, care nu citise în viața lui un rînd de literatură. Nici pe Eminescu. Omul teoretiza. Între două șvarțuri trezite își explica punctul de vedere: «Nu citesc, ca să nu fiu influențat». Era metoda lui de a-și păstra intactă originalitatea virginală. Au trecut de atunci patruzeci de ani, umanitatea a trăit evenimente epocale, și un sociolog contemporan demonstrează într-o carte, fără îndoială supradimensională, că între ceasul nostru prezent și anul 1900 e o distanță mai mare ca între anul 1900 și epoca lui Iuliu Cezar. Poate că e așa, poate că se înșală. Oricum însă, sintem obligați să recunoaștem că în lume s-au schimbat multe și la esență. Totuși am observat că a apărut un tip uman semănînd cu scriitorul evocat mai sus pînă la identitate. E intelectual, în conformitate cu nomenclatorul oficial al profesiunilor și îndeletnicirilor, și uneori chiar om de artă, cu nazuințe certe de cucerire a unui loc confortabil în posteritate. Și cu toate acestea, nu citește nimic din tot ce apare în lume, și uneori chiar la noi, de teamă, probabil, să nu fie «influențat». N-are nici un interes pentru zonele limitrofe preocupărilor sale și, în afara birfeliilor confrăților, executați de el cu sălbăticie la malul unor mititei mustoși, nu manifestă nici o curiozitate pentru teatru, cinematograf, pictură sau coregrafie, socotite arte minore, adiacente, subalterne și tolerate, fără nici o șansă de supraviețuire. O asemenea ființă îmi demonstra, deunăzi, că Balzac e plicticos, — nu l-a citit, dar știe —, că Wagner e «culat» și că toată pictura de pînă la impresionisti — inclusiv Rafael, și în primul rînd el — «*mușama colorată*».

Aș fi dat orice ca să-l ascult, sedus, ore în șir. Cine mi-ar mai fi putut asigura fericirea unei convorbiri cu un exemplar viu, admirabil conservat, din epoca de piatră? Canibalul meu era însă grăbit: «Mă ierți — mi-a spus, am treabă. Mă duc să-i ard o poezie. Se închide gazeta». «Salutare, salutare, onorabile!»

Aurel BARANGA

cronica satirică

NĂTĂRĂI
SAU ARTA
DE A TE AFLA
ÎN TREABĂ

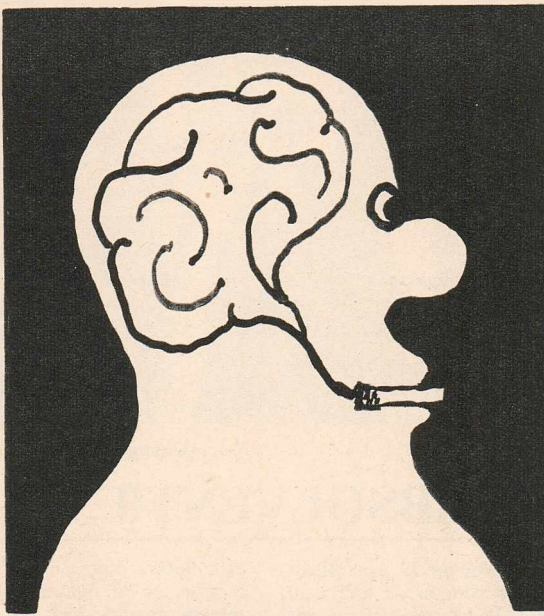
Sînt oameni care mai mult incurcă. Se împleticesc prin tot felul de probleme, și după ce te ameteșc cu parascoveniile lor se țin de prostia lor ca muștele. Nătărăul e de fapt un incapabil plin de bunăvoință. Căci nu se poate spune că nătărăul e rău intenționat. Nu. Ar fi nedrept... Nătărăii ar vrea și ei să miște, să întreprindă ceva, dar nu reușesc decît să se afle în treabă. Căci nătărăul a făcut o descoperire de geniu, a înțeles că important e «să te afli în treabă». Într-adevăr, nătărăul se află în treabă, fiind de fapt în afara oricărei activități. El nu rezolvă o problemă, ci se așază deasupra ei ca găina deasupra gardului.

Ce înseamnă a te afla în treabă? Înseamnă să ai capacitatea de a demonstra că, deși nu faci absolut nimic, muncești de te spetești. Cunosce pe cineva care, cu ani în urmă, venea la slujbă cu o oră înainte... Asta ne-a uimit și ne-a tulburat la început... Pînă la urmă s-a dovedit că nătărăul, în loc să doarmă în patul conjugal, continua să doarmă în scaunul instituției. Și pentru somnul ăsta mai era și premiat cu o sumă frumușică sau cu o călătorie peste hotare prin O.N.T. Carpați. Nătărăul, spre nenorocirea noastră, are și inițiativă. Își dă cu părerea în toate problemele. Ignoranța nu-l împiedică să aibă convingeri ferme. Cu cît se pricepe mai puțin în problema care se dezbate, cu atît are idei mai clare și mai de neclintit. Ațipește într-o stare de totală confuzie. Cînd se trezește, totul îi devine însă foarte clar.

Haita celor care vor să se afle în treabă e destul de periculoasă. Ei sînt trîntorii cu personalitate. Nu se mulțumesc să zacă și să-și ia chenzina, ei mai și incurcă treburile. De aceea trîntorul obișnuit, care lenevește pur și simplu, care doarme cu conștiința datoriei împlinite, e net superior nătărăului cu spirit de inițiativă. Nătărăul numai griji și-aduce. După toate mai cade și în gropi, trebuie să te duci după el să-l scoli de acolo, să-i plătești concediu de boală. Culmea e că întreținerea unui nătărău costă și foarte scump. Dar e un lux de care ne putem lipsi.

Teodor MAZILU

diverse

viața modernă

ȘTIM
DE CE NU
TREBUIE SĂ FUMĂM!
DAR FUMĂM!

Un om instruit și cultivat din zilele noastre, un om trecut prin școli, citit, informat, familiarizat cu știința, cu arta, cu doctrinele filozofice, morale și politice, un om obișnuit, nu o excepție, nu un savant, nu un mare cărturar, ci omul cu dotație medie și cunoștințe medii, omul devenit în prezent majoritar, avînd la dispoziție toată experiența de pînă acum a speciei, toată banca de date a omenirii, este, față de semenul său de acum un mileniu, de acum un veac sau chiar de acum 50 ori de acum 30 de ani, un individ foarte învățat. S-ar putea spune că secolele cealalte au trăit, au descoperit, au aflat și au creat pentru noi. Cunoștințele și înțelepciunea tuturor seminișilor și ale timpului curg supuse pe la picioarele noastre. Ne înfruptăm din ele cum vrem și cît vrem. Astăzi, după un efort elementar, un adolescent în vîrstă de cincisprezece ani deține un volum de cunoștințe incomparabil mai mare decît o somitate a secolului 18. Ne scaldăm, începînd din copilărie, în oceanul de informație și de adevăr adunat de generații. Sintem tineri, cînd lumea a ajuns la vîrstă înțelepciunii. Logodim vîrsta noastră cu înțelepciunea ei. Sintem beneficiarii tuturor acumulărilor, stăpînii lor. Exorbitante prin diversitate, întindere, adîncime, utilitate (și inutilitate!). Nimeni nu pretinde că știm tot ceea ce am vrea și tot ceea ce ar trebui să cunoaștem. Dar știm destul. Avem din ce ne confecționăm fiecare o știință a vieții, nu una abstractă, ci una utilizabilă zi de zi și la tot pasul. Altădată nu recunoașteam necesitatea, îi întorceam spatele, acum o întîmpinăm cu luciditate. Înțelepciunea speciei e azi înțelepciunea noastră. Știința și cunoștințele speciei au devenit sclavele noastre. Trăim cu ochii la ele și cu mintea încărcată de ele. Înainte, oamenii erau pînziți de variate și numeroase primejdii pentru că nu cunoșteau lucruri sau legi devenite elementare, banale pentru noi. Înainte se greșea din ignoranță, se suferea din ignoranță, se păgubea din ignoranță, se murea din ignoranță. Acum, în majoritatea situațiilor, noi nu greșim din necunoaștere, nu suferim din necunoaștere, nu păgubim din necunoaștere și nu murim din necunoaștere. Noi știm, ce bine că știm, am scăpat de ignoranță. E una dintre reușitele care ne mîngie cel mai tare vanitatea.

Mă veți întreba atunci, dar din ce greșim, dar din ce suferim, dar din ce păgubim și din ce murim? Pentru că — sincerii să fim — deși înțelepciunea, știința, cunoștințele și adevărurile speciei au devenit ale noastre, cu toate acestea, din cînd în cînd și noi mai greșim, și noi mai suferim, și noi mai păgubim, și noi mai murim. Greu de răspuns. Noi știm, știm tot, aproape tot, oricum destul. Inceputul drumului spre răspuns ar putea fi următorul: știm, știm tot, aproape tot, oricum destul, de ce nu trebuie să fumăm. Dar fumăm! Enigmele au devenit insuportabile pentru sensibilitatea omului modern. Aspectul cel mai supărător din cîte aspecte supărătoare mai are viața. O mare umilință. Inexplicatul ne doare. Ne năpustim asupra lui cu furie, oriunde s-ar afla. Vrem să știm, din ce în ce mai bine, de ce greșim, de ce suferim, de ce păgubim și de ce murim. De aceea, cînd izbutim să mai aflăm cîte ceva, să mai înțelegem cîte ceva, devenim atît de bucuși încît nu ne mai interesează nimic. Ne ajunge că știm de ce. Energiile omului modern se consumă în întregime în actul de distrugere a lui «de ce». La încheierea acestuia, el se simte satisfăcut și prea obosit ca să pornească mai departe.

Romulus BALABAN

GHID RATAT (II)

«Morții cu morții, viii cu viii!»

Indiscutabil, nu putem porni de la o asemenea mentalitate în tot ce am arătat pînă acum și vom arăta în continuare. Chestiunea e cu atît mai serioasă cu cît — o dată la cîteva ani — apare în presă un «semnal», unii intră în acțiune, totul durează cît un foc de paie și reintră, la fel de rapid, în... *anormal*.

Dacă ar fi să «organizăm problema», s-ar cere, poate, să înființăm — mai întii — o direcție, o direcție generală sau chiar un minister al MEMORIEI! Pentru că, iată, există în București sute și mii de străzi, mai mari sau mai mici, cu astfel de denumiri: str. Odgonului, str. Mușeșelului, str. Buclei, str. Binoculului, str. Lăculeț, str. Uzului, str. Racordării, str. Parimei ca și intr. Brichetei, intr. Bolobocului, intr. Unețelor, intr. Murmurului... (dacă au rădăcini adînci în toponimia străveche a orașului, după o triere de specialitate n-au decît să fie păstrate). În schimb, CE NU EXISTĂ? O IERARHIE A VALORILOR clară, pe care nimeni să nu le încalce în mod brutal, mai ales prin neacordarea de nume unor străzi — și nu-i deloc vorba, exclusiv, de București — acelor nume de oameni care au intrat definitiv în patrimoniul de aur al culturii românești (cu stradă sau fără stradă!). Este posibil să treci indiferent pe Calea Dorobanților și să privești, fără tresărire, o fundătură cu vreo zece numere, purtînd numele unui scriitor de excepție cum a fost Camil Petrescu? (nici măcar o străduță — o intrare, acolo se află casa eminentului om de litere, desigur fără nici o placă comemorativă!). Ce criterii stau și au stat la baza «botezării» străzilor, intrărilor, drumurilor, de vreme ce Alexandru Macedonski (care și-a pierdut și casa prin demolare) n-are decît o intrare (la consolatoare egalitate cu intr. Poet Ovidiu), în timp ce Theodor Neculuță are o stradă (și merită, evident, strada, însă de ce n-ar exista cîte una și pentru Macedonski sau Ovidiu?). Să mai amintesc apoi două nedreptăți strigătoare la cer: Mihail Sadoveanu și George Călinescu n-au nimic, nici stradă, nici măcar intrare (zic «strigătoare la cer», fiindcă cercetînd ghidul la pagina științelor, număr nu mai puțin de 34 străzi, piețe, intrări — aparținîndu-le). Dar numele lui G. Topirceanu, Mihai Ralea, Tudor Vianu nu spun nimic toponimiștilor bucureșteni? Dar amintirii lui Nicolae Labiș nu i s-ar cuveni fie și o intrare?

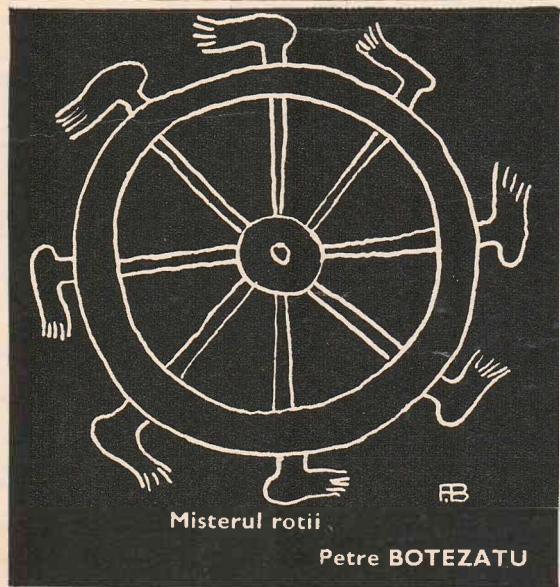
Cum însă pe lume n-au fost și nici nu sînt doar scriitori, lărgim sfera investigației: George Enescu n-are stradă în Capitală (da, avem în ghid un Enescu... *intr. Enescu Ene*); sculptorul Gh. Anghel n-are stradă; Țuculescu n-are stradă; stolnicul Constantin Cantacuzino — primul autor al unei hărți românești, mare călător — n-are stradă; ca dealtfel și nu mai puțin celebrul explorator român în Țara de Foc și Patagonia, Iuliu Popper (omul care, cu aproape o sută de ani în urmă, la mii de kilometri depărtare de țară, îndreptîndu-se spre țărîmul străimtorii Magellan, descoperă mai multe riuri cărora le dă — acolo — numele de Rio Rosetti, Rio Ureche, Rio Lahovari)...

Operațiunea se impune a fi întreprinsă astăzi, fără amînare, e simplă: se ia o istorie a literaturii române (chiar de nivel școlar) și se confruntă — la zi — cu ghidul (repet: nu numai al Bucureștilor); de asemenea, se cercetează paralel cu ghidul istoria științelor și a artelor românești (eventual tot pe manuale de școală), în așa fel încît «amnezia toponimică» să rămînă, odată pentru totdeauna, o tristă... amintire. Ar fi timpul, ar fi cazul, în măsura în care — îndreptățit — ne plîngem că mulți tineri cunoscuți mai degrabă nume — altminteri absolut onorabile — ca Aurelian Andreescu sau Răducanu... (dar vom reveni în numărul viitor).

N.A.

Mihai STOIAN

Datele concrete sînt luate din «București—Ghidul străzilor». Editura «Stadion»—1973, și «Ghidul străzilor municipiului București», Editura C.N.E.F.S.—1969.

Misterul rotii

Petre BOTEZATU

cronica pretențiilor

PENTRU A PĂTRUNDE ÎN PARADIS ESTE OBLIGATORIU SĂ TRECI PRIN PURGATORIU?

În fiecare primăvară, explozia vegetală provoacă pe plan edilitaro-gospodăresc un fel de reacție în lanț, așteptată și aplaudată de toată lumea. Probabil că mai mult decît în alte anotimpuri, acum, sub revărsarea solară ce alungă penumbra, ne vedem mai bine și, în consecință, dorim să arătăm mai bine. Se vopesc proaspăt garduri și bănci, nu demult a avut loc o grandioasă acțiune la scară națională de refacere ori de sporire a patrimoniului forestier, multe orașe, chiar și cele mai mici, sub îngrijirea unor harnici edili, încep să semene tot mai mult cu niște grădini, etalînd cele mai exuberante culori. (Vizitați Strehai, de pildă, la începutul verii ori în toamnă. Localitatea, altfel destul de modestă, este literalmente copleșită de flori, grație unei stăruitoare preocupări de frumos a cetățenilor săi.)

Dar dacă toate ar fi la fel de frumoase și strălucitoare, precum răzoarele proaspăt stropite, smălțuite cu petunii, din cine știe ce așezare, rîndurile de față nu și-ar prea avea rostul. Căci iată, chiar în București, în orașul-grădină, cum ne place să-l numim,

și pe bună dreptate, stăruie de ani și ani o situație devenită, prin agravare, deplorabilă. Este vorba de adevăratul atentat la sănătatea multor oameni, ca să nu mai vorbim de urîtul ce s-a întronat statornic, urmarea amenajării necorespunzătoare a lacului Tei, în special a malului său din dreptul bulevardului cu același nume. Resturile menajere (ca să ne exprimăm decent) sînt deversate în multe puncte direct în lac, mirosuri pestilențiale, ce ne readuc în memorie în mod cu totul neavenit imaginea sordidă a unor cartiere bucureștene de acum 3-4 decenii, fac aerul, în unele momente, de nesuportat. Și toate acestea la doi pași de splendorul parc sportiv studentesc, paradis, țară exagerare, de recreare a miilor, zecilor de mii de tineri studioși. Ca să pătrunzi în această oază de verdeață și sănătate străbați un fel de purgatoriu, alcătuit din tot felul de miasme, într-un decor deprimant de locuințe neîngrijite, curți fără garduri, prin care mișună într-o totală libertate cîini, pisici, porci și orătănii.

Foarte des, în fața intrării sus-numitului

strand studentesc opresc autocare din care descind băieți și fete din diferite țări străine, invitați ai organizațiilor noastre de tineret. Ce folos că înainte de a pătrunde în incinta bazei sportive, unanim apreciate, subliniem, ei sînt siliți să străbată cele câteva ulițe imunde în contradicție atît de flagrantă cu realizările spectaculoase edilitare din ultimii ani, care au schimbat cartiere întregi bucureștene. Nu este o dovadă crasă de lipsă de spirit gospodăresc și comercial de a «rata» în bună parte o impresie care altfel ar fi superbă, prin perpetuarea în acel spațiu, numai verdeață și sănătate, a maidanelor și gunoaielor? De ce nu se întreprinde o energică acțiune de asanare a acestui perimetru bucureștean, cu sprijinul larg al cetățenilor, în primul rînd, de ce nu se aplică drastice sancțiuni celor ce, în pofida tuturor prevederilor legale, maculează lacul, omorîndu-i fauna și degradîndu-i malurile?

Este timpul ca fiecare lac din salba care înconjoară Capitala să strălucească deopotrivă de puternic și de curat.

Mihai HETCO

INCIDENT LA RESTAURANT „PARC“-MAMAIA

— Plata, vă rog!

Bărbații consumaseră fiecare cîte o sticlă de vin și una de apă minerală. Ospătara Ecaterina Pencea calculează, cum se spune, separat și prezintă primului consumator rezultatul — 40,75 lei. Omul plătește. Urmează la rînd celălalt client și, spre surprinderea mesenilor, ospătara nu mai isprăvește de rezolvat calculul. Amabil, primul client intervine:

— De ce atîtea complicații? Ia să vedeți cît e de simplu. Deci, o sticlă de vin — 28 de lei, apa minerală — 3 lei, remiza — 12% —, în total 34,72 lei.

Moment dificil. Amabilitatea se transformă în mirare și apoi în indignare.

— A, a! De ce mi-ați luat 40 de lei?

De aici încolo replicile nu mai contează. Faptele se dovedesc a fi împotriva intenției mărturisite de bună servire. Cel puțin pentru client. Dacă mai adăugăm că E.P. nu calculează pe borderoul de gestiune (deși acesta se afla în buzunarul ei) și nici nu anunță responsabilul la cererea clientului, sperînd că păgubașul o va ierta (!?) — ce mai putem adăuga?

Nimic altceva decît măsurile operative luate de conducerea complexului Parc: desfacerea contractului de muncă al ospătarei E.P., cu interdicția de a mai lucra în sistemul alimentației publice pentru turism. O măsură binevenită și bine aplicată pentru toți cei care strică reputația serviciilor noastre publice.

Renato ILIESCU

starea comerțului

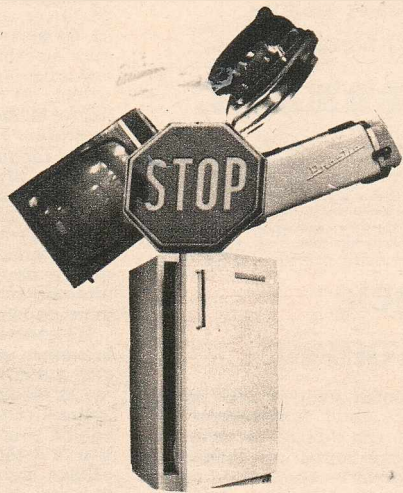
BUTURUGILE MICI

Dacă ar fi să fac o listă a tuturor acelor «buturugi mici» care răstoarnă socotilele cumpărătorilor de mărfuri de folosință îndelungată, n-aș avea loc nici în câteva pagini din «Flacăra». Este vorba de acele piese de schimb fără de care radiourile amuțesc, mașinile de spălat rufe se opresc, aspiratoarele turuie în gol, televizoarele scot fum în loc de imagini etc.

— De un an de zile caut un agregat pentru «Fram», mi-a declarat gospodina Aritina Popa la magazinul «Electrocasnică». Tot aici l-am întîlnit pe sudorul Stelian Scarlat, care bate de o lună magazinele de specialitate căutînd fără succes o paletă de bachelită pentru mașina de spălat rufe «Alba-Lux», pe profesorul Dorin Munteanu care nu găsește o rezistență pentru «Fram» de 220 volți-140 wați și pe alții care doar deschideau ușa și întrebau din prag — aveți motoare pentru «Rodica», au venit rotoarele de 110? Răspunsul invariabil era nu!

Mica și drăguța vinzătoare de la magazinul de piese radio din strada Academiei 4 mi-a mărturisit: «Ne simțim prost față de clienți să le tot spunem că n-avem ce caută». Mi-a arătat un caiet în care sînt notate toate piesele cerute de cumpărători și care lipsesc din rafturi — erau multe, de la transformatoare la potențioetre, de la condensatoare la rezistențe de diferite valori. În magazinul alăturat, cu piese de schimb pentru televizoare, lăcătușul mecanic Gheorghe Neacșu căuta în zadar un difuzor pentru aparatul «Venus II», tehnicianul Teodor Dincu se plîngea că îi «stă televizorul» din cauza unei piese de cîțiva lei.

Magazinele din această ramură sînt apro-

vizionate de întreprinderea comerțului cu ridicata pentru produse metalochimice, mobilă și materiale de construcții-București — I.C.R.M. Tovarășa Albu, care răspunde de piesele de schimb pentru aparatele electrocasnice, tocmai se întorsese din Timișoara. Plecase să vadă de ce nu livrează întreprinderea «Electromotor» piesele de schimb contractate. Cu multă dezinvoltură, numita întreprindere i-a comunicat că a predat obligațiile contractuale întreprinderii «Electroargeș». Cum este oare posibilă atîta lipsă de răspundere, cînd cei din Timișoara știu prea bine că «Electroargeș» nu este încă pregătită să-și asume astfel de obligații?!

Am aflat și alte anomalii: Uzina mecanică din Cugir, producătoarea mașinilor de cusut «Rodica», a refuzat contractarea motoarelor și reostatului, piese care lipsesc de 2 ani! Oare aceste mașini nu sînt de folosință îndelungată? Are dreptul producătorul să le lase în plata Domnului?

Pline de inedit mi s-au părut cercetările cu privire la misterioasa creștere a cererilor pentru paletele de mașini de spălat și pentru rezistențele de «Fram». Deși anul trecut și în acest an s-au contractat de 4 ori mai multe decît în anii trecuți, ele dispar din rafturi cu o viteză uimitoare. Explicația «misterului» s-a dovedit a fi ingeniozitatea unor oameni: cu paletele se construiesc niște centrifuge pentru unt și rezistențele sînt utilizate la incubatoare și sere improvizate.

Din contractul de 304 repere de piese de schimb semnat cu uzina «Electronica» nu s-au livrat decît 80%, iar dintre piesele care se cer mai mult, nu s-au livrat decît circa 20%! În ceea ce privește barele de ferită pentru aparatele de radio, acestea ar fi trebuit să fie livrate de fabrica din Urziceni. Din 10 000 bucăți contractate, n-a livrat însă nimic pînă acum.

Față de această situație am cerut părerea directorului I.C.R.M., Ion Dumitrache. Iată ce ne-a spus: «Pînă cînd nu va exista o reală disciplină contractuală și o livrare ritmică în conformitate cu contractele încheiate, noi nu vom putea satisface cererile populației. Nu ne mulțumim faptul că încasăm penalizări, atîta timp cît populația e în suferință».

Eugen IAROVICI

DIALOG
CU
CITITORII

Din Fălticeni, cititorul Grigore Săftiuc ne trimite o nouă filipică (a cîta?) la adresa tineretului «neserios prin natura virstei» și, în consecință, făcător de multe boro-boațe. Scrisori de acestea am mai primit și tare mă tem că vom mai primi. Cîte un cititor ni se plînge că tinerii se preocupă excesiv de plimbări, dans, muzică ușoară etc., că nu poți pune bază pe ei, la care noi răspundem dînd exemple de abnegație în muncă, inițiativă, responsabilitate. Și discuția continuă mai departe fără nici un rezultat. Dacă realitatea în mijlocul căreia trăim cu toții nu l-a putut convinge pe tov. Săftiuc, vom reuși, oare noi s-o facem? Am vrea doar să-i amintim cititorului din Fălticeni un adevăr psihologic de mult identificat de către cei care se ocupă cu studiul sufletului omenesc: nu numai că tinerii nu sînt «neserioși», dar tineretea este, prin excelență, virsta seriozității grave, uneori duse pînă la paroxism. Îndoielele, scepticismul, indiferența, complezența față de greșeli se «cîștigă» de obicei odată cu virsta. Multe crize sau drame ale tineretii se explică tocmai prin seriozitatea încrîncenată cu care sînt abordate nu numai problemele serioase ale existenței, ci și chestiuni, pentru noi, maturii, derizorii.

Întrebările pe care le pune cititorul Augustin Bălan din Satu Mare preocupă astăzi pe mulți viitorologi. În esență, dumneasa ar vrea să știe dacă lichidarea radicală a tuturor surselor de poluare nu amenință pînă la urmă însăși creșterea economică, sporirea (și diversificarea) neîncetată a bunurilor necesare omenirii, nu creează pericolul ca, pe măsura multiplicării populației, să reapară spectrul foametei, «așa cum au cunoscut-o secolele trecute». Problema e prea complexă, implicînd prea mulți termeni economici, tehnici, demografici, sociali, pentru ca să putem răspunde în cîteva fraze. După părerea imensei majorități a specialiștilor, nu există însă nici un motiv de panică: lupta împotriva poluării și a degradării mediului înconjurător, ca și lupta pentru dezvoltare nu sînt de fapt decît două laturi ale unei aceleiași acțiuni: stăpînirea chibzuită, inteligentă și eficientă a forțelor și resurselor naturii, îngrădirea manifestărilor stihinice, necontrolate. Problema este, în esență, una: poate fi introdus în dezvoltarea societății omeștești un grad înalt de raționalitate? După cum se știe, marxistii răspund afirmativ la această întrebare. Deocamdată, pînă la primejdiile viitoare să nu le uităm pe cele prezente. Cîți știu, de pildă, că pînă la ipotetica foamete a viitorului, astăzi, în 1973, în Africa Occidentală (pe teritoriile Mauritaniei, Senegalului, Maliului, Nigerului, Voltei Superioare și Ciadului) o mare suprafață de pămînt este devastată de seceta care continuă de cîteva ani, milioane de vite au și pierit, populații întregi își părăsesc locurile natale, iar după cifrele experților 6 milioane de oameni sînt direct amenințați cu moartea. Despre această tragedie se vorbește încă prea puțin în lume. N-ar fi oare cazul să ne gîndim și la asemenea manifestări umilitoare ale carentelor unei anumite civilizații contemporane?

În repetate rînduri ne-am exprimat în-aderență la încercările de folosire a criteriilor sportului de performanță în materie de literatură și artă. Iată de ce am citit cu oarecare strîngere de inimă scrisoarea (dealtefel impecabil redactată) a învățătorului pensionar I.T. Ungureanu din comuna Deleni, județul Iași. Referindu-se la o dispută cu cîteva prieteni, dumneasa vrea să știe precis: cine este cel mai mare poet al nostru: Eminescu, Bacovia sau Macedonski? «Partizan» al lui Eminescu, tov. Ungureanu se sprijină și pe cîteva citate, care în fond nu dovedesc mare lucru. Eminescu este cel mai mare poet al nostru pentru că așa îl simte poporul nostru, care găsește în opera lui cea mai înaltă expresie a idealului său poetic și nu pentru că s-a clasificat primul la o măsurătoare cu cine știe ce «talentometru». Propoziția «Eminescu este cel mai mare poet al românilor» nu ne spune nimic nou despre Eminescu; ea ne spune însă enorm despre sufletul românesc, despre conștiința de sine a poporului român.

H. DONA

ITINERARE REVOLUȚIONARĂ

ISLAZ

„Poporul român, la 1848 ca și la 1821, n-a așteptat de la spoliatorii săi recucerirea drepturilor sale, ci s-a ridicat el spre a pune posesiunea pe ele“.

Oltenia, «pământul clasic al mișcărilor naționale», după cum o numea un contemporan, a reprezentat un focar revoluționar de prim ordin în 1848. Vizita pe care N. Bălcescu, reîntors în țară, o face în preajma izbucnirii revoluției mai întâi în Oltenia — mai precis în sudul ei — dovedește acest lucru cu prisosință. Luînd contact cu principalii promotori ai revoluției din aceste părți, el a constatat puternica efervescentă ce cuprinsese aproape toată populația, de la Cerneți la Rîmnic și de la Islaz la Turnu Severin.

Ca punct de concentrare a forțelor a fost ales Islaz, centru semiurban așezat pe malul Dunării, care căpătase în timpul din urmă o relativă dezvoltare și importanță economică prin comerțul — în special cu cereale — desfășurat în portul său, aici existînd deci și elemente interesate într-o dezvoltare capitalistă. În același timp, Islaz nu era atît de bine supravegheat de autorități, singurele forțe militare fiind compania a 5-a a căpitanului Pleșoianu care, după cum se știe, fusese atrasă deja de partea revoluției. În fine, apropierea Islazului de Caracal, centrul districtului Romanați, unde era administrator Gh. Magheru, ușura canalizarea torrentului revoluționar către Craiova, capitala Olteniei; astfel, într-o perioadă scurtă de timp, se putea determina ridicarea la luptă a întregii Oltenii.

Acest plan, ca dealtfel și cel general, de pornire a revoluției în Țara Românească, era judicios întocmit, dar nu a fost aplicat întocmai. La Telega, în nordul județului Prahova, revoluția nu a izbucnit, deși acolo fusese trimis însuși N. Bălcescu; în adevăr, guvernul, avertizat de intențiile lui Bălcescu și de plecarea sa din București, a luat măsuri

de prevenire necesare.

La București, atentatul necugetat asupra lui Gh. Bibescu pusese în primejdie, prin măsurile polițienești înăsprite ce i-au urmat, însăși soarta revoluției. Din fericire însă, declanșarea ei a fost doar întîrziată.

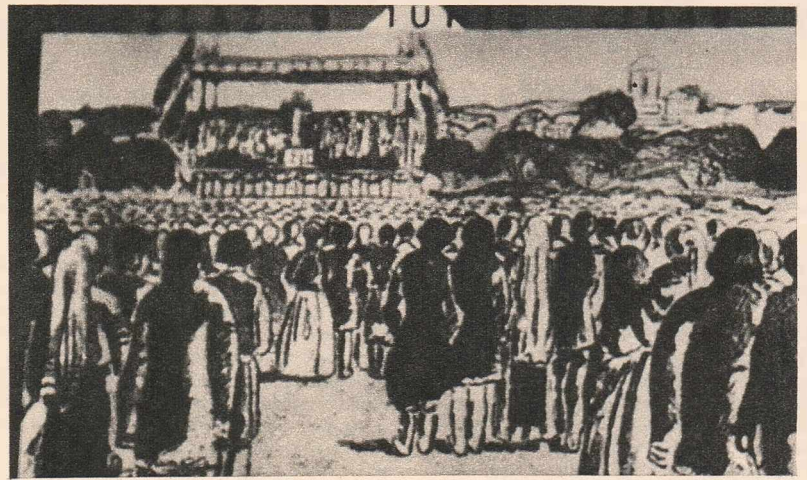
Nu mai la Islaz, unde, conform unei înțelegeri anterioare, sosesc Șt. Golescu, I. Heliade-Rădulescu și apoi Christian Tell, revoluția a izbucnit la timp. Astfel că Oltenia a fost aceea care a dat primul semnal al revoluției din Țara Românească.

PE UN ȘES ÎN COMUNA ISLAZ, APROAPE UNDE OLTUL DĂ ÎN DUNĂRE...

În dimineața zilei de 9 iunie 1848, într-o miercuri, cîmpia de la Islaz mișuna de lume: țărani, negustori, arendași, marinari de pe corăbiile din port, ostașii celei de-a cincea companii, ofițeri, toți în ținută de gală, membri ai clerului. Pe vasele din port se arboraseră flamuri tricolore.

În proaspăta dimineață de iunie, pe o estradă se aflau Șt. Golescu, Christian Tell, I.H. Rădulescu, N. Pleșoianu și alți ofițeri, precum și preotul Radu Șapcă. După sfințirea stindardelor, pe un altar improvizat, I.H. Rădulescu citește cu glas solemn proclamația revoluției. Era un moment culminant al unor ani lungi de frămîntări și de luptă, una din culmile revoluției române.

Începîndu-și alocuțiunea cu cuvintele «Timpul mintuirii noastre a venit», I.H. Rădulescu deschidea de fapt o nouă epocă în istoria țării, adăugînd că «la această anume faptă a mintuirii, tot românul are dreptul de a fi chemat, nimeni nu este scos în afară: tot românul este un atom al întregii suveran-

Islaz. În planul secund, guvernul provizoriu de la Islaz. Vorbește Popa Șapcă.

nități a poporului...»

În proclamație au fost înscrise acele obiective care, odată atinse, ar fi permis transformarea radicală social-politică și economică a societății românești, modernizarea țării sub toate aspectele, punerea în valoare mai completă a celor mai profunde energii ale sale.

Trebuie semnalat totuși faptul că proclamația are, în general, un caracter mai puțin violent decît ar fi fost de așteptat, ea încercînd să «liniștească» și să obțină colaborarea chiar a celor care reprezentau vechea orînduire: boierimea. Se pare că poziția și concepția lui I.H. Rădulescu au prevalat în redactarea finală a textului, imprimîndu-i acest caracter împăciuitoare. Dar poziția lui Heliade, pe care dealtfel el s-a menținut și mai tîrziu, și care și-a pus pecetea mai ales în preambul și în concluzii, nu explică totul; acest ton era impus și de motive tactice: cele două puteri, cea suzerană (Turcia) și cea protectoare (Rusia), abia așteptau un moment favorabil pentru o intervenție directă. Un ton violent în prezentarea programului de reforme ar fi furnizat pretextul pentru imixtiune și totodată ar fi dat apă la moară boierilor conservatori și reacționari din interior, care ar fi făcut apel la forța externă pentru a înăbuși revoluția.

După citirea proclamației se alege un guvern provizoriu din care fac parte Ștefan Golescu, I.H. Rădulescu, Christian Tell, N. Pleșoianu, Popa Radu Șapcă, se depune jurămint pe flamura tricoloră și se hotărăște, conform planului, să se întreprindă un marș spre Caracal, unde se afla Gh. Magheru,

administratorul județului.

Pe drum, mii de țărani se alăturau guvernului provizoriu. Primiți cu un entuziasm greu de descris de populația Caracalului, care arborase cocarde și flamuri tricolore, revoluționarii și-au continuat drumul spre Craiova.

ÎN CETATEA VECHILOR BANI AI OLTENIEI

Primirea în cetatea vechilor bani ai Olteniei este grandioasă. Încă la o jumătate de poștă în afara orașului revoluționarii sînt întîmpinați de craioveni, iar la porțile orașului municipalitatea, administrația, poliția îi primește cu pine și sare. Pretutindeni, flamuri tricolore; balcoanele, decorate cu covoare oltenesti frumos colorate, sînt împodobite cu flori, de la ferestre se aruncă panglici tricolore, coroane...

Între timp la București izbucnise revoluția, iar la 13 iunie Gh. Bibescu fuge din țară și se formează un guvern provizoriu în care figurează și o parte din membrii guvernului de la Islaz.

Prin plecarea guvernului, ales la Islaz, de la Craiova la București, se încheia o primă etapă importantă a revoluției din Țara Românească. «Poporul român, — scria un contemporan —, la 1848 ca și la 1821, n-a așteptat de la spoliatorii săi recucerirea drepturilor sale, ci s-a ridicat el spre a pune posesiunea pe ele».

Asist. univ. Radu VASILE

„în numele poporului român“

Aceste cuvinte aflate în fruntea Proclamației de la Islaz (în fotografie) oglindesc faptul fundamental că suveranitatea poporului român era ridicată la rang de principiu al noului stat pentru care luptau revoluționarii.

Expunerea punctelor din program începe în mod semnificativ cu afirmarea dorinței de autonomie internă, de suveranitate: «Poporul român voește cu o voință tare a-și păstra neafirmarea administrației sale, neafirmarea legiurii sale, dreptul său suveran în cele din năuntru...»

Se cere deplină «suveranitate» internă (termenul suveranitate nu e folosit întîmplător), ceea ce în curînd ar fi adus, fără îndoială, și pe cea externă. Revoluționarii considerau însă menținerea legăturilor existente cu Turcia, dealtfel foarte «diluante» și mai mult simbolice, ca un obstacol în calea intervenției țarului Nicolae I, («jandarmul Europei»). În schimb, se proclamă «în numele poporului român» renunțarea la Regulamentul organic, «care este împotriva drepturilor sale legislative și împotriva tractatelor ce-i recunosc autonomia».

În continuare urmează un număr de puncte menite să determine modernizarea vieții politice și sociale a țării, dezvoltarea ei mai rapidă pe calea capitalistă: «responsabilitatea miniștrilor», «aceleași drepturi civile și politice pentru tot românul», «contribuție generală dupe venitul fiecăruia», «alegerea largă, liberă, dreaptă, unde tot ro-

mânul are dreptul de a fi chemat și unde numai capacitatea, purtarea, virtuțile și încrederea publică să-i dea dreptul să fie ales», «țipar liber, cuvîntare liberă, adunări libere spre a vorbi, a scrie cele de folos spre a arăta adevărul», «gardia națională, în care tot românul se nasce al ei soldat, tot românul e un gardian al fericirii publice, un garant al libertății publice...», «bancă națională», «prisosul veniturilor mănăstiresci să fie al țării», «desființarea tuturor rangurilor nobiliare...», «o învățătură pentru toți egală, progresivă, integrală...», «libertatea țiganilor», «...desființează orice bătare...», «desființarea cu totul a pedepsei cu moartea». Se mai cerea — lucru foarte important — un reprezentant român al țării la Constantinopol. Acceptarea acestui punct de către Turcia ar fi creat o poziție deosebită Țării Românești în cadrul Imperiului otoman, ar fi însemnat un pas important spre obținerea independenței.

De asemeni, foarte important era articolul 13 în care se prevedea emanciparea și împroprietărirea clăcașilor. Acest punct, introdus la insistențele lui N. Bălcescu, urmărea să rezolve o problemă care afecta din temelii existența statului român. Odată soluționată această problemă, revoluția și-ar fi cîștigat o uriașă bază de masă și, totodată, s-ar fi întărit înseși fundamentele noului stat burghez. «Claca, dar și acea infamă iobăgie se desființează, lucrarea la lucrul drumurilor se desființează, săteanul fără pămînt se face proprietar... visteria va despăgubi pe toți...»

Din păcate, timpul prea scurt nu a permis revoluției să treacă la împroprietărirea țărănilor și la abordarea frontală a problemei agrare — generatoare de mari frămîntări sociale și politice — și care și-a găsit rezolvarea abia în condițiile socialismului.

O altă prevedere însemnată era alegerea domnului, revoluționarii rupînd complet cu vechile forme ale domniei și încercînd să ducă statul român pe calea unei dezvoltări constituționale libere, în care abuzurile și corupția să fie înlăturate.

Mai existau și alte articole care trasau direcțiile de dezvoltare a noului stat, care trebuia să aibă la bază o constituție, întemeiată pe programul expus în Proclamație.

Revendicarea unei constituții — termen care provoca groază reacționarilor — pentru un stat mic, așezat între două mari puteri feudale absolutiste, reprezenta un act de curaj civic deosebit, care sublinia și el dimensiunile europene ale revoluției din Țara Românească.

SABIN BĂLAȘA

„SACRIFICIUL ESTE SUBSTANȚA MORALĂ DIN CARE ȚÎȘNEȘTE CREAȚIA“ (I)

— De ce anume pictură are nevoie omul de azi?

— Mi-am pus această întrebare la vreme. De ce pictură are nevoie omul, omul în general, omul de pretutindeni? N-am întrebat pe unul sau pe altul. N-am făcut sondaje. Calea ar fi fost falsă. Orice sondaj nu e, în fond, un dialog cu marea lume. Ci cu particulari. Am întrebat propria mea conștiință. Ce anume datorează ea lumii, în funcție de necesitățile acesteia?

— Ce înseamnă că ți-ai pus această întrebare la vreme?

— Mi-am răspuns la această întrebare în perioada când tindeam către mine, cel definitiv. Înainte ca întreaga mea ființă, cu dotațiile ei ancestrale, să capete forma și tăria definitivă.

— Ce te-a făcut să te întrebi? De la ce observație ai pornit?

— De la faptul că lumea nu mai participa la evenimentul artei. Nu mai avea nevoie de arta care se făcea. Se încheiase o strălucită perioadă a artei, un uriaș efort al artiștilor. Ar fi trebuit să înceapă altceva de aceeași grandoare, acum când lumea se pregătește pentru un pas, dar nu pentru un pas de la un secol la altul, ci pentru un pas de la o istorie la alta. Fiindcă acesta e adevărul, se schimbă istoria, acum, când trăim noi. Mișcarea este foarte mare pe Terra. Se întâmplă ceva ca însăși mișcarea pământului, uriașă, greu de sesizat. Tocmai într-o asemenea perioadă lumea avea mare nevoie de artă, dar nu de arta care se făcea.

— Ce anume a pierdut arta picturii de nu mai satisface marea lume?

— S-a distrus puntea dintre ea și om. Stările afective, biocurenții s-au întrerupt. În conjunctura noastră istorică oamenii au nevoie de o mare dragoste. Artă modernă nu iradiază așa ceva. Oamenii rîvnesc la dragostea artei, nu la rațiunea artei. Ajunsă la capătul închipuirilor, omenirea simte spaimă. Vrea raporturi noi. Prin destrămarea misticului a apărut un vid. În vidul acesta trebuie ridicat mitul omului.

— Ce credință trebuie să-l anime pe artist, ce mijloace să pună el în mișcare pentru a deveni un misionar activ, iar arta sa una dintre punțile dintre o istorie și alta?

— Oamenii vor să-și vadă întruchipate aspirațiile. Nu mai vor artă reproductivă. Nu sînt interesați să-și vadă îndeletnicirile în artă. Așteaptă altceva. O nouă idealitate, în care să fie incluși ca participanți. Noi proporții. Un nou canon al spiritului (canoanele fiind dintotdeauna semnele unei spiritualități), care să-i echilibreze, să le dea un sentiment de siguranță. Oamenii vor să-și vadă modelul, nu pe ei. Omul de rînd aspiră spre conștiința cea mai înaltă. Spiritul său autocratic îl propulsează într-acolo. Vrea să înlănească într-o artă lirică modelul gândurilor sale cele mai frumoase.

— Spui că oamenii nu mai vor artă reproductivă. Cum vezi realitatea transferată în artă? Cum intuiești că o vor oamenii?

— Tot mai mulți oameni nu vor realitatea realității. Vor o realitate sublimată în artă. Vor viziuni despre realitate, vor metafore. În acest secol al concretului, viziunile, elanurile imaginative, sublimarea realității devin o voluptate, o terapie necesară.

— Dacă oamenii nu mai vor artă reproductivă, preferințele lor merg spre abstracționism?

— Abstracționismul e curentul care n-a avut de gînd să dialogheze cu lumea. Nici n-a vrut, nici n-a dialogat. Față de el, neaderența a fost și va rămîne generală. Acest curent, care prin însuși programul său a rîvnit să nu fie înțeles, a reușit. Și-a îndeplinit deci programul. Dacă lumea l-ar pricepe, eșecul său s-ar dubla.

— O serie de curente apărute în cîmpul artei în ultimele decenii au încercat totuși să dialogheze, să comu-

nice, să se apropie de oameni. Ce deznoadămint au avut tentativele?

— Toate încercările au avut o deschidere prea mică față de complexitatea spiritualității contemporane. Au parcat excesiv. Drumul neorealismului italian s-a închis pentru că a fost programat exclusiv pe cotidian. Artă mexicană a avut și ea un program unilateral. S-a concentrat doar pe tradiție și pe necesități naționale, fără să întindă aripile și peste problemele generale ale lumii. Neofigurativul care se naște destul de timid în Occident nu izbutește să atingă proporțiile unei renașteri din cauza atotputerniciei negustorului de artă. Bursa artei decide, cumpără sau ignoră. Încercarea americanilor care s-au prezentat la Bienala de la Veneția cu pictura neofigurativă n-a avut

menea creatori, programul se găsește în conștiința și în arta lor. Formulele rigide ale unui program nu pot echivala vastitatea aspirațiilor și capacitățile individului foarte dotat.

— Ce avangardă adevărată recunoști acum în pictura lumii?

— Ca să pot răspunde la întrebare ar trebui să rostesc nume de artiști. Dar cum ne aflăm în plină metamorfoză, ca la început de eră, cînd încă sînt prea mari cei ce încheie și necunoscuți cei ce încep, voi răspunde peste vreo șapte ani.

— Apariția noii arte, a noii renașteri este condiționată de un anumit climat? Unde consideri că sînt întrunite premisele cele mai propice?

— După mine, unul din locurile în care

UMBRELE RĂMÎN ALBASTRE

De sub nucul din curtea casei părintești, de acolo de unde soarele-i răscolea visele în amiezile de foc, a plecat la drum cu doina în suflet și s-a oprit încărcat de uimire să asculte izvoarele limpezii din cumpăna Carpaților.

Acolo a trăit fiorul cîntecelor noastre de durere sau de bucurie, de restriște sau de veselie.

A privit înaltul cu gînd de legendă și din cutezanță și-a ridicat schelele spre cupolă luindu-și ca ajutor natura și ca judecător poporul.

Așa a început să clădească Sabin Bălașa. Și privind-i lucrările nu știu ce să cred; el și-a immortalizat sentimentele pe seninul cerului sau din albastrul pur vin spre el imagini care cer viață.

Înlănească în opera lui acel amestec de elemente fundamentale din care se plămădește viața și opera.

Epopeea Meșterului Manole privită de artist prin ritmul epocii apare ca o luptă dîră cu noi înșine pentru autodepășire, pentru înălțarea pe coloanele ce ne vor propulsa în Cosmos. Și în această lume vom întîlni datini străbune, de la destinul «Mioriței» care trăiește într-o nuntă printre stele, pînă la pragurile vieții poporului român cu tot ceea ce a cucerit mai de preț libertatea, independența, demnitatea națională, ziua de azi.

Sabin Bălașa nu admite goluri între om și Cosmos, între noi cei de azi și strămoșii noștri.

La el totul se desfășoară în spirală spre o necontenită renaștere.

Nu cunoaște mulțumirea și este un revoltat împotriva a tot ceea ce este făcut și nu servește comenzi sociale. Iar comanda socială este clară: servirea patriei, a ideilor umanismului socialist.

Sabin Bălașa citește pe pîrtitura secolelor de cultură românească și descoperă optimismul, curățenia spirituală, eternul din ființa poporului nostru pe care ni le înfățișează printr-un cîntec în care umbrele rămîn albastre.

28 mai 1973

Gheorghe NĂSTASE

vitalitate și continuitate, deoarece a fost o tentativă impusă, programată. Nu izvorise din credința unor mari artiști, din forța unor genii.

— Un program teoretic nu poate genera o mare artă, o direcție fundamentală? Opera de artă se ridică oare pe legi prestabilite?

— Artă ca și viața refuză orice formulă rigidă. Artă o nasc viziunile. Acei oameni rari, puțini într-o epocă, dar destui prin vocația lor misionară. Acești singulari au devenit cele mai mari personalități în arta lumii. Aparțin unui loc, prin ceea ce are universal locul, opera lor circulă cel mai tare, și abia după ce și-au încheiat creația se observă că au avut un riguros program. Toate curentele care au demarat cu programe, futurismul, cubismul, dadaismul, suprarealismul, abstracționismul, au realizat, în cel mai bun caz, doar programul, dar de cele mai multe ori, chiar mai puțin. Pentru artistul adevărat ajung principiile social-umane cele mai evolute. Pentru ase-

există toate motivele și mijloacele necesare pentru afirmarea noului figurativ umanist este România socialistă. Aici se investește direct pentru actul cultural și nu există interesul negustorului. Dar premisele trebuie folosite și dezvoltate. În sine, ele nu duc la nimic.

— Ce energii morale și ce structuri organizatorice sînt necesare pentru convertirea premiselor despre care vorbești, în matricea unei arte cu semnificații universale? Cum sînt folosite în cîmpul artelor noastre plastice asemenea puncte de sprijin?

— Nu cred că sînt îndeajuns valorificate. Din păcate, gruparea artiștilor, forma de organizare, uniunea, n-a devenit după părerea mea un nucleu artistic, un loc de combustie, eșuînd în administrativ. Cînd vorbesc despre arta adevărată, despre artă mare, despre așteptările lumii, gîndesc și vorbesc despre eroism. Marea artă sînt hărăziți s-o zidească aceia care trăiesc în cultul eroismului. Cei dispuși la sacrificii

oricînd, chiar și într-o perioadă de confort material. Sacrificiul este o lege. El reprezintă chiar substanța morală din care țîșnește creația. Michelangelo avea toate condițiile ca să nu se sacrifice, dar arta i-a impus să se sacrifice. Structurile administrative nu sînt totul în artă. Ele se justifică doar ca mecanisme discrete, care să asigure flacăra noatoare. Dacă devin centre de aprindere, de entuziasm, populate cu tribuni. Marile genii ale omenirii nu s-au remarcat neapărat printr-un instinct de conservare dezvoltat, ci prin gustul sacrificiului și prin impuls spre dăruire. În veacul nostru, aspirația spre dăruire a artistului, vocația aceasta s-a uscat.

— În ce măsură contează pentru oameni și personalitatea artistului, nu numai arta lui, modelul creatorului, nu doar modelul operei sale?

— Contează deopotrivă. Publicul a cam rămas însă de la o vreme și fără mitul operei, și fără mitul artistului. A fost lansată teoria falsă și păgubitoare, după care nu contează caracterul artistului. Zice-se că acest deficit nu s-ar transmite operei. Imposibil. Oamenii vor să vadă într-un secol care propagă egalitatea, cum egalul lor în plan biologic îi depășește în aspirații, în cunoaștere, în puritate, în putere de visare. Dar numeroși artiști, la ora actuală, sînt lipsiți de un asemenea ascendent față de public. Ei vor să domine mulțimea nu depășind-o, ci complexînd-o. Ei urmăresc adevărate programe de complexare a mulțimii. Caută o inaccesibilitate și o ostentație voită, ca cei mai slabi dintre bărbați în fața femeii. Asistăm de la o vreme la o prelungită confuzie. Noțiunea de artă pentru artă avea să fie echivalată cu noțiunea de artă pură, iar aceasta din urmă confundată cu noțiunea de puritate în artă, de puritate a artei, a omului care comite actul artistic, a creatorului. Sînt adeptul stării de puritate a celui care comite actul artistic, și am observat că și lumea la fel.

— În general, la noi se realizează acea pictură de care are nevoie omul?

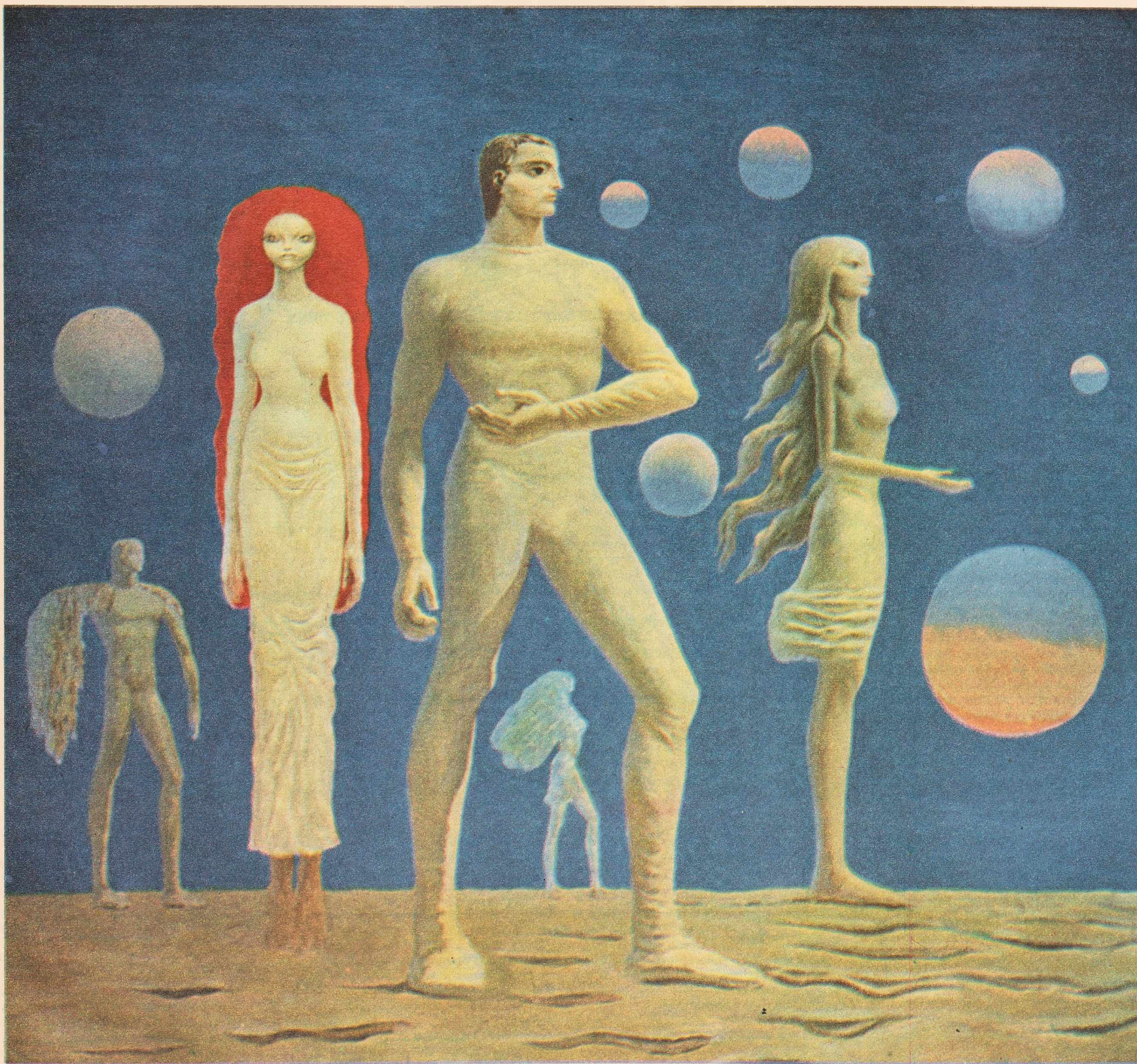
— În mare parte nu se face pictura de care are nevoie omul. Ar fi o greșeală să n-o spun. Ar fi păgubitor să evităm această atitudine autocritică. Fiindcă artiștii, în loc să-și întrebe propria lor conștiință, întreabă pe unii, pe alții, întreabă pe toată lumea, numai conștiința lor nu. Momentul în care sperăm să observ interogarea conștiințelor proprii avea să fie înlocuit cu aderența la curente inventate de către alții, atitudine care interzice drumul spre unicat.

— Care e bilanțul picturii românești contemporane? În ce măsură pictura ultimelor decenii ți se pare durabilă? Există multă pictură trecătoare?

— La noi, se creează o pictură care se trece repede și alta permanentă. Din păcate, pictura trecătoare depășește cu mult arta permanentă. Lucru regretabil, cu atît mai mult, cu cît forurile noastre de conducere politice, ideologice și cultural-artistice militează pentru arta permanentă.

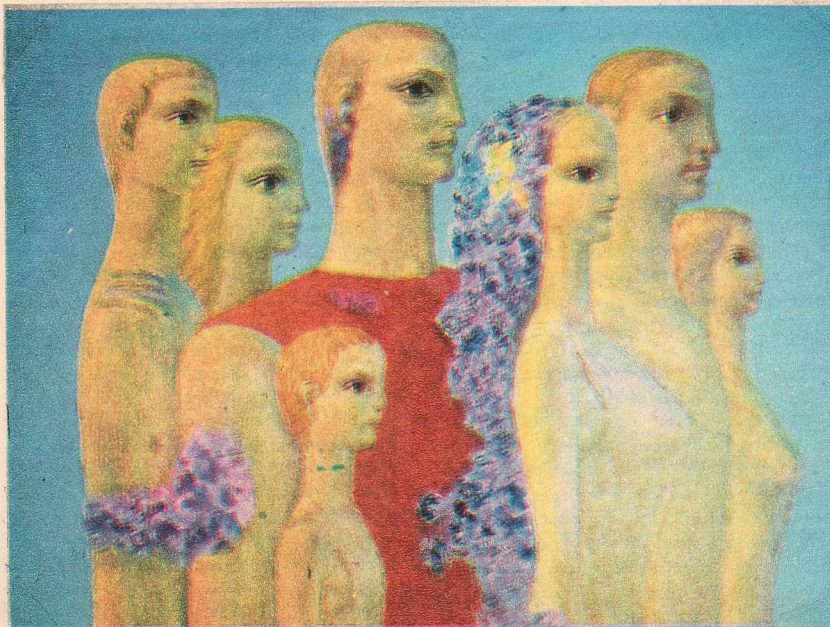
— Descrie mersul picturii noastre în ultimele două decenii. Stadiile, tendințele, cărările și slăbiciunile ei.

— Au existat tendințe numeroase și radical opuse. Realismul socialist înțeles și tratat ca o metodă naturalistă. Apoi, trecere bruscă la un fel de bizantinism al picturii. După, a apărut ciucurentismul, adică imitarea sterilă a unui remarcabil artist. A venit la rînd un fel de pictură tactică, în vremea căreia expozițiile erau pline de nisip cubizat. S-a intrat, după aceea, în folclorism, pînă s-a banalizat folclorul, etapă manifestată în sculptură prin brîncușizarea totală. Abstracționismul avea să devină și el, la un moment dat, tiran. Iar după abstracționism, s-a intrat în Rauschenberg-ism și în alte curente. La ora actuală e la modă un fel de pictură a picturii (amestec de semi-abstract și semifigural), la care predomină tehnicizarea. Tema și reprezentarea devenind simpli suporteri pentru acest delir

Romanticii moderni

Cireșarii

pictural. Drept încheiere, menționez o altă specie: pictura de circumstanță; pentru expoziții oficiale, pentru expoziții în străinătate etc., toate aceste specii aparținând, în fond, aceluiași artist. Avem de-a face cu un cameleonism estetic foarte nociv, tocmai pentru că nimănui nu i se pare grav și nimeni nu-l pune în legătură cu etica creației.

— Ce repercusiuni a avut și are o asemenea labilitate estetică?

— Ea nu împiedică apariția și impunerea valorilor, dar întârzie conturarea unui profil al artei românești, întârzie consolidarea personalității ei generale. În opoziție cu cei care încep mereu câte ceva și nu termină niciodată, trecând cu viteza modei de la un model la altul, au existat și există artiști izolați, creatori autentici, puternici. Ei au răzbit, s-au impus, marele public le simte harul, fac pictura aceea de care are nevoie omul, dar pictura noastră n-a ajuns să conceteze prin ansamblul ei. Adevărul e că la o asemenea artă se ajunge încurajând, elogiind și propagând pe cei autentici, nu ținând predici despre autenticitate.

— Cam de vreo sută de ani încoace, în cîmpul artelor plastice s-au vînturat

un mare număr de curente și tendințe. Au apărut, au trăit cîțva — altele le-au luat locul. Scurtimea existenței, nevoia de a fi înlocuite, ritmul înfloririi și veșteririi lor nu sînt oare semne că, luate în parte, ele n-au satisfăcut multă vreme pe artiști? Firește, în egală măsură, și dovezi că nu au satisfăcut lumea?

— După mine, prima formă de înnoire a fost neoclasicismul. A fost întîiul altceva, dar un altceva găunos. Încercînd să dea spectacole mai ceva decît Renașterea, neoclasicismul a realizat un fel de superproducții, dar lipsite total de mesaj. Au apărut lucrări mai spectaculoase decît crease Michelangelo, stoarse însă de esență. Totul se degradase într-un lux formal. Neoclasicismul, altfel spus, decăderea Renașterii, a scîrbit după o vreme. Era o artă care nu avea nimic de spus, decît forme și forme. Nevoia unor noi direcții devenea tot mai puternică, iar cum Renașterea era un fenomen încheiat, care nu mai putea fi concurat, a apărut impresionismul. Curentul impresionist a continuat lipsa de mesaj, de problematică a neoclasicismului. El a debutat ca o revoluție formală. Și avea să rămînă doar

Mirajul toamnei

atît. Cei mai dotați dintre reprezentanții lui simțind golul, lipsa substanței, au încercat să introducă un mesaj propriu, un mesaj individual, nu general-social. Dovezi: umanismul lui Van Gogh și cultul pentru natura sălbatică al lui Gauguin.

— Fiecare curent s-a născut ca o reacție la precedentul, ca o contradicție, ca o inovație contestată a inovației anterioare?

— Nu era o replică la cauza primordială, ci un răspuns la efectul cauzei.

— Am observat, și nu numai în artă, că ori de cîte ori nu se reacționează la cauză, ci la efectele cauzei, începe, de fapt, un joc fără sfîrșit.

— Tocmai asta a fost pictura de vreo sută de ani încoace. Un joc fără sfîrșit, joc nebunesc de forme.

— A existat vreun mentor sau jocul a apărut așa, drept urmare a numeroase contribuții individuale?

— Cézanne l-a declanșat. El avea să fie cel mai mare savant formal. Un exclusivist formal. Conținutul era pentru el ceva subaltern. Logica lui era logica formei. Și avea să fie atît de convingător acest om al științei

picturii, nu al artei picturii, încît va reuși să acrediteze ideea conform căreia mesajul, gîndirea, filozofia sînt ceva situat în afara specificului picturii. Toate jocurile picturii moderne se trag din Cézanne.

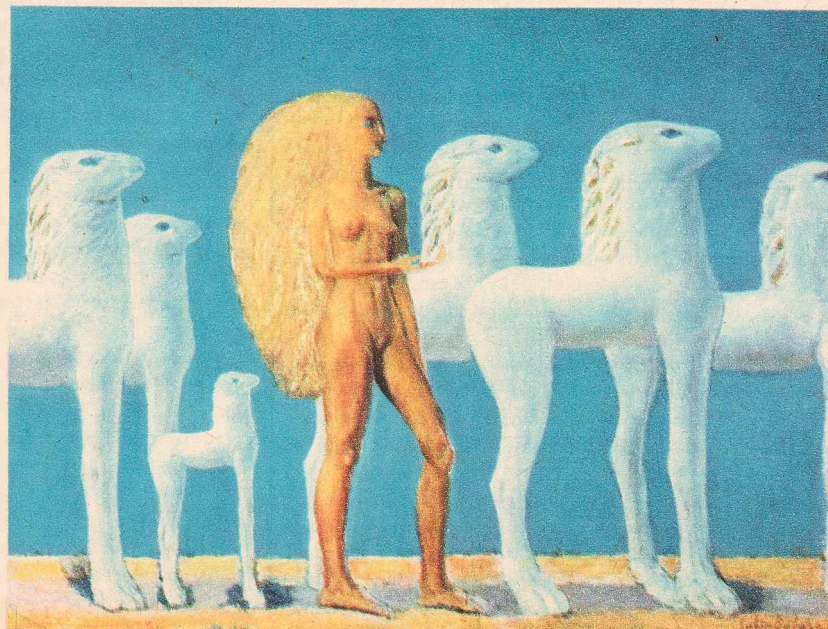
— Influența lui Cézanne s-a întins pe durata unui secol? Prelungirile, e-courile ei sînt singura cauză determinantă?

— El a dat primul impuls și foarte puternic. Dar dacă se tot merge de atîta vreme pe direcții pur formale, faptul se datorește apariției, la un moment dat, a bursei artei, a negustorului, ca factor de întreținere. Lansarea fiecărui nou curent a devenit o treabă de bani, o afacere. Defilarea curentelor, prioritatea și rutina formei, ca numitor comun între ele, mă face să afirm că de la încheierea Renașterii și pînă acum manierismul a subjugat pictura. Ceea ce vedem și trăim noi în prezent e, în fond, nu decăderea picturii, ci agonia acestei paranteze de manierism. Ține cont, eu discut acum regula, nu cazurile izolate.

Romulus BALABAN

(Va urma)

Solie de pace

EMIRUL și POETUL

„Pentru mine poezia este o prelungire a geometriei“.

Ion BARBU

Puține locuri pe lume mi s-au părut mai potrivite pentru o meditație asupra poeziei ca grădina cu chiparoși care înconjoară mormântul lui Saadi la Shiraz. O dată pe an, seara, oamenii se adună în grădină, fiecare purtând câte un opaiț, și ascultă versurile sale, în timp ce luminițele pilpăie.

Locul în care este omagiat cu religiozitate un poet de acum opt veacuri, în care dialogul cel mai banal se sprijină pe câte o frîntură de gazel și unde prinții și emirii sînt înuți minți după poezii pe care i-au protejat, merită statutul de cetate a versului.

Virtuțile poeziei le explorasem altă dată într-o pădure întunecată finlandeză. De fapt, poezia îl acompaniază pe om dincolo de rigorile climei. Pădurea era populată de spiriduși, zîne și legende. Mi-am amintit ce spune epopeea «Kalevala» despre moșul vajnic Väinämöinen, cînd el s-a apucat să-și facă barcă. O construia fără unelte, rostind versuri. La întîiul cînt s-a terminat talpa vasului; la al doilea, marginile. La sfîrșit i-au lipsit trei cuvinte ca să ridice prora și pupa. Colindă satele în căutarea versurilor ce-i lipsesc, ca și cum ar căuta materie primă. Numai în fundul pămîntului, la vraciul Vipunen, reuși să obțină versurile hotărîtoare. Luntrea Kalevalei nu-i cioplită, nu sare nici o așchie, ea este construită cu puterea neobișnuită a cuvîntului, care ține loc de birne, cuie și topor.

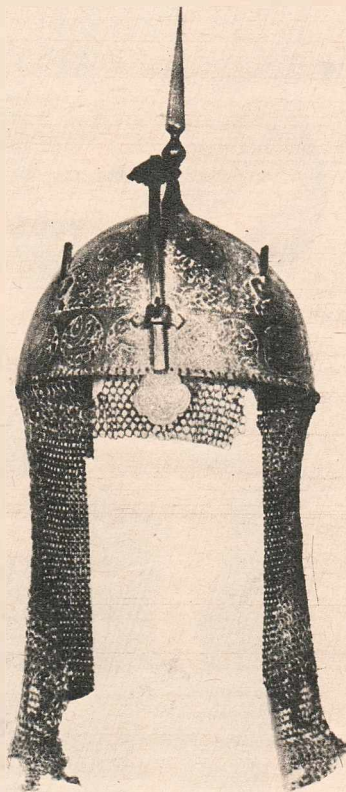
Altă dată, într-un decor cu totul diferit, sub soarele arzător al deșertului, vizitam mormintele modeste îngropate în nisipul egiptean. Pe pereți erau desenate toate obiectele casnice. Personajele familiare ale răposatului, dansatoarele, păsări, cămile, toate erau pregătite să învie în momentul pronunțării cuvintelor care eliberau cele trei suflete ale mortului. Îndată ce erau rostite cuvintele detașate din verbul zeu, mumia ce se prefăcea că doarme și obiectele care o așteptau înșirate cu grijă căpătau o nouă existență. Cuvîntul lumină dădea lumină în mormînt, cuvîntul bucate ducea la ospățuri pline de belșug. Cînd cel ce trecea pragul imortalității se prezenta în fața judecătorilor subterani trebuia să pronunțe cuvinte juste. Ermetismul Egiptului, din care s-au hrănit Pitagora și Platon, ca și alexandrinii, vine de la her — voce umană, și mes — creator. În misterele care presupuneau exerciții și inițieri îndelungate figurează și această linie: «verbul făcîndu-se realitate prin vocea mea justă». O notă falsă, o eroare de ritm sau de măsură, confuzia dintre două sunete putea să fie un eșec ireparabil, o chestiune de viață și moarte în sensul cel mai propriu. În toate mitologiile, cuvîntul scoate lumea din neant.

În nordul cețos și în nisipul arzător, cuvîntul e putere. În experiența primitivă a omenirii, rostirea cuvîntului însemnează crearea unui dublet pentru obiectul real. Spun dușman și posed o replică a dușmanului real. Pe dușmanul rostit îl pun în cadrul unui blestem. Acționez asupra dubletului cu cuvinte. Ucid dușmanul cuvînt, moare dușmanul real. Mînuind cuvintele încărcate de mister, înzestrate cu putere, îmbrăcate în cadență, melodie și ritmuri percutante, se pot face bărci, se poate cîștiga nemurirea.

Fascinația modelului verbal a continuat la greci, curățită de zgura magică. Efectele nu erau atît fizice, dar țineau de domeniul schemelor adevărului. «Nu mă asculta pe mine, — spune Heraclit —, ci cuvîntul, și mărturisește că toate lucrurile sînt unul».

De la Socrate, discutînd cu Agathon și Aristofan despre esența poeziei și a dramei, literatura consacrată miracolului cuvînt și a artei sale nu a încetat. Iar gîndirea contemporană pare că dă un adevărat asalt fenomenului, mecanismului și esenței poeziei.

Stau în grădina autorului Golestanului, care nu e decît un alt nume pentru grădina florilor, și totul mă invită să cred că poezia este în natură, în narcise, iriși, crini, lalele, garoafe și, mai ales, trandafiri, în cupolele albastre ale moscheilor, în înălțimile cu contururi clare, în lumina bună și senină care

Coif cu zale («Kholah Khood»), secolul al XVIII-lea.

scaldă totul. Nu zicea Dürer că arta stă fixă în natură și numai cine știe s-o scoată de acolo o posedă cu adevărat?

Shirazul pare o mină de poezie, care-i invită pe poeți la minerit. Un clasic și un realist ar fi delectați. Un expresionist și un modernist ar denunța decorul ca viciind termenii dezbaterii.

După unii, frumusețea nu stă în lucruri, ci în mintea care o contemplă. Aici, contemplația este predeterminată. Susur de fîncini, parfum și roze, jocuri de lumini, beție de culori, Shirazul pare o expoziție de elemente poetice și de metafore. Cu puțină paciență vezi privighetoarea îndrăgostită de trandafir, decorul abundă de blinde filomele.

Doctrinile constructiviste, creatoare, imaginative, care au avut o puternică priză asupra mea, sînt la mare încercare aici. Ce poate adăuga un vers menit să potențeze realitatea și să o intensifice, în această lume saturată de parfum, sunet și culoare? Departe de a fi ușurați în misiunea lor de decorul poetic, poeții persani au fost dezavantajați de existența lui strălucitoare. Versul lor a trebuit de la început să se ia la întrecere cu privighetoarea și să ia drept punct de plecare o stare eminamente poetică. Să fie sub nivelul ei, ar fi reprezentat o performanță rizibilă. Nu numai că au reușit, dar au construit o cultură în jurul poeziei. Miniatura persană este o ilustrare de vers. Poeziile au luat locul citatelor din Coran în decorarea clădirilor, fixîndu-se în ceramică și marmură. Poeții au scris istoria Persiei în versuri. Au transpus în poezie toată înțelepciunea vieții lor. Au pus în ea calmul îndeletnicirilor productive ale grădinaritului, ale meșteșugurilor, ale comerțului. Au îmbrăcat în poeme toate învățămintele a sute de ani de rezistență față de năvălitori. La 1220 vin mongolii. Pirjol, devastare, moarte. Genghis-han cucerește Samarkandul, Buhara și nordul Persiei. Mongolii se îndreaptă spre nordul Indiei și spre sudul Rusiei. Faptul că timp de 300 de ani, pînă la o renaștere persană, Shirazul își păstrează intactă

ființa este una dintre cele mai patetice dovezi pe care istoria le aduce în favoarea puterii poeziei. Undeva, mongolii își pierd avîntul cotropitor. În contactul cu civilizația care le era superioară cîștigă bătălia armelor și o pierd pe aceea a culturii. Sigur că se poate spune că ceea ce le-a îmbîlșit moravurile au fost comerțul, administrația unui mare imperiu, pasiunea nouă a liniilor de comunicație și a organizării. Înclin să iau însă ca simbol al schimbării lor existența poetului persan. Odată ajunși într-un loc, hanii puneau să fie adunați toți meseriașii: aurari, zidari, cioplitori de lemn și, împreună cu ei, poeții. Poetul se număra printre meșteșugari. A avea un pictor bun la curte sau a avea un poet faimos era același lucru. Poeții, ca și zidarii, erau furați, atrași, sustrași. Condiția eternă a intelectualului a fost aceea de muncitor de înaltă calificare. Care han nu a auzit de Cronica șahilor, scrisă de Firdusi pe la anul 1000? Ce folos să cucerești o provincie sau o cetate, să ai toate prăzile și să te bucuri de beneficiile imediate, dar să nu fii enumerat în linia glorioasă a personajelor istorice? Cuceritorii s-au gîndit la eternitate. Mausoleele lor sînt o dovadă. Clădirea este însă supusă pieirii. Cîntările poezilor se răspîndesc în popor și sînt transmisibile de la generație la generație. Meșteșugarul numit poet este un bun mediator cu eternitatea. Hanii războinici au devenit emiri, protectori de poeți.

Nepotul lui Genghis-han construiește la Maragheh un imens observator astronomic și moare înconjurat de cărți, poeți și magi. Ghazan-han face din Tabriz un oraș al marilor clădiri, iar Oleitu împodobește Sultania. Timurizii sînt grijulii la soarta și fama poezilor din timpul lor.

Cînd a murit Genghis-han, Saadi era copil. A plecat din Shiraz, orașul natal, în călătorii îndepărtate. Pentru o vreme a fost — se spune — prizonier la cruciați. Poetul, care a fost cel dintîi persan tradus în Europa și care a fost cunoscut, după cum ne spune Virgil Cândea, grație lui Dimitrie Cantemir în literatura română și greacă a secolului al XVII-lea, face studii la Bagdad, vizitează Siria și Yemenul, Armenia, Golful Persic, Egiptul și India. Lucrul nu pare imposibil dacă ținem seama că lumea în care trăia era brăzdată de caravanele neguțătorilor, că drumurile erau bune și relativ sigure. Viața lui amintește de acel comerciant care i-a spus lui Saadi într-o zi că are de gînd să exporte sulf din Persia în China, să ia din China vase pentru Roma, să ia de la Roma pentru India țesături și de acolo puțin oțel pentru Alep, în Siria. De la Alep să ia oglinzi pentru Yemen și de acolo țesături pentru Persia. «Ce zici Saadi de proiectele mele?» Și Saadi răspunde: «N-auziți ce-a spus acel nabab/ ce-n deșert căzu sub calu arab?/ Ochii înguști și lacomi de averi,/ care-n lume dornici se înholb,/ umple-i vor sau scîrba de plăceri/ sau al criptei sale nor de colb».

Saadi scrie cartea la bătrînețe. De aceea are tristețea lui Goethe cînd își prefațează Faust: «Viața mea cea scumpă, vai, s-a scurs nisip/ tot sperînd că visuri mari o să-ntruchip./ Vechi speranțe apuse le-implinii din plin/ ce folos că anii duși nu mai revin./ Mina soartei bate-n darabana-i grea/ ropotul plecării parcă m-ar striga». Este un vers care ne amintește de Ronsard: «Trebuie să plîngem viața ca pe un boboc de roză, fiindcă rumena ei gură ne zîmbește doar cinci zile». Peste tot scurtimea vieții introduce o înțeleaptă indulgență. «Dacă vezi un om prea fericit, pe altul adînc în inimă mîhnit, mai așteaptă o vreme. Tărîna le-o goli de creier căpățîna și ursita șterge-va în praf treptele dintre stăpîn și sclav».

Universul poetic al lui Saadi este animat, populat divers, ca și bazarurile orientale. Așa sînt și caracterurile oamenilor: «Unu-i blind și altul se mînie-ndată. Unul răbduliu e, altul se răzbuună. Unu-noată bine, altul n-are o pine. Unul e emirul, lumea strălucirii, altu-i prins ostatic în arcanul

vremii, unul odihnește în grădină, altul are sfetnici numai chinul și necazul).

Cînd ajunge la iubire, Saadi pierde simțul relativității și prudența înțeleaptă: «N-am fost niciodată pizmăreț nici pe rang și nici pe avuție, ci doar pe acela care-n brațe strînge lîngă inimă iubită».

În grădina lui Hafiz, alt loc de pelerinaj de la porțile Shirazului, îmi continui meditația începută la predecesorul său Saadi. Cei moderni îl iubesc mai mult. Saadi este cronicar. Vorbește despre șahi, derviși, cumpătare, tăcere, dragoste și tinerețe, neputință și bătrînețe, educație, bun-simț. Tonul poate să fie didacticist și moralist. Hafiz, unul dintre cei mai mari poeți ai lumii, te întîmpină cu o explozie de petrecăreț: «Vino să zvîrlim potop de roze,/ să zvîrlim în cupe roșul vinul,/ tot tavanul cerului să-l spargem,/ visuri noi zvîrlind prin tot seninul».

Al doilea mare val de năvăliri de pe vremea lui Timur atinge din nou cu aripa pustiirii Iranul. Hafiz pare că nu iese din cramă: «La beție pot să bișui/ că sînt șah și tuturor/ să le spun de-mpărăție/ cînd eu sînt un cerșetor». Politica pare că-l interesează prea puțin: «Lumea are iarăși capul/ plin de uneltiri, dar eu/ unelti-voi doar cu cupa/ și-ochiul dragostei mereu». Boileau a spus că pentru a fi poet trebuie să fii îndrăgostit. «Dacă Hafiz la tălpi se pleacă/ nu-l dojeni căci nu-i de vină,/ păgîn de dragoste, iubitei/ ca un păgîn i se închină». Are o infinită nostalgie a dragostei: «Hafiz din ceruri cere lumină/ și această veșnic verde grădină,/ colo pe buză de riu să aducă/ la bătrînețe un chipreș tînăr,/ pururi să șadă umăr la umăr,/ zile, nopți, veacuri fără de număr». Dar se închină la voia destinului: «Mulțumit să fii de ceea/ ce ți-e scris de mai-nainte/ și deznoadă-ți de pe frunte/ nodul ăsta încrunțat/ căci nici mie și nici ție/ nu ne-a fost ursita dat/ ușa slobodei alegeri».

O interpretare grăbită ar spune că gratuitatea lui Hafiz îi ridică valoarea mesajului poetic. Vinul și iubita sînt însă de o funcționalitate copleșitoare, dînd răspunsul unei națiuni mîndre la invazia timurizilor. Provoacă eroziunea lumii construite pe paloș și incendiu. Lui Timur la Shiraz i s-au citit versurile lui Hafiz, în care poetul spune că pentru grăuntele de frumusețe de pe obrazul iubitei sale ar da Samarkandul și Buhara. «Cine a scris asta?» — a întreat Timur. «Să fie adus aici». Hafiz se găsea lîngă o fîntînă cînd soldații l-au luat pe sus. În mare grabă el s-a învelit cu un cearceaf. Se spune că Timur a fost impresionat de apariția calmă, de privirea ironică a bătrînelului cu barbă ascuțită și cu sprîncenele stufoase, care-i era în față. «Un an de zile am luptat pentru Samarkand și Buhara și tu le-ai da pentru un grăunte de frumusețe? Cu ce drept împarți orașele mele? Ce vrei să spui? Unde vrei să ajungi?» Atunci, Hafiz a privit la înfățișarea lui săracă și tristă și a spus: «Vezi și tu, stăpîne, unde am ajuns făcînd asemenea daruri». Culeasă la fața locului, legenda este mai picantă. Hafiz ar fi dat miinile în lături, pentru a evoca zădărnicia. Dar în felul acesta a dat cearceaful la o parte, dezgolindu-și trupul.

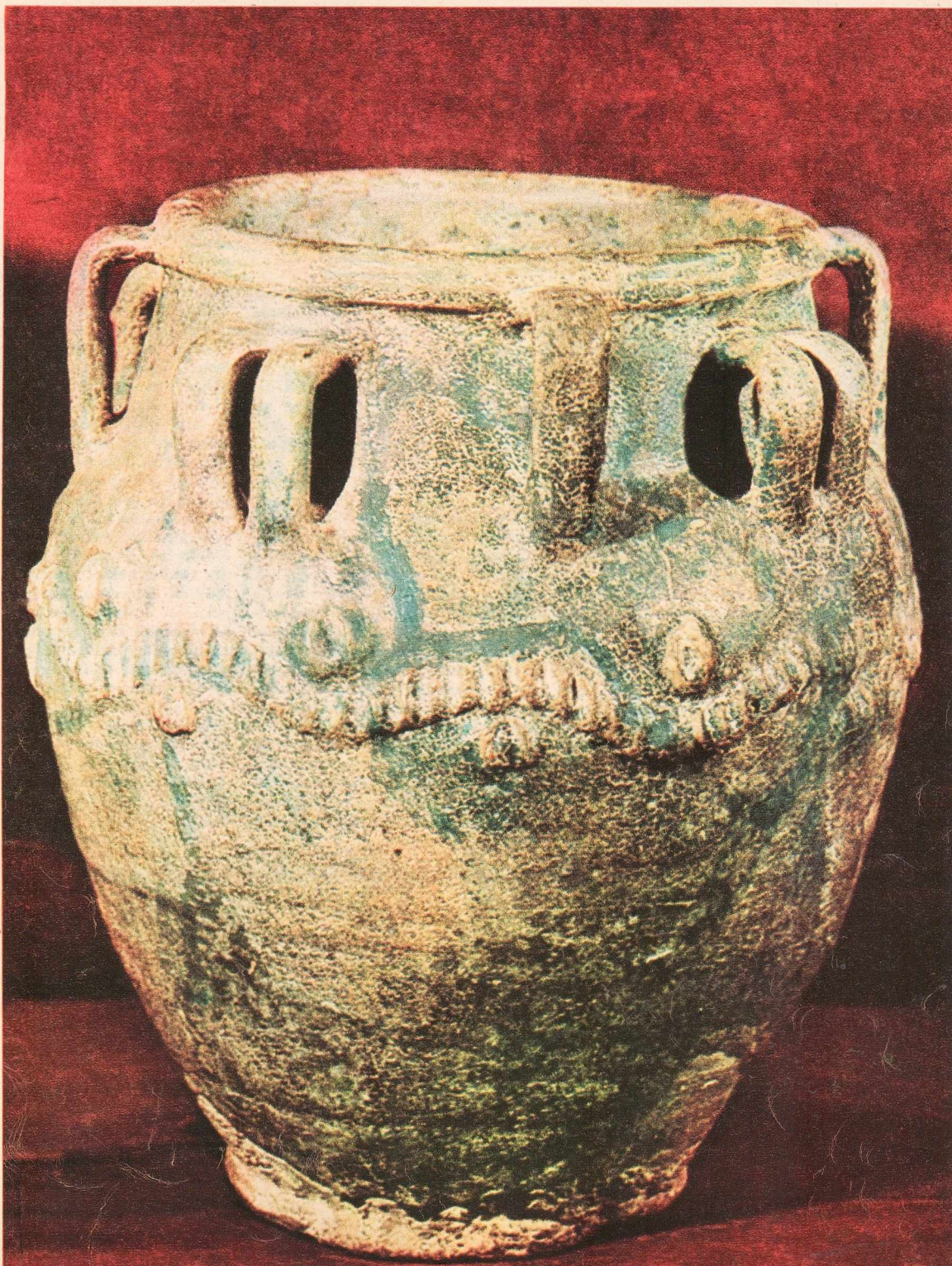
Departate de a fi gratuită, poezia lui Hafiz este o cheie a

Vas, Rakka, secolele III-IV.

Lupta dintre Rustem și Afrasiab, secolul al XIX-lea.

înțelegerii esențelor. Profesorul iranian F. Raza, care compară limbajul poetic sufi cu algebra structurilor, ne pune în gardă: «Cînd un poet mistic ca Rumi sau Hafiz descrie o scenă delicioasă, cu lalele și trandafiri, cu vin și iubită, cu plete lungi și buze tandre, aceste elemente pot picta o gamă întreagă de idei abstracte, ca o generalizare a experiențelor noastre umane fundamentale. De aici sîntem purtați în abstracțiune. Cum spune poezia sufi: metafora e o punte către realitate».

Astăzi nu e seară de lectură a versurilor lui Saadi și Hafiz în grădinile lor. Gîndirea e grosolană și materia subtilă — cum spune Huxley. Avem un număr mic de cuvinte cu care vrem să captăm și să modelăm realitatea. Combinațiile acestor mici mărgele care declanșează emoții, idei, asocieri, sînt atît de numeroase, încît depășesc experiența unei vieți întregi. Hafiz a lăsat 6 000 de versuri. Poezia ne dă senzația unui univers uman nesfîrșit. Cu armonicile lor evocatoare, cuvintele seamănă cu cărămizile din care se pot construi tot felul de clădiri persane, și moschei, și minareturi, și chioșcuri. Investite cu puterea simbolurilor, ele au vrut să oglindească în așezările lor structurile nevăzute ale universului și să creeze senzația stăpînirii lor. Poezia este un joc puternic și etern al omenirii.

mama tity

a

șa o numeam pe Ecaterina, sora mai mică a mamei. Era mai scundă decât mama și cu o ușoară tendință de «embonpoint» (Ingrășare), deși păstra sobrietatea la masă, ca și în toate. Rareori am văzut o persoană cu un atât de accentuat simț al măsurii. N-am auzit-o niciodată ridicând tonul, n-am văzut-o nici când furiată sau discutând cu iritație. Era egală cu sine, veșnic bine dispusă, cu surisul pe buze, acel suris care-o făcea atât de plăcută tuturor. Numai într-o chestiune nu înțelegea gluma: în privința fiului ei, Mircea, pe care ținea să-l crească singură, fără amestecul «goangei», mama ei, și mai ales fără mijloacele forte ale acesteia. Am mai spus că metoda ei educativă era blândețea în fermitate, tactul, care a fost axa personalității ei, cuvântul care-i caracterizează tot comportamentul.

Într-un oraș de douăzeci de mii de locuitori, cliți se numărau (cel mult) în Turnu Severin mai acum șaiszeci de ani, distracțiile erau puține: grădinile de vară, cinematograful și jocul de cărți. Cele dintli erau pentru tineret, nu pentru adulții cu familie. Junii de ambe sexe frecventau zilnic grădina publică cu chioșc și cu muzică militară, în care se dădeau destul de des serbări populare cu bătaii de confeti. Îndrăgostiții căutau aleile solitare din parcul rozelor, minunatul parc al rozelor, specific Severinului, cum n-am auzit să mai fie altul în toată țara. Un al treilea loc de plimbare pentru tineret era porțiunea dintre primărie și casa doctorului Tuchten, vizavi de construcția teatrului, inițiată de profesorul Theodor Costescu, acea porțiune de-a lungul micului parc în care trona bustul tutelar al lui Traian, mândria istorică a urbei. Pe trotuar se aliniau mesele în dreptul cafenelei și al cofetăriei Paul, la care edecurile, mai ales ale cafenelei, erau bătrînii orașului, pensionarii, care cu un minimum de consumație, uneori redusă la un pahar de apă, se instalau ceasuri întregi, de după masa de la amiază până se întuneca.

O altă specie de grădini erau acelea ale birturilor de vară, ca vestitul Moscu, neîntrecut în fleici, mușchiuri, mușchiulețe și mititei, serviți pe suporturi rotunde de lemn, în locul farfuriilor, cu ardei mici alături și cu bateriile la gheață, care întrețineau apetitul și verba petrecăreșilor. Era «le bon vieux temps» dinainte de întliul război mondial, când nimeni nu bănuia ce avea să urmeze, când traiul era ieftin și toate din belșug, când România mică se credea «țara în care curge mierea și laptele», deși muncitorimea o ducea greu, iar țărânii aprinseseră focurile din Dorohoi până-n Turnul nostru. Iluzia stăpînea în tineret mai ales, căruia nu-i trecea prin gând că va fi chemat să facă în curînd două războaie, să înfrunte în cel dintli holera, iar în cel de-al doilea, focul ucigător al mitralierelor și al tirurilor artileristice, precum și mizeria retragerii, a refugiului în Moldova și a tifosului exantematic. Filozofia acelu tineret — din care am făcut și eu parte, deși mi-am petrecut adolescența propriu-zisă sub ocupație, altă cumplită nenorocire — ar putea fi definită ca ficționalistă, deoarece era dominată de satisfacția acelu ca și cum, «als ob»-ul lui Hans Vaihinger. Ne bucuram de viață ca și cum toate ar fi fost în regulă, ca și cum nimic n-avea să se schimbe, decât desigur în bine, mereu în mai bine.

* Mama Tity nu era de această părere, deși nu-și manifesta vederile, cu tactul ei în lume de a nu voi să strălucească, de a nu năzui să eclipseze pe nici una dintre prietenele ei. Avea multe, pentru că era sociabilă și veselă, chiar în anii ei de criză, când se despărțise de soțul ei și când a avut mîhnirea să moară Constanța, sora ei cea mare, mama mea, de care era foarte legată. Mi le-aș putea aminti pe toate? Era pe strada noastră, Decebal, la distanță de cîteva case, Valerica Muzicescu, născută Steriade, sora mai tîrziu celebrei Alice Voinescu, mijlocia dintre fete, și a Martei, cea mai cu haz dintre toate. Nici Valerica, femeie viguroasă și, cum ar fi zis G. Călinescu, clamoroasă, nu era lipsită de farmec. Era, cred, cea mai bună prietenă a mamei Tity, deși de temperamente diferite. Se înțelegeau, ca să fiu puțintel pedant, pe baza legii complementării sau, dacă preferați, prin atracția contrastelor. Erau atât de strîns legate, că se vedeau zilnic, cînd la una, cînd la alta, iar alteori la cîte o altă prietenă, la o masă de «maus», jocul lor preferat, la sume modice. Risul Valericăi Muzicescu, cînd jocul se încingea la noi în grădină, vara, se

auzea din casa cu ferestrele deschise și ne umplea și pe cei mici de voie bună.

O altă prietenă de pasiențe și de joc, dar și de conversație și de plimbări în comun, era Benedetta, mai pe scurt, Bena, soția căpitanului în retragere Tucu Protopopescu. Era o persoană discretă și tăcută, spre deosebire de sora ei mai mică, Beatrice, pe englezește Bitsh, iar pe românește Bici, într-adevăr șfichiuitoare ca biciul, totdeauna voioasă și slobodă la gură, care cînd era întrebată ce mai face, răspundea, deși era o femeie foarte cuminte:

— Sînt în călduri!

Bătrîna grupului, care se ținea scai de cele tinere, era o văduvă, coana Dodica Doxescu, mereu în negru, căreia i se spunea Död sau Doxeasca și i se restituiau micile sume pierdute de ea la maș, ca să nu se întoarcă acasă sastisită. Ea o asigura pe mama Tity că o va lăsa moștenitoare, și în această «calitate» buna mea mătușă a văzut de cheltuielile ei de înmormîntare, neavînd ce alege din modestul ei mobilier și din sărăcia ei lucie: nu s-a găsit la ea nici o lăscăie economie, pentru că pensia ei abia îi ajungea ca să nu moară de foame. Tinerele se distrau cuviincios

pe socoteala ei, iar ea era măgulită să fie centrul atenției, nesesizînd foarte bine între compliment și persiflare.

La alt capăt al orașului ședea soția avocatului Tiberiu Axente, din familia «prefectului» Sever Axente, revoluționarul transilvan din 1848. Prietenele îi spuneau Tiberica și o răs fătau pentru voioșia ei, la nivelul aceleia a Valericăi Muzicescu și a lui Bici, dar într-o variantă personală. Cea mai frumoasă și mai mondenă din grupul lor era Tanți, soția deputatului Constantin Ţiuleanu. La moșia din județ, de la lablonița, pe care o ținea în arendă, ne-am refugiat din prima lună a războiului, ca să rămînem la ei pînă către sfîrșitul iernii 1916-1917. Deși mamă de fată de măritat și de alte două frumoase gemene, coana Tanți era plină de seducție, distrată totdeauna și răspunzînd cu o întrebare invariabilă celor ce i se adresau.

— Și așa ai făcut?

Remăritîndu-se după moartea goanței cu un alt magistrat, Vasile Călinescu, mama Tity l-a urmat la Timișoara, unde fusese avansat consilier de Curte, și a vîndut casa din Turnu Severin, luîndu-l cu ea pe bunicul meu, doctorul Michail Milloteanu.

Mama Tity era o persoană veselă, dar fără iluziile lui als ob. Mi-aduc aminte că se cînta la noi o romanță franceză la modă: «En la voyant pour la premiêre fois» și așa mai departe, cu o idilă între tînărul care povestea la persoana întli și o Marinette, de 18 ani, care i-a dăruit o seară de fericire. Cînd cîntecul ajungea la cuvintele: «Marinette, ma brunette, notre amour n'a duré qu'un beau soir», Mama Tity rectifică: «Marinette, ma grosse bête...»

Asta nu vrea să zică de loc că ar fi fost cinică. Nu, era pur și simplu clarvăzătoare și nu se lădușea de convenționala romanță în care fata era măritată fără voia ei și astfel i s-a întrerupt problematica fericire de o seară.

În apartamentul lor primitiv din Timișoara, Piața Doja nr. 5, mi-am petrecut vacanțele ca student. Serile le petreceam la una din cele două mari cafenele de tip vienez, cu bună orchestră. Mama Tity nu era mare amatoare de cafea, ca noi «bărbații» (incluzîndu-mă avantajos în această noțiune, dimpreună cu vărul meu, Mircea!). Asista însă în tăcere, cu un mutism neostentativ, al stilului ei de discreție.

După pensionarea soțului ei s-au mutat într-un apartament la București, pe strada Plantelor. Aci a cunoscut mîhnirea să închidă ochii, pe rînd, soțului ei și fratelui ei, Mișu, de curînd și ei pensionar. Cînd fiul ei, Mircea, s-a stabilit ca magistrat în provincie, ea îl vizita sezonier, dar după căsătorie îl vedea mai rar, de teama inoportunității și cunoscînd susceptibilitățile, în genere, ale nurorilor. A venit la București să se îngrijească de un nodul, să facă raze și pînă la urmă să se opereze. Ca fată de medic și-a prevăzut sfîrșitul prin metastază, deoarece ilustrul chirurg care o operase, doctorul Hortolomei, văzînd-o cu ochii închiși și crezînd că doarme, spusese asistenților lui:

— Operată în faza a doua!

A murit cu stoicism, regretîndu-l numai pe Mircea. Maternitatea fusese pentru ea singura consolare în viață și, probabil, suprema bucurie.

Cînd s-a prăpădit, am surprins la ea, ca și la tata, fenomenul rar al transfigurării: devenise nespuse de frumoasă, iar voalul din jurul sicriului îi dădea, la șaptezeci de ani trecuți, aerul unei mirese. Dacă s-ar fi putut ridica să se uite pentru ultima oară în oglindă, și-ar fi suris.

ATENȚIE!

Șantierul naval din Constanța. Vapoare în construcție, docuri, macarale, trenuri, lucrători în salopete, sirene urlând, apă. Deci, atmosferă de muncă. În mijloc o pancartă: «Nu vă jucați cu focul!»

AURA URZICEANU
DIN NOU ACASĂ!

Luni 4 iunie va sosi în țară marea noastră cîntăreață, hotărîtă să-și petreacă o vacanță de trei săptămîni în mijlocul familiei și al prietenilor.

OPERELE LUI GUTTUSO LA BUCUREȘTI

80 de lucrări de pictură și grafică (Muzeul de artă) ne vorbesc despre fericirile și nefericirile oamenilor și despre meditațiile artistului. Bine ați venit, domnule Renato Guttuso! Sintem sincer impresionati de credința dumneavoastră în realismul picturii.

«LALEAUA NEAGRĂ»

Nu, nu este vorba de celebrul roman, ci de floarea propriu-zisă... Cei care și-au propus un sfîrșit de săptămîna pe malul înșorit al mării au avut mai puțin parte de binefăcătoarele raze, dar au avut revelația unei noutăți florale deosebite: lăleaua neagră — performanță a specialiștilor în materie de pe litoral. Pe cînd și în București?

ATENȚIE, TURIȘTI!

În apropierea orașului Giurgiu, în comuna Daia, Oficiul județean de turism va da în exploatare în vara aceasta un camping, într-un pitoresc parc natural, care va fi amenajat, printre altele, și pentru desfășurarea unor manifestări culturale-artistice și jocuri distractive. Campingul va fi dotat cu căsuțe și corturi, iar bucătăria va servi preparate specific ilfovene.

GRĂDINA DE IARNĂ

Închipuți-vă! Stați la o masă cu mîncăruri îmbietoare. E plăcut, cald. Prin cupola de sticlă se văd fulgii plutind leneș prin aer. Întindeți mîna și culegeți o roșie sau un ardei verde pentru ciorba aburindă. E vis? Deloc! E una din ideile năstrușnice ale vestiților frați Chiyu — de la restaurantul Minion din Capitală — care ne-au obișnuit să realizeze tot ce își propun. S-au gîndit să facă un restaurant grădină de iarnă, un restaurant într-un fel de seră în care să te simți bine în plin peisaj de iarnă.

«La sfîrșitul mesei, ne-a spus cel mai vîrstnic dintre frații Chiyu, culegem flori proaspete din «grădină» și le oferim vizitatoarelor!»

«COCOR» NE ÎNTREABĂ CE NE PLACE ȘI CE NU

Încep zilele acestea testările preferințelor consumatorilor la expoziția cu vînzare a produselor centralelor Ministerului Industriei Ușoare, deschisă duminică, 27 mai, la pavilionul H de pe malul lacului Herăstrău. Sintem deci invitați să ne exprimăm (sperăm, de astă dată, cu folos și urmări concrete) opiniile asupra produselor — de la cravate la reșouri de aragaz — prezentate aici. Expoziția e organizată de întreprinderea comercială de stat «Cocor».

ARGESUL,
CÎNDVA NAVIGABIL

Săpăturile arheologice de la Radovanu (județul Ilfov) conduse de profesorul Done Șerbănescu, directorul muzeului din Oltenița, au descoperit două magazii (săpate în pămînt) aparținînd unei așezări geto-dacice (secolul I înainte erei noastre).

Interesant: în antichitate curgea pe aici un braț al Argeșului (atunci navigabil, azi uscat) pe care urcau, venind de la Dunăre, corăbii cu cele mai diverse mărfuri produse în insulele grecești.

INDIFERENȚĂ

Pe strada Reconstrucției din Capitală se ridică o centrală telefonică. Asta e foarte bine și necesar. Dar tot pe aceeași stradă s-a desființat un centru de lapte. Ceea ce e foarte rău. S-a desființat acest centru de lapte din cauza lucrărilor de pe micul șantier al centralei. Nu era necesar, deoarece se putea găsi și altă arteră de aprovizionare cu lapte a centrului. Dar indiferența unora față de interesele cetățeanului și-a spus cuvîntul!

EXPEDITIE
SPEOLOGICĂ ÎN CUBA

S-a înapoiat în țară, venind de la Havana, dr. docent Traian Orghidan, directorul Institutului de speologie «Emil Racoviță» din București. Împreună cu patru biopsiologi români și în colaborare cu un grup de specialiști din Cuba, domnia-sa a condus o serie de cercetări (și aceasta pentru a treia oară) în legătură cu studiul faunei din apele subterane și din peșterile de pe insulă. Au fost identificate o serie întreagă de viețuitoare necunoscute pînă în prezent.

PIEDEREA A FOST EVITATĂ!

Baia Mare. Defecțiune la cuptorul de topire cu inducție. Cuptorul trebuia oprit. De aici ar fi decurs o importantă pierdere. Colectivul serviciului electroenergetic (coordonator ing. Eugen Florian) a găsit o soluție originală de înlocuire a miezului și a bobinajului inductorului — soluție nefolosită pînă acum în practica mondială. Defecțiunea a fost înlăturată, la o temperatură de 300 grade Celsius, în 72 minute, în loc de trei zile.

TRADUCERI

Editura Kinderbuchverlag din Berlin i-a cerut cunoscutului grafician Val Munteanu să illustreze ediția de basme românești ce urmează să vadă lumina tiparului în R.D.G. Lucrarea — care va apărea în deosebite condiții grafice — a fost alcătuită de redacția editurii sus-amintite și cuprinde basme de Eminescu, Creangă, Ispirescu, Slavici, Sadoveanu și Vladimir Coșin.

TALANGĂ CONTRA STRUNG
CU COMANDĂ PROGRAM

Pe un teren viran în jurul Fabricii de mașini-unelte și agregate din București — una dintre cele mai moderne fabrici din țară — s-a instalat o turmă de oi. O turmă cu tot dichisul: ciini, păstori, ceanul de mămăligă. În inventar figurează și doi măgari.

Și iată straniul, tulburătorul dialog — pe intervalul citorva metri — dintre talangă și strungurile cu comandă program.

DIN MĂRTURISIRILE UNUI ȘTILP

Sînt singurul știlp din singura stație ne-electrificată de pe linia C.F.R. București-Giurgiu. Și sînt singur. Și în felul meu poate că sînt unic.

Am venit pe lume acum doi ani, în halta «Vlad Tepeș», la intervențiile sătenilor și primarului comunei, Dumitru Roman. Direcția județeană C.F.R. uitase că trebuie să intru în circuit.

Toate ar fi bune, dacă viața mea n-ar ține de un fir. Nu de un fir obișnuit, ci de unul electric și care și el la rîndul lui ține de o aprobare. A cui?

LA BACĂU, POEZIA REGINĂ

Trei zile de vară, — dacă trecem și 31 mai în contul anotimpului cald —, poezia va fi în mare cinste la Bacău: în Gala recitalurilor dramatice (urmată, cum se cuvenea, și de discuțiile spornice, eficiente, ale «Colocviului criticilor dramatici»), actori din toate teatrele țării vor aduce pe scenă poezia. Recital Blaga. Recital Bacovia. Recital Eugen Jebeleanu. Recital Adrian Păunescu. Recital Marin Sorescu. Cine iubeste poezia, poatească la Bacău, în primele zile ale verii.

DICTIONAR CINEMATOGRAFIC

Editura «Meridiane» anunță apariția unui «Dicționar cinematografic» sub semnătura lui Cornel Cristian și Bujor T. Ripeanu în trimestrul III al acestui an. Mică enciclopedie de cinematografie universală, prima care apare în limba română, lucrarea numără 576 pagini și 196 ilustrații alb-negru. Dicționarul cuprinde date bibliografice și filmografice esențiale privitoare la actori, regizori și operatori iluștri, precum și cei mai uzuali termeni de estetică și tehnică din domeniul cinematografiei.

BRÎNZĂ
DE SCRUMBIE?

La «Mezeluri-Brînzeturii» din Piața 1 Mai auzisem că se vinde brînză de 21. Glonț la casă, plătesc, ridic brînză și foarte bucuroasă mă îndrept spre casă. Deodată simt că mult dorita mea brînză de 21 miroase a scrumbie. Descopăr că vînzătoarea care vindea brînză mai vindea și scrumbii.

NU MAI SÎNT LA
MODĂ
AUTOMOBILELE!

Piața modei e invadată de biciclete. Cine se respectă circulă pe bicicletă. Și filozofului englez Bertrand Russell îi plăcea să meargă pe bicicletă. Și într-o zi, fiind pe bicicletă, s-a gîndit să divorțeze. Băieți, cînd circulați pe biciclete nu vă mai gîndiți la nimic decît la bicicletă.

CONTRADICȚIE

Cluj. Magazinul cu autoservire. Pe geam un afiș: servim sandvișuri.
— Aveți sandvișuri?
— Da. Dar n-avem pline.

ÎNTELEG ALTELE...
DAR NU CEAPĂ

București, 25 mai. În piețele Capitalei, lipsă de ceapă. La Piața Unirii, următorul dialog: — Aveți ceapă? — Stai o țîrică. — Sînteți oltean? — Da. — Și eu. — Nea Gheorghe, mai ai niște ceapă pentru un oltean de-al nostru? — Mai am vo 50 de legături.

DE CE NUMAI UNII?

Duminică 27 mai, în cartierul Titan, zona magazinului «Big», un număr de cetățeni au ieșit la muncă patriotică pentru amenajarea spațiilor verzi din jurul blocurilor. Și totuși, există un «de ce?» De ce mereu, în fiecare duminică, ies aceiași cetățeni?

GÎND LA GÎND
CU LAVOISIER

Inginerii Nicolae Popovici, Petre Potop și Liviu Brînduș din unități de cercetare ale Ministerului Industriei Chimice au brevetat o invenție pentru eliminarea degajării

bioxidului de sulf — element poluant foarte nociv. Prin folosirea instalației nu se purifică numai aerul, dar, în loc de reziduuri, se obțin două produse utilizate ca materii prime în procesul obținerii îngrășămintelor artificiale.

SUBIECT DE PROCES

O fotografie făcută la una din repetițiile Teatrului «Bulandra» a fost folosită, fără acordul actorilor Mariana Mișuț și Virgil Ogășanu, ca ilustrație la un pliant de propagandă împotriva alcoolismului. Menționăm că toate personajele din celelalte poze publicate în acest pliant sînt prezentate cu o bandă neagră pe ochi sau cu ochelari negri. Excepție: doar cei «doi apreciați actori», cum ni-i recomandă redactorii pliantului în cauză, Direcția sanitară și comisia de Cruce Roșie — Municipiul București. Alcoolismul nu e deci singurul viciu omenesc.

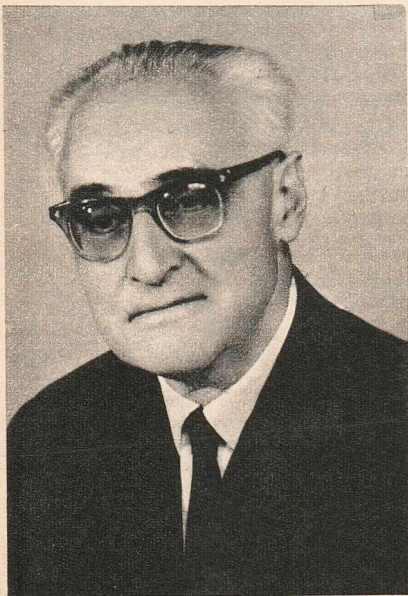
ÎN AVAL DE
PANTELIMON

Duminică, Consiliul popular comunal Pantelimon. La doi pași, conductă spartă, transformată ad-hoc în fîntînă arteziană. Răspuns monosilabic,

de funcționari în repaus verbal duminical: «Vine el și I.C.A.B.-ul!» Și cînd mă gîndesc că alți funcționari m-au amendat cu 200 lei pentru cele cîteva picături «nereglementare» ale robinetului din bucătărie!

Realizatorii «buletinului de știri»: B. Albin; D. Bărlădeanu; C. Bozbi; A. Cahane; N. Cristache; S. Faur; E. Ghera; E. Iarovici; M. Mihăilescu; A. Mitu; M. Nedelea; L. Nițescu; A. Păsărin; I. Pătrașcu; G. Stanca; T. Stoica; D. Ștefan și F. Urseanu.

AL. PHILIPPIDE

Născut în Iași la 1 aprilie 1900; fiul lingvistului și filologului Alexandru Philippide. «Tatăl meu avea, mai puțin cunoscut de alții, o cultură vastă și variată... Curiozitatea lui literară mergea astfel de la clasicismul antic la mișcările literare moderne», mărturisește astăzi poetul. Școala primară la Iași. După ce termină cursurile secundare la Iași, se înscrie în 1918 la Facultatea de drept din același oraș. Urmează și cursurile Facultății de litere și filozofie. După încheierea studiilor universitare face serviciul militar la Timișoara (1921-1922). În noiembrie 1922 pleacă în Germania, la Berlin. Fără să se întoarcă în țară, în 1924 pleacă la Paris, unde-l reînfrunțește pe B. Fundoianu, cu care fusese coleg în clasa a șasea de liceu. În timpul șederii sale la Paris (vreo patru ani și jumătate) apare *Primul manifest supraréalist* al lui André Breton. «Era pe atunci, spune poetul, epoca de erupție a supraréalismului... Am trăit și eu în acest climat, dar nu în centru, ci mai mult la periferie, adică, mai exact, păstrându-mi față de această mișcare o distanță ce mi-a permis să judec cu înțelegere critică». În atelierul lui din Fundătura Ronsin, l-a vizitat de câteva ori pe Brâncuși. Între anii 1929 și 1947 e funcționar la Ministerul de Externe și Ministerul Propagandei. În 1955 e ales membru corespondent al Academiei, iar în 1963 devine membru titular. În 1965 i se decernează premiul «Herder». În casa părintească găsește o atmosferă cum nu se poate mai favorabilă pentru o elevată dezvoltare intelectuală. Mărturisește poetul: «M-am împrietenit de timpuriu cu cărțile prințind gustul lecturii». Cit privește vocația sa poetică, aceasta s-a manifestat cu putere la paisprezece ani, după «o călătorie în Germania și Austria, pe care am făcut-o împreună cu părinții mei... Impresiile acestei călătorii au fost adânci și ecouri ale ei se găsesc în primul meu volum «*Aur sterp*» din 1922, între altele poezia *Lied*, cu amintirea zinei Lorelei, a cărei stincă o văzusem cu cițiva ani mai înainte». Pe la șaisprezece-șaptesprezece ani, traduce din *Bucolicele* lui Vergiliu «și, sărind peste nouăsprezece secole, *Moestra et errabunda* a lui Baudelaire, cea dintii poezie de Baudelaire pe care am încercat să-o transpun în românește». Debutează la *Înmănări literare* în 1919. Colaborează cu poezii, eseuri și articole de critică literară, traduceri la publicații precum: *Cuvîntul liber*, *Adevărul literar și artistic*, *Gîndirea*, *Viața Românească*, *Vremea*, *Revista Fundațiilor*, *Săptămîna C.F.R.*, *Dimineața*, *Integral*, *Umanitatea*, *Politica* etc. După Eliberare, îi găsim prezentă semnătura în periodicele bucureștene și din țară.

Opere: *Aur sterp* (versuri, 1922); *Stînci fulgerate* (versuri, 1930); *Visuri în vuietul vremii* (versuri, 1939); *Floarea din prăpastie* (nuvele, 1942); *Poezii* (reeditări și inedite, 1944); *Monolog în Babilon* (versuri, 1967); *Scriitorul și arta lui* (1968); *Considerații confortabile I-II* (1971-1972); *Flori de poezie răsadite în românește* (1973); *Puncte cardinale europene* (1973). E un redutabil traducător din literatura franceză și germană.

Poezia lui Al. Philippide evoluează sub semnul visului. Al unui vis nu de esență contemplativă, ci conceput ca instrument de cunoaștere a realității și de transcendere a ei. Al. Philippide nu consideră poezia ca un act gratuit. Teoreticianul ajunge la concluzia că «fenomenul literar se întemeiază pe două mișcări ale psihicului uman, ajuns la o treaptă mai înaltă de dezvoltare, și anume, pe de o parte, nevoia de cunoaștere a lumii și a vieții cu ajutorul și prin mijlocirea sensibilității inteligente și, pe de altă parte, aspirația către frumos, cu presimțirile de bucurie spirituală pe care această aspirație le nutrește». Constatăm în poezia lui Al. Philippide un insistent apel la vis. Vocabula apare aproape în fiecare poem. Dar nu e vorba aici de o remarcă de ordin lingvistic; visul e invocat pentru capacitatea lui de a revela relațiile mai tainuite din natură, dintre ființa omenească și realitatea exterioară, de a coborî în adîncimile psihicului uman. Pentru această funcție a visului, poetul cere o primenire a lui: «Și dă-ne, Soare, suflet nou, alt vis! Ne-am săturat de vechiul nostru vis!» Prezența visului e de natură romantică, dar încărcătura lui funcțională sparge cadrul romantismului. Vrem, cu alte cuvinte, să spunem, că încadrarea exclusivă în rama romantismului nu e definitorie pentru poet. Postura romanticului coexistă cu atitudinea clasică și cu neliniștile omului contemporan. Singurătatea poetului nu e radicală. Și nici cufundarea în trecut nu-i dominantă. În antologicul poem *Schiță pentru un autoportret* întâlnim aceste versuri semnificative: «Căci viața mea de adineauri/ Mi-i tot atîta de departe/ Ca viața celei mai uscate mumii,/ Și pentru mine tot ce nu-i prezent — e moarte./ Singur? Ce vorbă lipsită de-nteles! / Sînt tu și el și voi așa de des! / De-atîtea ori Sînx și Edip! / Trăiesc în mine ca o pădure cu mii de frunze,/ Ca vîntu-n mii de fire de nisip». Vom mai observa că în cea mai teribilă ipostază a însingurării orgolioase, generozitatea atitudinii nu-i părăsită. În poemul dramatic *Izgonirea lui Prometeu*, această capodoperă a literelor românești, eroul, în suveranul lui orgoliu față de mulțimea neînțelegătoare, nu renunță la ideea de dăruire și de jertfă pentru binele omenirii: «M-ați izgonit!.../ Mă-ntorc în nemurire./ Să-mi caut altă omenire-n loc! / Să-i dau și ei mistuitorul foc». Fără îndoială că lirica lui Al. Philippide ne dezvăluie o privescătoare de variate relieuri. Sfera ideatică a acestei poezii prezintă o sumă de părți contrastante. Dar aspirația spre puritate însoțește fundamentul visul poetului. Din poezia lui Al. Philippide se degajă, pînă la urmă, convingerea înfrîngerii «visului rău» ce desfigurează umanul și natura. Să ne amintim, în acest sens, poemele de coșmar din timpul războiului dezlănțuit de hitleriști.

Proza, nu multă, a lui Al. Philippide, de factură realistă și cu unele accente de fantastic, se citește și astăzi cu interes. Eseurile și studiile de critică literară mărturisesc în autorul lor un om de solidă și întinsă cultură literară, precum și o receptivitate a noului, dar fără excese. Poet de seamă, Al. Philippide e și un distins cărturar al spiritualității noastre.

Traian STOICA

NU, LITERATURII NIMICULUI!

Avem de multe ori impresia că în paginile revistelor noastre literare se discută mult, foarte mult, despre literatură. Poate că această impresie să fie determinată, pînă la urmă, nu de cantitatea discuțiilor în cauză, ci de modul în care se discută. Adică, mai precis, de calitatea acestor discuții. Deoarece, în aproape mai toate cazurile, aceste luări de cuvînt într-o problemă sau alta nu coboară din înaltele sfere olimpice pe terenul, să spunem, mai tern, dar mai riscant al concretului, al exemplificărilor. Anchetele, mesele rotunde, așa-zisele articole de atitudine, editorialele își mențin, cu oarecare excepții, structura abstractă, ineficientă. Și așa se face că în timp ce mai marii sau mai mici parteneri la astfel de dezbateri sterile reclamă, mereu în vag și abstract, o literatură ancorată în social, în realitate, multe dintre paginile revistelor continuă să publice, netulburat, o proză inadecvată, greu de parcurs, lipsită fiind de o problematică majoră, o proză nefinalizată artistic și o poezie devitalizată, minoră, în care nu se simte nici cel mai anemic ecou al timpului de azi.

Știm cu toții că de fierbinte e anul în al cărui miez sîntem trăitori acum. Anul acesta, 1973, e trăit de atîția cetățeni ai patriei noastre cu o maximă luciditate și un înalt elan. Vibrația istorică a momentului de față e însă slab resimțită în prea mare parte din literatura pe care o citim în paginile periodicele noastre literare. De prezența unei astfel de literaturi răspund nu numai creatorii înșiși, ci și critica literară, dar mai ales conducerile unor reviste literare prea puțin preocupate să mobilizeze paginile acestor reviste cu ceea ce este curajos, oportun și valabil. Cu ceea ce trebuie să servească. Nu raeroi sumarul unor reviste prezintă un material eclectic, fără un ax coordonator. Prea adesea în prima pagină apare o poezie pretinzînd a avea o tematică de actualitate. Încolo găsim, într-o versificație aproximativă, tot felul de producții anoste, fără nici un fior al prezentului. Dar pentru a nu cădea nici noi în ceea ce incriminăm la începutul acestor rînduri, vom da deocamdată cîteva exemple. Ele vor fi luate din cel mai important săptămînal al breslei scriitoricești — *România literară*. Să culegem aceste exem-

ple chiar din cel mai recent număr al ei, numărul 22 din 31 mai. Redacția ne propune un nou poet. Îl cheamă Theodor Purice. S-ar putea ca debutantul să fie talentat. Important este ce înțelege să promoveze redacția, prin ce vrea să lanseze un nou poet. Fără comentarii, vom transcrie, la întîmplare, cîteva versuri: «Prietene, apele acestea/ ce-și schimbă culoarea de/ zeci de ori pe zi/ ne-arată mereu mai bătrîni/ alunecăm între malul împădurit/ cu reclame înfățișînd acrite surîzînd/ pe obrajii căroră adolescenții au scrijelit/ cu bricegele/ simboluri sexuale...» sau: «Obșnuinții localului au scaunele lor/ pe care clocesc ouă de cristal/ ...dar se speră într-o minune./ pînă atunci își scot paie/ din băutură/ și le înfig unul altuia în tîmplă/ între ochi și ureche/ și se sorb reciproc». Refuzînd o astfel de poezie, nu vrem să punem în locul ei una festivă, de edulcorare a asperităților. Oare trebuie să mai subliniem că adevărata viață, de multe ori înclăștată, dură, se află dincolo de pereții barurilor? O viață care poate fi sursă de inspirație a unei poezii tulburătoare prin mesajul ei grav. Și nu o poezie a nimicului, prilej de a se versifica aberant. Într-o altă poezie, semnată de Ștefan Careja, citim: «Se răsucesc amantii din cer în așternut și noaptea, candelabru și-l stinge, de rușine; e timpul, cred, poete, să-nvingem un barbu/ al ochilor, ca astfel să te cunosc mai bine!» Într-o altă bucată, infanțil versificată, «Toamna aprinde felinare/ prin ochi de criptă/ ...și sub lampa nemîscată/ se-aleargă nopțile pustiei/ înfrînte de rășărituri...» (Ștefan Mihăilescu). Reținem numele lui George Țârnea, autor al unei suite de notabile poeme: *Descriptio Valachiae*, care din păcate se învecinează cu atîtea nerealizări.

Nu întîmplător am exemplificat cu ceea ce se publică în *România literară*. Dat fiind locul ce-l ocupă în frontul nostru literar, se cuvine a i se cere o concepție clară și, totodată, exemplară în activitatea ei practică, o concordanță între ideile ce trebuie să-o călăuzească și materialul în care să fie concretizat — sub semnul artei — aceste idei.

Traian STOICA

despre cărți

ION ȚUGUI, «Ochii fastului», Editura «Dacia». Ochii fastului sînt ochii lumii, ochii păcatului. Cele unsprezece elegii care formează primul ciclu — «Elegii în trei timpuri» — al cărții nu sînt altceva decît unul și același cîntec vorbind despre pierderea inocenței: «Îți amintești bărbatul nins de nuferi/ Ce frumuseți surpa cu fruntea lui în cer? / E parcă un păcat să-l pomenim pe nume/ Din ieri spre azi adastă tăceri de nicăieri». Dealtfel, se pare că, de această dată, pentru poet păcatul stă deopotrivă atît în fapt, cît și în pomeneire, amintirea ei. Poetul invocă reîntoarcerea inocenței în cetate: «Mărită inocență în van prorocitoare/ Acelor ce prin preajmă s-au prefăcut a fi! / Deșcînde în cetate uită și trezește/ Piatra care vine în cel ce-o va rodi». Nestatornicia faptei este denunțată și prin fuga vitejilor lumii, care, presimțind apropierea primordialei stări de repaus, «încalcă în pripă/ Și fug să-și vîndă caii din care s-au născut». «Ochii și fastul», cel de-al doilea ciclu al volumului, reprezintă încercarea poetului de a se apropia de liniștea eternă. Fiindcă reprezintă expresia unui orgoliu, pentru poet orice faptă poartă cu ea o vanitate absurdă. Fapta este, așadar, fast. Dar desprinderea nu se realizează ușor. Poetul se surprinde din cînd în cînd contemplîndu-și mîinile obișnuite cu fapta. Există dealtfel un vers — «eu singur și contemplîndu-mi mîinile» — care ne amintește de cel care deschide «Enghidul» lui Nichita Stănescu: «Privește-ți mîinile și bucură-te, căci ele sînt absurde!» Pentru Ion Țugui, deșertăciunea faptei stă în repetarea, multiplicarea oricărui gest existențial, în neputința lui de a vesti: «Nu vei vesti pe nimeni și singur în durere/ adaugă-ți frunții tale un omoplat de jad/ sînt drumuri ce n-au fost decît un rest de zei/ nu vei vesti pe nimeni și nu vei fi iertat». Deși copil al iluziei («iar astăzi cîntînd mă supun bunei iluzii care mă naște»), poetul este robul lucidității. În această privință cred că versurile emblematice ale volumului sînt cele din «Nu va fi...»: «Răufăcător am fost și mie însumi faimă/ prin ochii stînși ai lumii tot lume am văzut». De-abia în cel de-al treilea ciclu, «Pierderea fastului», poetul reușește să-ntunece în el «ochiul vremelnic». O pace binefăcătoare îl răsplătește: «și încă vă spun ce minunat mă veghează/prunci mei calde vedenii de seară/ împăcat îmi aleg locul odihnei unde ochii-s /rotunzi și singuri cum doar cele neștiute de noi pot fi». De aici înainte poetul nu mai poate fi atins nici de amintiri: «orgiile povestesc despre noi la capătul tuturor/patimilor și ascultă încă prinții de marmură/ eu n-am purtat veșmintele lor urgisit/ poetul se-ntoarce fiindu-și lumină în noapte».

Mai puțin unitar decît «Cinturile marelui pod», grevat pe alocuri de ostentația incifrării cu orice preț, «Ochii fastului» este un volum care ajută la redefinirea poeziei lui Ion Țugui.

T. DORIN

proza lui Teodor Mazilu

Multă vreme, proza lui Teodor Mazilu a trecut drept umoristică și deloc străină unei investituri pedagogice, transplantare în materia epică a foiletonismului satiric pe care autorul l-a cultivat abundent încă de la începuturile afirmării sale (vezi și cartea de debut: *Insectar de buzunar*, 1957). Treptat, această proză și-a redistribuit accentele, evoluind către o viziune care nu îndepărtează umorul, dar îl redimensionează, îl încarcă de o substanță ce provine din straturi ale comicului nefrustrificate inițial.

Comicul localizat la observarea moravurilor, a comportamentelor identificabile în planul imediat al vieții, iată o sursă literară pe care Mazilu o exploatează și astăzi, schimbând însă perspectiva. Nu o iconă obiectivă a realului, o «reproducere» sau o «transcriere» vom afla în narațiunile sale recente din volumul «Inmormântare pe teren accidentat» (Ed. Eminescu), cit proiectia unei atitudini morale, figurarea esențializată a unei etici; iar elementele din care se configurează le deducem din manifestarea insolitelor personaje ale lui Mazilu și acestea tot produsul unor reprezentări esențializate, de o expresivitate mai mult simbolică decât realist-obiectivă, în sens tradițional.

Un straniu ținut sufletesc ni se așterne înaintea privirii, ciudate reliefuluri și forme ce amintesc printr-o sumă de amănunte viața banală, de toate zilele, dar prin altele parcă ne aruncă în alt orizont, cu totul nou și nedumeritor. Un semn algebric intervine spre a modifica radical natura lucrurilor, formula lor, astfel că asistăm în toată această proză la o infinitate de relații inversate. Unde știam că e alb, avem negru, unde era un pisc, găsim o depresiune, unde știam că există mișcare, aflăm incremeniri.

E un spațiu moral supus detractării, deși conservă impresia de vitalitate, de clocot existențial, de tumult al patimilor, și aici e aspectul paradoxal. Există pasiuni în lumea pe care Mazilu o înfățișează, se urmăresc idealuri, se evocă norme de comportare de la care nu se poate abdică, numai că sensul acestora, conținutul lor e altul decât în accepțiile obișnuite, căci exprimă o tablă de valori morale inversate. Protagonistii își propun țeluri de autodesăvîrșire interioară, afirmă o sete de «absolut» și o voință de purificare. Dar în ce sens? În rău, în ticăloșie, în crimă. Sînt devorați de nostalgia unei ticăloșii absolute, mistuiți de un vis al perfecțiunii în rău, refractari compromisiului, activizați de o tensiune către stările răului pur, ce ar atinge fervoarea unei vocații demonice și fascinătoare de nu s-ar fi coborît, aceste mari patimi, în piepturi prea strîmte și în spirite prea înguste, meschinizante.

Să transcriem deci frământările acestor eroi: «Să fie oare alții mai înzestrați ca mine? Nu înțelegeam ce anume mă împiedica să fiu un nemernic de prim rang?», «Să fi fost ceva strident în felul în care trăgeam oamenii pe sfoară?», «Cînd aveam o convingere, o puneam în suflet, o păstram cu speranță că o voi renește odată și odată. Mi-era teamă să nu fiu convins de vreo idee cu adevărat», «Dispariția binefăcătoarei ipocrizii o făcu pe Camelia să disperse» etc. Miticismul personajelor, disproporția dintre veleitățile demonice și statura lor reală creează contrastul comic, un domeniu pe care Mazilu nu îl abandonează nici în aceste nuvele.

G. DIMISIANU

ce mi s-a întîmplat cu două cuvinte

Oricînd, ca iubitori de poezie, sîntem bucușori să citim sau să recitim creația lirică mai veche sau de dată mai recentă a lui Ștefan Aug. Doinaș. Din oricare timp ar veni această poezie și în oricare ipostază s-ar afla poetul, nu ne-a părăsit niciodată certitudinea — urmărindu-l — că ne găsim în fața unui autentic creator de lirism. Ni s-a format această convingere mai cu seamă din atitudinea majoră și severă a poetului față de însuși actul poetic. Am spus actul poetic, gîndindu-ne nu atît la rezultatul lui, adică la poemul finit, ci chiar la procesul creației poeziei. Deoarece poezia lui Ștefan Aug. Doinaș nu mărturisește numai o supraviețuire a mijloacelor formale, ea ne sugerează, în același timp, o ordonare mai din interior a ideilor și afectelor ce-o generează. Poetul se exprimă astăzi mai concentrat, aceasta ca urmare, fără îndoială, a unei lucide griji față de expresivitatea cuvîntului, dar, ce ni se pare mai decisiv, e capacitatea de a gîndi și simți pînă la esență. Fără pretenția de a pătrunde cumva în laboratorul de creație al poetului, nu putem însă, din lectura atentă a versurilor sale, să nu bănuim efortul de structurare a gîndirii lirice. La Ștefan Aug. Doinaș expresia, evoluind spre concis și reci luciri de cleștar, nu este o armătură suprapusă exterior restrictiv, ci indiciu organic al unei viziuni poetice de mari concentrații.

Se poate face și nu fără dreptate, așa cum de altfel s-a și făcut, o compartimentare pe etape a liricii lui Ștefan Aug. Doinaș. Și volumul, editat de «Cartea românească», pe care îl avem în față: *Ce mi s-a întîmplat cu două cuvinte*, cuprinzînd în sumarul lui poeme date între anii 1942 și 1971, poate prilejui enunțul unor etape distinctiv în evoluția poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș. Dar oricare ar fi caracteristicile fiecărei etape, nu se poate eluda faptul că poetul de astăzi nu e rupt categoric de cel de ieri. În ceea ce are mai definitiv poezia lui Ștefan Aug. Doinaș se simte atitudinea de care vorbeam mai sus, atitudine, neîndoișoasă, din ce în ce mai accentuată pe măsura trecerii anilor.

De asemenea mai constatăm, azi ca și ieri, că ideea poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș nu se prezintă rectiliniu, fără meandre și dramatism. Aparenta față apolinică a poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș ascunde neliniști și căutări deloc comode. E semnificativ pentru starea liricii sale poemul, pe cît de frumos, pe atît de dramatic, *Orologiul de gheață* (1942, 1958), în care visata instalare într-un spațiu pur își găsește, nu fără convulsii, un corectiv în neînvinșoasă atracție pentru contingent, pentru real. («Eu plîng și mă zbuclum în trupul meu cald./ În turn, orologiul îngheață»).

Mărturisita stare tensională din poemul citat (să nu uităm data inițială: 1942) nu și-a diminuat intensitatea nici în ora de față a poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș. Doar sporadicul, ușorul retorism a suferit gîturirea necesară unei etape esențializate. Și totuși, poezia lui Ștefan Aug. Doinaș ne lasă și acum, ca și altădată, impresia unui armonios echilibru, de tonice și vitale sugestii. «Secretul» bucuriei cu care-i recepțăm poezia stă, sumar vorbind, în două cauze. Una o aflăm în acuratețea și transparența unor mijloace de comunicare, mereu supraviețuite pentru desăvîrșita lor expresivitate; cealaltă o găsim în încordata tentativă de atingere a unui ținut «privilegiat», condiționat de legile frumosului estetic și moral. Așa cum ni se destăinuie poetul în densa piesă lirică: *Piscul sau descrierea poeziei*» din culegerea recent apărută.

S. TRAIAN

martorul*)

Deși preocuparea de inovare a tehnicii nu lipsește în acest roman, debutul lui Gheorghe Schwartz nu conține frecventa notă ostentativă, prezentă mai ales în debuturi. Autorul e lipsit de gustul inovației excentrice, însă aceasta nu înseamnă, în cazul său, o calitate absolută. Romanul suferă, pe lungi porțiuni, de monotonie și de un supărător exces de explicații, multe destul de banale. În plus, materialul ilustrativ, cazul în speță, mediul și chiar o anumită tipologie nu s-ar putea spune că sînt din cale afară de originale. Un elegant conformism se simte mai peste tot, ceea ce nu trebuie să ne împiedice de a sublinia seriozitatea problemei puse în discuție prin intermediul personajului principal, tînărul psihiatru cu nume imposibil, Poolo. Probabil că un astfel de nume e cea mai «mare» extravaganță pe care și-o permite autorul, altminteri preocupat cu destulă aplicație problematizantă de un caz destul de întîlnit în proza ultimilor ani. Tînărul psihiatru simbolizează imposibilitatea condiției de martor pasiv al evenimentelor, al istoriei. Încercarea *cercetătorului* de a elabora o nouă teorie asupra comportamentului uman este pe parcurs atacată de poziția, sustrasă evenimentelor, a *omului* care-și propune o asemenea temă de studiu. Tema savantului de cabinet incapabil să-și asume materia vie din care se înalță teoria găsește astfel o ilustrare corectă însă deloc ieșită din comun. Paginile în care ne este descrisă «istoria» cercetării sînt destul de anoste. Ele încep să devină interesante atunci cînd între tînărul cercetător și fișele lucrării pare să se nască o tensiune specifică, dîndu-ni-se de înțeles că proiectatul studiu devine un soi de citadelă, o formă de evadare, de menținere la distanță față de puhoiul de fapte și experiențe exterioare ale societății și ale istoriei. Poziția și comportamentul cercetătorului sînt contrare direcției lui de cercetare. Desigur că el parcurge un proces interior (mult mai complex, probabil, decât ni-l sugerează autorul) în cursul căruia înțelege că cercetătorul nu poate rămîne în afara faptelor cercetate, că un om de știință pur, izolat ca persoană de ceea ce cuprind fișele lui, este o imposibilitate. Probele care sporesc cercetarea sînt extrase din viața oamenilor și ca atare ele nu pot fi utilizate la substanțe chimice și chiar omul laboratorului chimic nu scapă nici el de degetele neare. Fără să dăm de lucruri inedite, cartea conține metafora creatorului — om de știință sau artist — a căruia calitate de martor imparțial nu este mai mult decât o năzuință utopică și o pretenție exagerată, ineficace. Martorul se transformă în cursul exercitării «meseriei» într-un individ direct implicat, aruncat în hățușul real al faptelor, devenind o parte componentă a cîmpului, a întregului investigat. Conflictul dintre vocația sau iluzia reclusiunii și realitatea violentă ce contrazice o asemenea aspirație ar fi, în cele din urmă, formula acestui personaj. Însă dincolo de formularea situației lui, cu un exces explicativ dăunător, nu se mai află mare lucru. Cu reală vocație problematizantă, autorul ne dă personaje palide, lipsite de consistență reală, capabile să se expună discursiv, cu accente retorice, însă fade ca existențe de sine stătătoare. Pentru a suplini acest deficit, autorul reia aceeași dilemă (condiția ambiguă, incertă, a martorului) în mai multe registre: unul strict realist, monoton, altul de proiecție onirică, cu semnificație morală (anticiparea trasului grevei) și, în fine, ultimul, parabolic (partida de șah). Compunînd onorabil pe toate aceste claviaturi, scriitorul nu ne dă însă impresia unui talent excepțional. Opinia lui S. Damian nu se susține în întregime, ci doar în prima parte, pe care o cităm în încheiere: «A fi martor înseamnă a vedea, deci a putea dovedi adevărul celor întîmplate. Mai mult, situația te constrînge să fii implicat, să renunți la neutralitate. Martorul participă inevitabil la eveniment, ascultă convocarea istoriei. Pe această idee profundă se sprijină romanul de debut al lui Gh. Schwartz».

*)Editura «Facla» — Timișoara

C. STĂNESCU

vorbiți și scrieți românește

DE CE ÎNVĂȚĂM GRAMATICA? (I)

M-am întrebat de multe ori de ce se învață în școală gramatica. Întrebarea îmi pare mai legitimă acum, cînd se discută mult despre ceea ce ar trebui să fie (și, probabil, nu este) gramatica în școală. Se fac propuneri, se dau sugestii: să se «desființeze» neutru — să nu se desființeze neutru, să se predea noțiuni de fonetică — să nu se predea noțiuni de fonetică — să se facă analiză gramaticală — să nu se mai facă analiză gramaticală, să se predea tot ce e cuprins în «Gramatica Academiei» — să nu se predea tot ce e cuprins în «Gramatica Academiei»!... S-ar mai putea enumera încă multe păreri de acest fel.

Cred că astfel de păreri nu pot avea un sens constructiv decît în măsura în care se acordă sau nu cu răspunsul la întrebarea «de ce se învață în școală gramatica?»

Întrebarea nu mi se pare deloc oșioasă. Să ne gîndim bine: a spune că învățăm gramatica pentru ca să ajungem să vorbim și să scriem corect și frumos limba națională este, în bună măsură, inexact. Poți vorbi perfect românește și fără să știi ce este acela un «complement de agent» și fără să știi să spui că, în *fața merge voioasă la școală*, *voioasă* este «element predicativ suplimentar» (de altfel, pînă cu cîțiva ani în urmă nici măcar nu se crease termenul acesta). În schimb, am avut ocazia să văd tineri (studenți sau elevi) care știu să facă perfect o analiză gramaticală, cunosc pe de rost (uneori mai bine decît mine!) definițiile gramaticii, dar, în schimb, vorbesc ca niște «agramați» atunci cînd sînt puși să facă o expunere. Situația mi se pare perfect explicabilă: limba maternă o *cunoști* și o *folosești* înainte de a fi învățat gramatică.

Un alt aspect: sînt numeroase cazurile în care cineva, învățînd o limbă străină «din carte», deci din gramatică, asadar cu mare grijă pentru corectitudinea gramaticală și pentru acuratețea pronunțării, poate să vorbească limba respectivă mai puțin bine, cu mai multe greșeli (chiar de gramatică!) decît altcineva, care a învățat aceeași limbă prin contactul direct cu un vorbitor sau cu vorbitorii limbii respective.

Nu cred că e cazul să fim surprinși: poți ști să te folosești de un obiect fără să-i cunoști structura internă și mod sistematic. Ca să scrii la o mașină de scris, nu trebuie să-i cunoști mecanismul de funcționare; mai mult: cel care îi cunoaște mecanismul nu bate în mod necesar mai bine decît cel care nu i-l cunoaște.

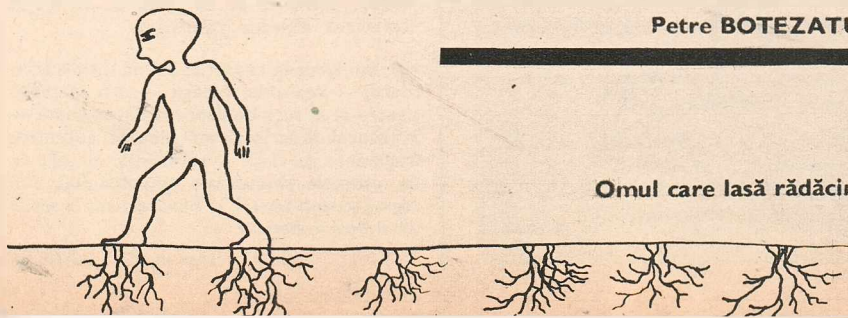
Uzul corect al unei limbi se poate deprinde și se deprinde, dacă e să ne gîndim serios, prin *practica* supraviețuită a limbii respective și nu prin achiziționarea de cunoștințe mai mult sau mai puțin teoretice de gramatică. Am în vedere unii copii care ne impresionează prin felul de a vorbi (gramatical și fonetic corect, cu vocabular bogat și nuanțat) încă înainte de a fi căpătat cunoștințe de gramatică în școală. Evident, un astfel de copil progresa, pe măsură ce înaintează în vîrstă, în ce privește modul de a folosi limba lui maternă. Să ne întrebăm însă cît anume din acest progres se datorește cunoștințelor de gramatică achiziționate și cît culturii pe care a asimilat-o.

Nimic nu mi-e mai străin decît intenția de a contesta utilitatea predării gramaticii în școală. Vreau numai să spun că, dacă e vorba să avem un scop clar pentru menținerea gramaticii în programa de învățămînt și pentru introducerea unor reforme eficiente în predarea gramaticii, nu ne mai putem mulțumi cu o simplă iluzie comodă: că învățăm gramatică pentru ca să vorbim mai bine. Cred că nu putem da un răspuns real la întrebarea cu care am început această notă decît cu prețul renunțării la răspunsul iluzoriu.

Emanuel VASILIU

Petre BOTEZATU

Omul care lasă rădăcini

SECVENȚE

Și acum 25 de ani acești doi oameni — Richard Lucian (stînga) și Aureliu A. Dincă — au stat tot umăr la umăr. Deci imaginea a doi — cu adevărat — căzuși. Departe de a fi desuet, limbajul pașoptist e în mare măsură valabil și pentru anii noștri.

ÎN IUNIE '48, ÎN IUNIE '73

În iunie '48, Richard Lucian a fost unul dintre tipografil care «au pus în pagină» știrea cea mare: clasa muncitoare, condusă de partidul ei unic, a înfăptuit naționalizarea principalelor mijloace de producție industrială. Pe atunci avea 26 de ani și era paginator în tipografia «Scrisul liber»; azi are 51 de ani și e tot paginator în masivul Combinat poligrafic al «Casei Șcînteii».

— Ați participat la actul naționalizării doar — să spunem așa — profesional?

— Nici un muncitor n-a participat doar profesional. Mai întii am participat...

— Politic?

— Exact! Eram toți mobilizați. Trebuia să se vadă că sîntem uniți, că sîntem o forță unită. Am răspuns toți, pentru că toți aveam interes. Și nemembri de partid au fost alături de noi. După preluarea cheilor am făcut de gardă să nu fie sabotaje. În seara aceea eu am făcut de la nouă la douăsprezece.

În iunie '73, Richard Lucian este unul dintre tipografil care «pun în pagină» știri despre noi platforme industriale, ivite în cele mai uitate, altădată, colțuri ale țării; știri despre ritmuri de dezvoltare industrială care gravitează în jurul multnervosului coeficient de 14,4 la sută; știri despre concepții, inovații și invenții privitoare tot la industrie; știri despre împlinirea sarcinilor cincinalului cu mult înainte de sfîrșitul lui calendaristic; știri despre îmbunătățirea structurilor organizatorice și de conducere ale unităților industriale; știri despre cum trăiește proprietarul-producător de azi, fostul muncitor exploatat de acum 25 de ani.

Tot în iunie '48, Dincă A. Aureliu avea tot 26 de ani, lucra la «Tiparul românesc» ca linotipist, și cu exact o zi înaintea naționalizării terminase o școală de partid. Cum s-ar spune, seara a terminat însușirea teoriei revoluționare, și a doua zi în zori a și trecut la aplicarea ei în practică.

— Am stat o noapte la școală. Ni s-a spus doar atât: «Tovarăși, miine veți avea o misiune deosebită». Mă credeți, și-acum sînt entuziasmat de cît de bine au fost organizate lucrurile sub consemnul celui mai absolut secret. Patronii nu trebuiau să prindă de veste, asta era! A doua zi am participat și eu la preluare. Am fost repartizat

la «Industria fierului», pe Grivița. Se făcea acolo sîrmă pentru betoane.

— Ați întâmpinat dificultăți?

— V-am spus că a fost o organizare extraordinară. Echipa noastră n-a întâmpinat opoziții; și-apoi, în general, în Sectorul 4 Roșu n-au fost sabotaje.

— Odată naționalizarea făcută, ce gîndeți, ce simțeați, ce era în sufletul dumneavoastră?

— Poate părea caraghios, dar pe lângă bucurie ne era și destul de greu să ne obișnuim că nu mai avem patroni; doar așa apucasem de mici. Oricum, bilbiiala asta n-a durat. Pentru că a venit peste noi un volum enorm de lucru, de sarcini, de răspunderi. A trebuit să dovedim că știm nu numai să muncim fără patroni, dar că știm să și conducem întreprinderile fără ei. Și realitatea e că, în cîteva luni, muncitorii

s-au învățat să fie și directori.

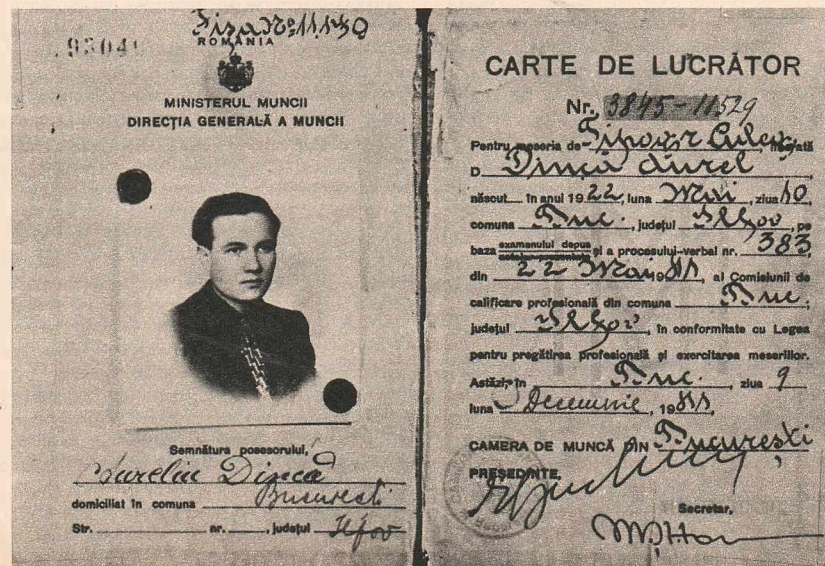
— Am auzit că și dumneavoastră ați fost.

— Da, pe la Comitetul de Stat pentru colectarea produselor agricole, pe la industria alimentară în Craiova... Dar din '68 m-am întors la meseria mea.

În iunie '73, Dincă A. Aureliu este paginator la secția «Gazete» a Combinatului poligrafic «Casa Șcînteii», este președinte al comitetului sindical pe secție și-i place să explice că acum 25 de ani, cînd a pus umărul la înfăptuirea naționalizării, cu toată școala de partid pe care o urmase atunci și cu tot entuziasmul vîrstei și al momentului, nici pe departe n-ar fi reușit să și închipuie ce înseamnă cu adevărat un popor muncitor stăpîn pe țara lui, pe uneltele lui, pe munca lui, pe soarta lui.

I. NICOLAE

Prima «carte de lucrător» a tipografului Aureliu A. Dincă — prilej de amintiri ale începutului de profesionist, dar și ale începutului de activist politic. Arhiva socială e formată, la urma urmei, din nenumărate arhive personale.

...Era cald în ziua aceea de iunie, la București cel puțin termometrele înregistrau un soi de zăpușeală chiar, prin timpul prînzului — în seara aceleiași zile istoria României moderne înregistra (semnat de miili bătătorite, aspre, obișnuite cu strungul și cu mîngîiatul copiilor) un act de importanță capitală.

«...Eu am primit sarcina să merg să naționalizez fabrica Droșcoviți (bomboanele «Vinga», ca să fiu mai limpede!), lucru ce l-am făcut pe la orele opt și jumătate, după începerea lucrului în fabrică, ca să găsesc utilajele în plin mers, și rețelele în plină fabricație; ajutat de vreo 6 membri de partid am trecut la sigilări (maistrul principal Radu Nistor a trecut la motoare, iar eu la casa de bani); la patron toți erau acasă, se pregăteau pentru micul dejun. Le-am explicat despre ce e vorba, l-am rugat pe Droșcoviți să ne dea cheile de la casa de bani, l-am avertizat că nu mai au voie să mai facă nimic decît să-și ia îmbrăcămintea, atît, să depună toate actele ce le posedă în buzunare..., apoi am închis birourile, luînd cheile, iar pe ei i-am poftit să ne însoțească, după ce am controlat dacă nu a rămas nimic la ei. Apoi am cerut ca el, Droșcoviți, să meargă în fabrică și să anunțe muncitorii că de azi înainte nu mai este stăpînul fabricii!... Cerînd apoi să ne deschidă fiecare ușă, am ajuns la una pe care omul a refuzat să o deschidă, zicînd că nu are cheia și că acolo se află de fapt instalația electrică de rezervă a întreprinderii; unul dintre noi i-a pus mîna în gît.

Droșcoviți a scos de sub o siguranță electrică o cheie de casă de bani și a deschis, și am rămas trăsniți: în timpul războiului în acea cameră se montau arme automate care se scoteau afară odată cu cutiile cu bomboane. Făcînd o percheziție am găsit încă 3 cutii mari în care erau aranjate, pe lângă pereții cutiei, mici cartușiere, iar la mijloc — arme!... Întrebat ce e cu ele, patronul a zis că nu știe nimic, dar în urma investigațiilor făcute de către cei în drept, s-a descoperit că se urzea un complot». (profesor Ion Agapia, în '48 secretar al F.U.M. în plasa Vinga, județul Timiș).

...Este și astăzi cald, întîlnesc oameni grăbiți îndreptîndu-se către slujbă, e dimineață, devreme, copiii se grăbesc către școală — este ora la care autobuzele încep să nu mai fie supraaglomerate. (Parte dintre ele se retrag chiar în depouri.)

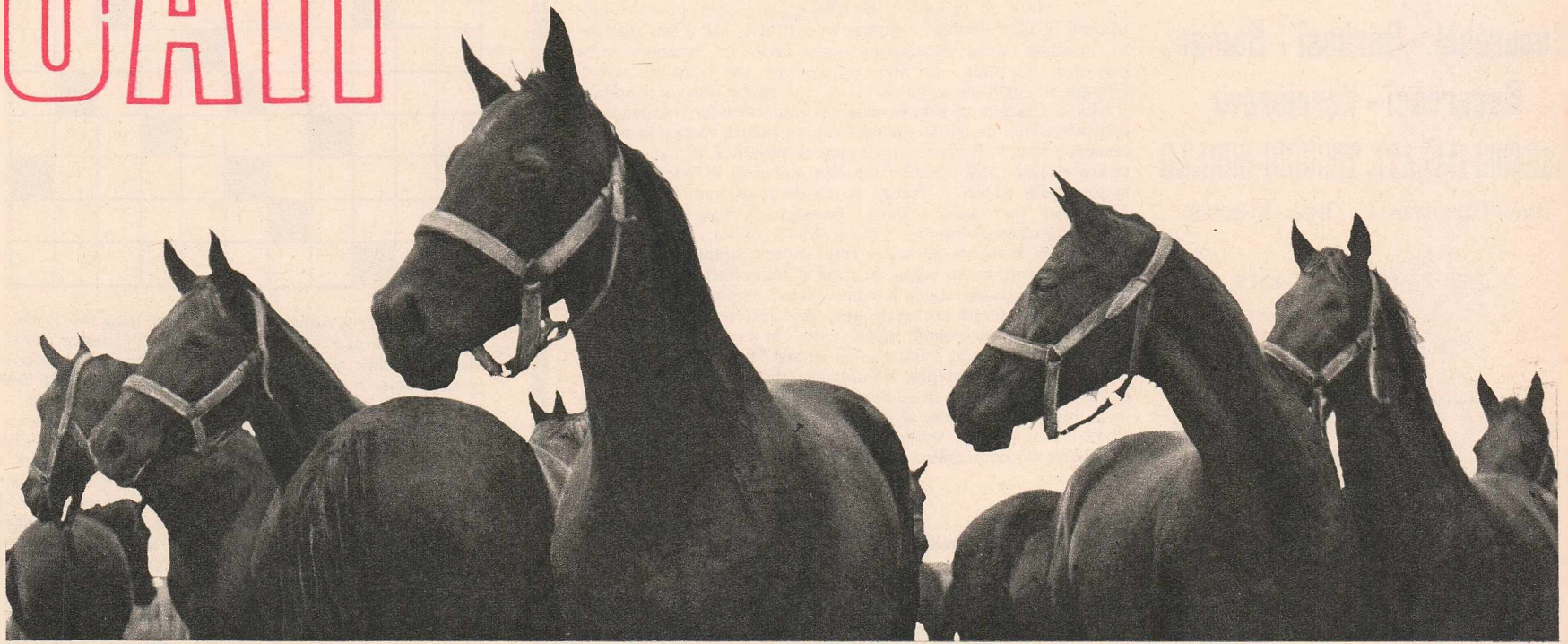
Au trecut douăzeci și cinci de ani!

«...În dimineața zilei de 11 iunie, după un schimb de noapte, am fost anunțat la ora 6 ca să mă prezint la Biroul schelei în jurul orei 10, unde m-am și dus, și împreună cu secretarul comitetului de partid, președintele sindicatului, care în aceeași zi a fost numit directorul schelei Steaua română-Țintea, și delegatul de la județ, am sigilat casa de bani și actele de valoare, magaziiile de piese și materiale, ceea ce a făcut să pună în încurcătură conducerea schelei de atunci. Am primit sarcina să aduc un aparat de radio în birou și să mobilizez toți muncitorii care erau liberi și să-i adun în birou. După cîte îmi aduc aminte toți inginerii și funcționarii stăteau cu capetele plecate, parcă erau în fața unei instanțe de judecată și își așteptau sentința; nu-mi amintesc precis, dar la ora 12 sau 13 la posturile de radio s-a anunțat Decretul prin care se transpunea în viață unul dintre obiectivele principale care stăteau la baza politicii partidului nostru — naționalizarea principalelor mijloace de producție, bancare și de transporturi, spre bucuria și satisfacția noastră, a muncitorilor, și spre deziluzia celor care reprezentau capitalul în schela Țintea-Băicoi a societății Steaua română... În încheiere aș vrea să vă mai relatez un episod din această aducere aminte, și anume acela cînd...» (Neagu Tudor, petrolist de la vîrsta de 16 ani la societatea «Steaua română»).

...Am ajuns la redacție, închid ultima scrisoare, — cea a lui Neagu —, am material pentru zeci, sute de reportaje în servietă — în teancul de scrisori, mai bine-zis, autentice fragmente de viață — rețin însă, nu știu de ce, ultimele rînduri ale petrolistului: «Vă rog să scuzați scrisul, el fiind realizat la sonda 28 Brăjdana-Berca».

Horia PĂTRAȘCU

CALII

«Cît trăiește un cal?»
«Treizeci și doi de ani a trăit cel mai bătrîn cal al nostru!»

«Știi cumva cum i-au omorît?»
«Da' cum să nu...!? Înainte se jugulau: adică le da cu merlina în cap, merlina asta e un soi de pistol, așa cu un cui, care îl trimitea în cap, direct, cădea jos calul... îi atingea nervul din coloana vertebrală, mda!... O altă metodă, mai nouă, a fost aceea de a-l trage pe cal pentru a-i colecta sîngele: îl băga într-un fel de ham, așa, pe bandă rulantă — pe un fel de cărucior — și calul intra cu pieptul într-o țevă găurită, îl și omora și îi și scurgea sîngele prin țevă — că unii colectau sîngele, ca să facă **lebărvurșturi!** Atîta că era greu, calul simțea mirosul sîngelui, se zbătea, dădea din picioare; era foarte greu să-l viri în hamul ăsta!... Eh...!»

«La ce vă gîndiți acum, tovarășe Burlacu?»

«La multe, dom'le! La moartea asta a cailor, așa cum a fost ea, și mă gîndesc și la mine, că uneori, în concediu, cînd mă aflu cu familia la mare sau mai știu eu pe unde, trec primele zile și parcă aș pleca înapoi, m-aș întoarce acasă, aici, la Izvin. Nu pot, — înțelegeți? —, nu pot trăi fără să văd caili! Să-i văd dimineața, ieșind la soare, e ca și cum m-aș spăla pe ochi cu apă proaspătă, rece!... La toate astea mă gîndesc, vedeți?»

...Venind dinspre Timișoara cu mașina pe șoseaua europeană E.94 observi, după circa 10 kilometri, pe stînga, nu prea departe de drum, o construcție multiplă și turtită, aducînd a fermă; constai că te afli la intrarea în comuna Izvin, bănuiești că ar fi vorba de un C.A.P., și numai prezența unor cai pășind în trap sau la galop — struniți de niște tineri îmbrăcați în uniforme ciudate (ceva între echipamentul militar și cel sportiv), cai tineri, superbi în grația lor plină de forță — te face să înțelegi că aici este o crescătorie. Iar dacă îți plac caili, dacă pătrunzi în incinta acestei instituții, — una dintre cele mai mari și mai importante din țară! —, chiar și numai împins de o hai să-i spunem profesională curiozitate de reporter, constai că ai nimerit într-un loc cel puțin tulburător: un loc în care om și animal își împletesc existența într-o permanentă comuniune.

Singura crescătorie din țară care produce două rase de cai la un loc («Nonius» și «Ardeneză») ființează din 1968, dată la care s-a evacuat de aici, din motive economice bine întemeiate, fosta crescătorie de vaci. Atunci, în 1968, pornind din Pădureni (localitate situată la circa 100

kilometri distanță), actualul tehnician veterinar și maistru de herghelie al Izvinului, Iulian Burlacu, a adus o herghelie de cai — inițiată dintr-o captură de război a primei conflagrații mondiale — propusă, la început, sacrificării! Burlacu a adus caili, drumul a durat zile și nopți în șir (ca să-l ascuți povestindu-ti peripețiile acestui drum demn de un veritabil «western» înseamnă să asiești la un adevărat spectacol tragicomic! — într-o noapte, de pildă, a căzut cu cal cu tot de pe un pod înalt de zece metri în apă, habar n-avea să înoate, i-a strigat însă cineva să nu se desprindă de cal, a făcut întocmai, iar animalul l-a scos la mal, teafăr!), mulți cai s-au prăpădit pe drum de epuizare (omului i se umezesc și acum ochii, amintindu-și cum era nevoit să-i omoare!), a ajuns însă, în sfîrșit, la destinație și nu s-a mai despărțit de acele locuri!

La ora actuală, crescătoria de cai din Izvin produce cai de tracțiune pentru C.A.P.-uri (numitul «Drumeț»), un armăsar pepinier de 6 ani, de rasă Ardeneză, cîntărind 860 de kilograme, dar trăgînd peste 10 tone! — un cal masiv, superb, cu coama peste ochi, făcut parcă din beton și aparent inconștient de propria-i forță; adunîndu-și cu buzele din palmă cubul de zahăr cu o delicatețe de nede-

scris!), cai pentru competiții sportive de performanță etc., își propune ca pînă în 1975 să ajungă la un efectiv de 1 000 de capete. Atunci, în vara lui '68, Burlacu plecase din Pădureni cu 400 de cai... Cincisprezece membri ai echipei hipice — aflată sub conducerea aceluiași entuziast și veșnic agitat Burlacu — pregătesc caili pentru export, semidresîndu-i, învățîndu-i adică comenzile elementare, «civilizîndu-i», cu alte cuvinte. Directorul crescătoriei, inginerul agronom Marius Petculescu (un alt mare pasionat al cailor: a avut un accident, dînsul susține că din vina sa — a răsturnat o șaretă — calul a venit peste cap, directorul și-a rupt picioarele mai sus de gleznă, iar cînd și-a revenit, primul lucru a fost să întrebe «ce face nenorocita aia de iapă?!»...), mi-a arătat un plan de perspectivă impresionant a căruia finalizare se va concretiza în 1975: este vorba de o zonă de agrement cu funcții multiple, un adevărat parc ce se va construi lîngă noul și modernul motel al Timișoarei — prevăzut cu stadion hipo, alei pentru plimbare, maneje cu public, trăsuri cu cai la dispoziția celor ce doresc să viziteze diverse zone ale orașului, școală de călărie etc., asta în afara grijii și pregătirii celor 100 de cai ce părăsesc anual crescătoria, pornind în delicata

și diversă lor destinație, ajutîndu-l pe om și bucurîndu-i privirea!...

«N-ai voie să bați calul nici măcar în joacă! Te ține minte, o viață întreagă te dușmănește, nu-i ca și cîinele pe care, mîngîindu-l după, îl împaci ușor, nu!... Calul te simte dacă îi ești prieten, te înțelege repede, vine la ține, are încredere — la fel cum și în durere calul tot către om se duce, el tot la el vine și-și freacă obrazul de obrazul omului, de parcă i-ar cere acestuia să-l ajute cumva!...»

...În cinci ani de zile, în crescătoria de cai Izvin nu a avut loc nici un accident.

Pasiunea este o calitate, dar și o permanență în activitatea lucrătorilor din Izvin; am constatat acest lucru nimerind întîmplător peste doi studenți care își făceau practica aici, Burlacu îi și luase în primire, erau de-acum «de-ai casei» ca să zic așa! Tineri competenți, dornici ca după terminarea facultății să muncească în acest sector — și nu în altul! — oameni care au intrat încă de pe acum în «regimul secret de consum al zahărului!» (înțelegeți, este vorba de acele cîteva kilograme pe care aproape fiecare salariat al crescătoriei îl procură «particular» pentru a-l da favoriților din herghelie).

...Cîmpul este verde acum la Izvin; aerul miroase a proaspăt, nările cailor freamătă atunci cînd sînt scoși «la plimbare» — un bătrîn «pensionar» de 21 de ani, un cal obosit parcă de lume și de întinse peregrinări, suportîndu-și înțelept și demn ultimii ani ai vieții — îngrijit însă absolut la fel ca și cel mai tînăr și vajnic armăsar! — marchează parcă timpul, implacabila scurgere a anilor. Nu va fi omorît, «va muri de moarte bună», și va fi îngropat în dreptul pepinierilor într-un rondou cu flori, și se va scrie pe o placă: «armăsarul Nonius 65, a activat din anul pînă în anul...» Jumătate din actuala herghelie este formată din fiii și fiicele acestui cal! Bătrînul și-a făcut, așadar, datoria!...

Acum însă este verde mult pe cîmpurile Izvinului, caili cei tineri aleargă nebunește, și dacă ești cumva obosit sau necăjit din cine știe ce pricină, este de ajuns să privești caili de aici — să îți umplii ochii cu frumos, și mișcare, și grație! — pentru a uita de oboseală și de rest. Sînt atît de frumoase aceste animale, atît de apropiate omului, din istorie, încît nu poți, este imposibil să rămîi indiferent în fața lor!

Horia PĂTRAȘCU
Fotografiile autorului

MERSUL TRENURILOR

PE LINIILE

Bucuresci - Barboși - Roman,

Bucuresci - Verciorova

BARBOSI-GALATI, TECUCIU-BERLAD

Buc.-Târgovești — Buc.-Fîlaret.

Valabil de la ^{29 Martie} 1 Aprilie 1879.

la editura Societății.

BUCURESCI

TIPOGRAFIA THIEL & WEISS, PALATUL LIPĂ ILI

1879.

URCAȚI ÎN VAGOANE, VĂ RUGĂM... A ieșit de sub teacurile tipografiei noul *Mers al trenurilor* (intră în vigoare la 3 iunie). O cărtuție deosebit de utilă și probabil foarte citită, ținând seama de faptul că numărul călătorilor pe căile noastre ferate se urcă la o cifră impresionantă: peste 300 milioane anual. Iată un prilej pentru a vă arăta, stimați călători, de când apare la noi un *Mers al trenurilor*. Cu alte cuvinte, care-i povestea lui? Muzeul Căilor Ferate a expus în vitrinele sale sau păstrează în arhive câteva exemplare foarte vechi. La începutul începuturilor, de pildă, un *Mers al trenurilor* pe linia București-Giurgiu (inaugurată acum 104 ani) n-a apărut nici în Capitală și nici la Giurgiu, ci printre paginile unui calendar, «Calendarul cultivatorului», un fel de almanah care se tipărea tocmai în partea cealaltă a țării, la Roman. Un alt mers al trenurilor, de data aceasta tipărit exclusiv pentru uzul călătorilor, apare în 1879 în București în tipografia «Thiel și Weiss» și era de folos numai celor care călătoreau pe liniile ferate București-Barboși-Roman; Barboși-Galați-Tecuci-Birlad; București-Tîrgoviște; București-Fîlaret. De ce numai pe aceste rute? Foarte simplu. Respectivul mers al trenurilor era editat de către o întreprindere particulară, întreprindere căreia statul îi concesionase exploatarea transportului pe calea ferată pe aceste linii. Alte întreprinderi sau societăți, îndeobște cu capital străin, aveau în exploatare alte rute. Așadar, și alt mers al trenului. Așa au stat lucrurile până în 1880, când statul român a preluat în întregime rețeaua de cale ferată existentă. De atunci, adică de 93 de ani, călătorii pe căile noastre ferate au la îndemână un mers al trenurilor unic: «oficiosul», cum i se spune oîncă, pe care, de ce să nu recunoaștem, îl răsfoim cu plăcere ori de câte ori ne pregătim de voiaj.

B. SURU

Mersul trenului
valabil numai pentru anul 1879.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

ORIZONTAL: 1) Aurul holdelor coapte (sing.) — Romantic francez, autor al «Noptii de august». 2) Prozator român, neobosit călător «În munții Neamțului», maestru al descrierii drumeției și peisajului — Umbrele de soare. 3) Zeul soarelui în vechiul Egipt, protector al orașului Teba — Cunoscut poet român, a scris «Vara», «În miezul verii» etc. 4) Asudau... în lanțuri (od.) — Căprița. 5) Zar mic — Băi la... Roma — Ținută estivală rustică (pl.). 6) Împărăția fierbinte a Africii — Toată ziua la gîrlă. 7) Expoziția... soarelui — Nu-i deloc bronzat. 8) Răcoritor mitologic — Haină... nedorită — Bronzată pe spate! 9) ...și bronzăți integral (fig.) — A compacta. 10) «Bronzată» dintr-o cunoscută romanță — Poet rus, din creația căruia cităm «Pe sub havuzuri răcoroase». 11) Pronume personal — Scriitor român, autorul schiței «O răză».

ESTIVALĂ

VERTICAL: 1) Celebru dramaturg englez, autorul feeriei «Visul unei nopți de vară». 2) Dă rod bogat în lunile verii — Unitate de măsură a energiei termice (pl.). 3) Cneaz al Kievului, cu un mileniu în urmă — Costum... după baie. 4) Sport prin excelență estival — Cal cu pete albe. 5) Furnizori de răcoritoare... amețitoare. 6) Insistență (pop.) — Pere uscate! 7) Studio... italian — Depozit rustic pentru roadele verii. 8) Vas cu S.O.S.! — Academia de studii economice (abr.). 9) Ține de cald... și de frig — Mare frigider american... natural. 10) Savant — Porție. 11) Dă impresia de... toropeală — Ba-i!

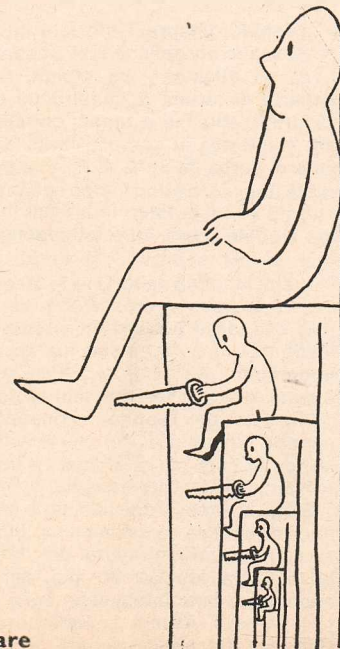
I. Gh. CARAIMAN

Dicționar: CÎRA.

Dezlegarea jocului «METALE» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) AMFION — GRIFON. 2) NEINDU-
PLECATA. 3) DRUM — NAOS — LEU. 4) RC — ISTRATE — LC. 5) IUBITA — N — SD — I. 6) TRATA — STATUI. 7) O — LINA — ESENIN. 8) ILF — IUM — ITA — I. 9) UA — FURIS — IRAN. 10) MAI — ISER — ERA. 11) FAURI — ANIMAL.

Petre BOTEZATU

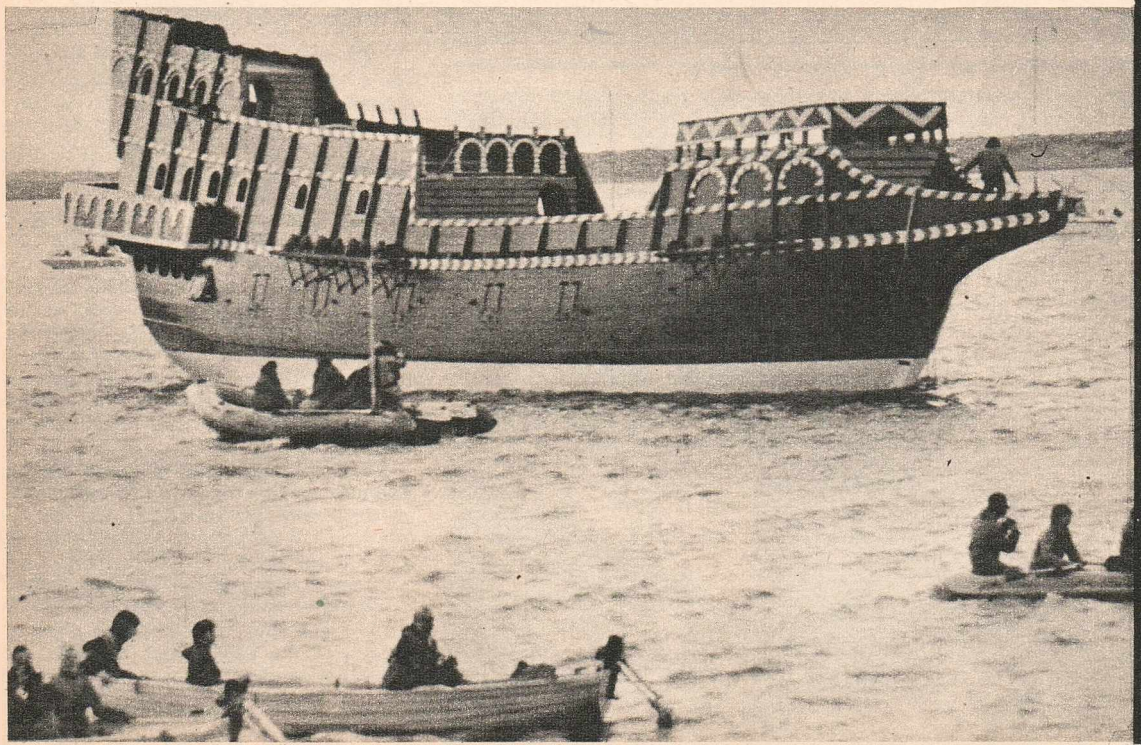

Trepte intermediare

INFLĂCĂRĂTURĂ MOTOCICLIST. Motociclistul vest-german Jürgen Baumgarten din Moelln, în vîrstă de 27 de ani, a stabilit de curînd un nou și original record: el a traversat un «tunel de foc» lung de 30 de metri. Faptul că temerarul sportiv a realizat această adevărată probă de foc în timp de 2 secunde (peste 100 km pe oră) se explică, desigur, și prin legitima lui dorință de a trece cît mai iute prin pirjol.

FANTOMA LUI SIR FRANCIS. Poate că într-una din duminicile viitoare, «Tunelul timpului» (ultima noastră tele-simpatie) își va expedia eroii (și pe noi împreună cu ei) în epoca elisabetană. Pînă atunci să ne amintim cu ajutorul acestei imagini de faimosul Sir Francis Drake, curajos soldat și marinar, feroce pirat și conchistador nemilos. Iată în fotografie o replică a navei sale «Golden Hinde». A fost construită pe un șantier din Devon, cu un scrupulos respect pentru adevărul istoric: dimensiunile navei ca și amănuntul construcției și al ornamentației (în limita cunoașterii lor) au fost păstrate cu sfințenie. Noul «Golden Hinde» va fi un muzeu itinerant pe întinsul mărilor și oceanelor, evocator al ilustrei epoci elisabetane.

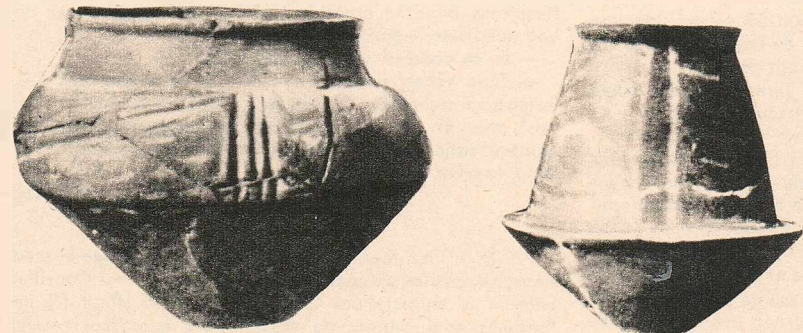

„CEASORNICE“ ÎN NEOLITIC?

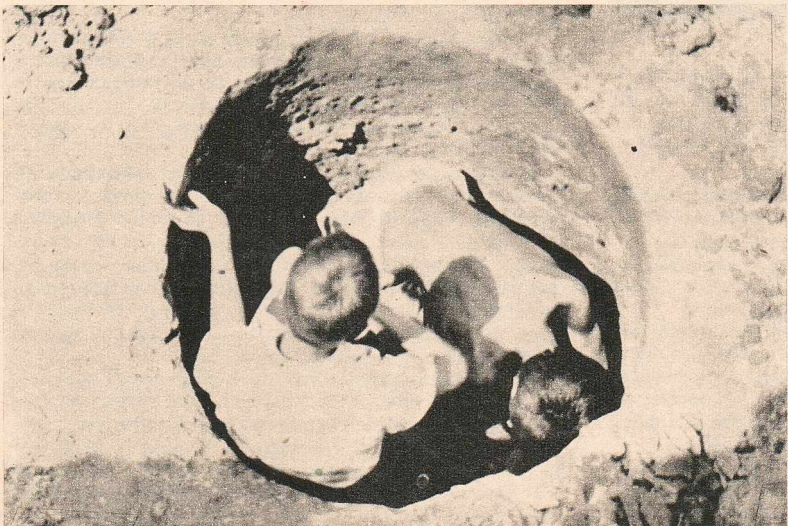
Povestea ceasului? Începe cu cadranul solar sau cu clepsidra. Ambele au făcut vogă în întreaga antichitate. Pare-se însă, după părerea a doi arheologi din Brăila, — Florian Anastasiu, directorul muzeului, și Nicolae Hartuchi —, că instrumentele de măsurat timpul ar fi existat în vremuri și mai îndepărtate. Și aceasta chiar pe meleagurile noastre. «Săpînd» de curînd într-o așezare neolitică de tip Gumelnița (mileniul III î.e.n.) scoasă la lumină de ei pe malul Călmățuiului, la doi pași de satul Lișcoteanca, au depistat o groapă adîncă de un metru și lată de un metru și jumătate, foarte bine taluzată, în care se găsea o adevărată comoară arheologică. Alături de 14 vase de ceramică fină și foarte fină, pictată, se afla — și aceasta constituie surpriza — o placă de lut ars care, după părerea arheologilor brăileni și a altor specialiști veniți s-o vadă, n-ar fi altceva decît un «ceasornic» folosit de străbunii noștri din epoca pietrei șlefuite, adică acum 5 000 de ani. Placa este gravată pe față și pe spate cu patru ornamente, care ar semnifica cele patru anotimpuri. La mijlocul ei se află un mic orificiu înconjurat de un desen schematic reprezentînd discul solar. Cum se putea afla cît e ora? După felul cum se proiecta pe sol fasciculul de raze solare strecurat prin orificiul plăcii. Așa cel puțin susțin arheologii care au făcut descoperirea.

F. URSEANU

«Ceasornicul» în cauză.

Două din cele 14 admirabile vase din neolitic descoperite într-o groapă pe malul Călmățuiului.

Incursiune în puțul cu minuni.

REPORTAJ DE PE FRONTUL ECOLOGIC

Dacă v-aș descrie ceasurile și zilele acelea cumplite în care pămîntul a căpătat parcă viață și agresivitate; în care, lunecînd pur și simplu, a făcut să se prăbușească, cu încetul, zeci de case ale Iașului; în care a strivit cu dispreț și neomenie agoniseala de o viață a oamenilor de pe Albiș, Brîndușa și Bulevardul Rosetti — atunci mi-ar ieși un reportaj negru.

Dacă v-aș vorbi despre drama posibilă a unui lăcaș al dramei, dacă v-aș vorbi de Teatrul Național din Iași, despre fisurile care i-au apărut în tencuiala de artă a bolții din pricina apelor subterane care, deodată, i-au invadat subsolul născînd posibilitatea afundării ori tasării, cum spun specialiștii, a zidurilor — atunci mi-ar ieși o ciudată cronică dramatică.

Dacă v-aș repeta convorbirea cu niște ieșeni, — într-o seară, urcînd dealul Copoului —, ați afla că oamenii de acolo au fost consternați de știrea închiderii temporare a teatrului lor, că s-au întrebat dacă nu cumva aripa cu care a fost înădărită clădirea aceasta superbă ar putea reprezenta o gafă cu urmări rele și că mulți dintre dînșii socotesc că dealul Țicăului dinspre Cîrcic n-ar fi lunecat dacă I.A.S. Șorogari — plantînd, poate neinspirat ecologic, vie — n-ar fi scos iarba care, în timpul ploilor, culcîndu-se, ceruia dealul și făcea să curgă apa pînă jos, în pîriul din vale; și, în sfîrșit, ați mai afla că tot mulți dintre dînșii sînt indignați de faptul că sesizările specialiștilor și ale simplilor cetățeni n-au prea fost ascultate înainte ca posibilitatea să se transforme în cea mai reală calamitate. Iar mie mi-ar ieși, aici, pe hîrtie, o consemnare a unui colocviu peripatetic, tipic ieșean.

Dacă însă v-aș relata spusele profesorului universitar Tudor Silion, decan al Facultății ieșene de construcții, ați vedea că lucrurile-s cu mult mai complicate. Ați vedea că — în privința alunecărilor de teren — sîntem în fața unui cumul de cauze mai mult de ordin natural: alcătuirea geologică a unor versanți ai Moldovei; surprizele climatice manifestate, mai ales din 1969, prin precipitații abundente și-n luni ale anului de obicei uscate; folosirea nerațională în scopuri agricole a versanților și altele. Ați vedea că «problema porniturilor» obligă la

o abordare sistematică, la un studiu care cere timp, oameni și bani. Ați vedea deci că e vorba de un front al luptei omului cu natura. Și ați mai vedea — de data aceasta, în privința Teatrului Național — că procesul ridicării apelor subterane ale orașelor e cumva obiectiv, pentru că asfaltările nu mai lasă pămîntul să-și facă schimburile firești de umezeală cu aerul, cu atmosfera, cu cerul; pentru că rețelele de apă și canalizare au pierderi; pentru că izvoarele sînt înfundate de construcții; și pentru că din toate aceste pricini, și altele încă, echilibrul pe care și-l crease cîndva natura în zonă e bilbit. Ați vedea deci că în mare măsură aceasta e o chestiune de ecologie. Și, în sfîrșit, ați mai vedea că pentru combaterea tuturor acestor pacoste există măsuri științifice și tehnice. Într-un cuvînt, dacă v-aș relata spusele profesorului Tudor Silion, mi-ar ieși un interviu cu tonalitate vădit științifică.

Dacă aș face pur și simplu socoteli, dumneavoastră ați afla că 5 metri de teren consolidat implică aceeași cheltuială — cu aproximație — pe care o cere construirea unui apartament; că silicataria pămîntului de sub teatru și prinderea la loc a bibulurilor desprinse din tavan implică un fond de citeva milioane; iar mie mi-ar ieși un deviz economic nu tocmai comod.

Voi lăsa însă totul deoparte și voi spune răspicat că atît la teatru, cît și la pantele dispuse s-o ia din loc intervențiile trebuie făcute imediat. Acum ele costă totuși mai puțin decît vor costă mîine.

Iar dacă nu făceam acest inventar al posibilităților de «ataca problema», ar fi trebuit să găsesc o altă formulă gazetărească pentru a atrage atenția asupra unei realități a naturii, dar care trebuie trecută sub controlul omului. Asupra unei realități a naturii pe care — azi — încă nu-i prea tîrziu s-o putem subordona nouă. Dacă nu din motive de inteligență, de conștiință și responsabilitate, atunci — precizarea, din păcate, e necesară pentru unii funcționari — pur și simplu pentru că e «gata» o lege care ne obligă să purtăm de grijă pămîntului și apelor patriei.

Deci, «dacă» de șase ori. Trag nădejde să fi socotit bine.

Nelu IONESCU

dosar

SEDENTARISMUL- FACTOR DE RISC (II)

Statistici recente arată că nevrozile, infarctul miocardic etc. sînt extrem de rare în mediul rural. Este oare acest sedentarism o fatalitate ce atentează la viața omului modern? Categorie nu! Atitudinea față de mișcare, față de un regim de viață echilibrată (îmbinarea muncii fizice cu cea intelectuală, alimentație rațională, îmbinare optimă a activității cu odihna etc.), iată condiții esențiale pentru prevenirea eventualelor neajunsuri. Educația fizică și activitățile sportive reprezintă un excelent remediu natural cu intelctuală, alimentația rațională, îmbinarea optimă a activității potențiale. Mersul zilnic pe jos (un ceas), gimnastica de înviorare, gimnastica în producție, alergarea zilnică, înotul și turismul, sporturile de iarnă, tenisul etc. sînt numai cîteva dintre modalitățile de transpunere în practică a acestei terapii naturale și eficiente.

O formă extrem de răspîndită alături de cele expuse mai sus o constituie alergarea zilnică în ritm convenabil (cu o creștere a frecvenței cardiace la 120-140 pulsații (minut). Alergarea de 12 minute (testul K. Cooper), atît ca mijloc de antrenare cît și de testare a capacității fizice, cîștigă din ce în ce mai mult teren. Astfel, în R.D.G. după ce în 1972 lozinka a fost «să alergăm 1 973 metri în 12 minute», în acest an ea a devenit: «să alergăm peste 1 973 metri în cele 12 minute». Se dau astfel și tabele de apreciere a formei fizice:

BĂRBAȚI

Forma	Sub 30 ani	30-39 ani	40-49 ani	peste 50 ani
Mediocră	1 600-2 000 m	1 500-1 850	1 350-1 700	1 250-1 600
Medie	2 000-2 400 m	1 850-2 250	1 700-2 100	1 600-2 000
Bună	2 400-2 800 m	2 251-2 650	2 100-2 500	2 000-2 400
Excelentă	peste 2 800 m	peste 2 650	peste 2 500	peste 2 400

FEMEII

Forma	sub 30 ani	30-39 ani	40-49 ani	peste 50 ani
Mediocră	1 500-1 850 m	1 350-1 700	1 200-1 500	1 100-1 350
Medie	1 850-2 150 m	1 700-2 000	1 500-1 850	1 350-1 700
Bună	2 150-2 650 m	2 000-2 500	1 850-2 350	1 700-2 200
Excelentă	peste 2 650 m	peste 2 500	peste 2 350	peste 2 200

Deci antrenarea fizică se măsoară prin parcurgerea unei distanțe cît mai mari în 12 minute, indiferent de modul de alergare.

Vedem deci că a ne complăce în această hipokinezie, a înregistra efectele negative și a schița numai reacția față de acest factor nociv nu mai poate constitui o atitudine realistă. Munca concepțională trebuie să înceapă în familie, cu cei mici, școlarii, cărora trebuie să le formăm deprinderi igienice pentru mișcarea în natură, iar cei vîrstnici trebuie să învingă bariera psihologică și să devină propriii apărători ai sănătății individuale și colective, factori activi în lupta pentru bunăstarea psihofizică, pentru longevitate!

I. DRĂGAN

doctor în științe medicale,
directorul Centrului de medicină sportivă
București

SUTE DE PACIENȚI CONDAMNAȚI DE MALADII INCURABILE DECLARĂ UN LUCRU UIMITOR: „DOCTORUL TRAIAN CRĂCIUN M-A FĂCUT COMPLET SĂNĂTOS“

o terapeutică milenară — acupunctura —
și un strălucit practician român

...Dar iată în primul rînd scrisoarea care m-a îndemnat să iau avionul de Cluj pentru a-l cunoaște personal pe doctorul Traian Crăciun.

«Stimați tovarăși,

Mă numesc Grigore Avrămesei, am 55 de ani, locuiesc în Bacău și sînt pensionat pe motive de boală încă de acum trei ani. Am suferit și mai sufăr cumplit de dureri lombare și hernie de disc cu iradieri pe... (urmează trei cuvinte indecifrabile, probabil «traiectul nervului sciatic» — n.r.) care mi-au imobilizat piciorul. M-am tratat cu Indocid, aspirină, leacuri băbești, dar medicii mi-au zis că singura salvare e cuțitul (tratamentul operatoriu — n.r.). Atunci m-am dus la Cluj unde am auzit că există un medic ce face minuni în acest domeniu și l-am căutat la spitalul C.F.R. de pe str. Republicii. Am aflat tot atunci că medicul Crăciun este aici pe post de internist și nu are dreptul de a deschide un cabinet de acupunctură. Beneficiază de acest tratament — vorbeau oamenii — doar cei internați în spital și cei cu recomandări speciale.

Pentru început vă propunem să citiți aceste scurte declarații încredințate revistei noastre de doi foști pacienți ai medicului clujean:

Angela Seucan, director la școala ajutoare-Cluj: «Am suferit ani de zile de reumatism cronic, care, evoluînd, mi-a imobilizat un picior. În urma consultului medical mi s-a propus să mă supun neîntîrziat tratamentului operatoriu. Atunci m-am adresat doctorului Crăciun. După zece ședințe de acupunctură, piciorul și-a recăpătat mobilitatea, iar după alte zece, durerile au dispărut».

Dr. Petre S. Mosoigo, medic legist la Serviciul medical al județului Cluj: «Am suferit de hernie de disc L4-L5. După tratamentul aplicat (infiltrații cu xilină, Indocid, clorzoxazon), redoarea și poziția antalgică s-au menținut. Atunci m-am prezentat la doctorul Traian Crăciun pentru acupunctură. După o singură ședință, redoarea a cedat în intensitate. După a treia am izbit să-mi încălț pantofii. După a cincea ședință, redoarea și poziția antalgică au dispărut complet. Rezultatul a fost miraculos. De atunci pot efectua lungi călătorii la volan, iar concediul l-am petrecut în cort pe saltea pneumatică. Nu au apărut recidive».

Și, în sfîrșit, cîteva minute în compania conf. univ. dr. Traian Crăciun.

— Am luat cunoștință în mod practic de această metodă de tratament cu ocazia călătoriilor pe care le-am făcut în anii 1965, 1966 și 1967 în Extremul Orient.

— Sîntem informați că pe baza unui material clinic propriu ați prezentat comunicări apreciate la cel de-al X-lea Congres al societății germane de acupunctură de la Stuttgart și la Congresul de acupunctură de la Paris. Care sînt rezultatele practice ale tratamentului dumneavoastră?

— Experiența mea pe cele peste 2 000 de cazuri tratate în ultimii ani arată că acupunctura poate fi aplicată la o gamă întregă de boli, bineînțeles cu respectarea strictă a indicațiilor și a contraindicațiilor, acestea din urmă, de altfel, foarte puține. Experiența mea se referă la o serie de afecțiuni ca: migrena, cefaleea vasomotorie, nevralgia trigeminală, sindroamele vertebrogine (cervicale, dorsale și lombare), deci unde durerea cronică este pe prim plan. Rezultate bune se obțin însă și într-o serie întregă de boli medicale, neurologice etc.

— În ce condiții vă practicați meseria?

— Cum vedeți și dumneavoastră, printră picături. Din fericire, am beneficiat pe larg de încrederea și solicitarea prof. univ. dr. Aron Faur, directorul Spitalului C.F.R. Dar numărul solicitărilor este extrem de mare și posibilitățile mele extrem de reduse.

Liviu TIMBUS

P.S. În ultimul moment aflăm că — apreciindu-se în mod deosebit rezultatele medicului Traian Crăciun — Consiliul popular al municipiului Cluj a hotărît... în sfîrșit (!) înființarea unui cabinet de acupunctură în cadrul rețelei sanitare orașenești.

ce este nou?

Și pentru solduri sînt proteze. Considerată mult timp de domeniul medicinei interne, tratată cu aspirină și piramidon, asociată cu tratamentul balnear, cocsartroza, sau artroza soldului, este acum tratată cu multă eficiență de chirurgia ortopedică. Cu ajutorul tehnicii moderne, există posibilitatea înlocuirii articulației bolnave a celor care depășesc 55 de ani, cu una artificială făcută din metale speciale, tolerate bine de organism. Aceste proteze totale ale articulației soldului dau bolnavului greu infirmizat o mobilitate aproape normală a articulației operate și, mai ales, fac să dispară total durerile (metodă folosită la Spitalul Brîncovenesc).

O nouă metodă de profilaxie în combaterea gușii endemice, descoperită de un grup de cercetători de la Institutul de endocrinologie «C.I. Parhon»: Ea constă în folosirea injecțiilor cu ulei iodat aplicate în special femeilor gravide. Avantajul metodei constă în asigurarea unui aport suficient de iod necesar prevenirii hipertrofiei tiroidiene. Resorbția lentă a uleiului iodat evită necesitatea unor administrări repetate ale altor combinații iodate care necesită administrarea zilnică, con-

vergînd la discontinuități de tratament cu repercusiuni negative. Studiul făcut pe o perioadă de 20 de ani, de urmărire a populației din regiunile endemice supuse profilaxiei iodate, au scos în evidență reducerea cu 60% a endemiei de gușă la populația școlară.

Nu, experimentării produselor cosmetice asupra copiilor. Aceasta este hotărîrea ministrului Poniatowski, ca urmare a faptului că un medic parizian a experimentat asupra copiilor din orfanatul de la Meudon produse cosmetice noi. «Socotesc inadmisibile asemenea practici exercitate asupra minorilor» — a arătat domnia-sa.

«Telefagii» în alertă. Specialiștii din R.F. Germania trag semnalul de alarmă în legătură cu «telefagia», care aduce după sine o diminuare îngrijorătoare a vitaminei A în organism, întrucît aceasta are un rol primordial în funcția vizuală, iar vederea este suprasolicitată în timpul vizionării teleprogramelor, mai ales după înserare.

Un capitol din lupta contra alcoolismului pot fi socotite și experiențele psihiatrului Ralph Ryback de la spitalul Robert McLean din Boston (S.U.A.). Firește, spațiul nu ne permite să dezvoltăm subiectul, dar un amănunt

interesant este acela că drept «cobai» au fost aleși peștiișorii roșii, care au o capacitate de îngurgitare a lichidelor egală cu cea a omului.

Orbire și paralizie, iată care ar putea fi efectele folosirii unui medicament produs de către trei laboratoare farmaceutice japoneze. Este vorba de un remediu contra enteritei, preparat pe bază de chinoleină. Victimele, în număr de 84, cer statului japonez despăgubiri în valoare totală de 2 630 milioane de yen.

Medicina în ideograme. La cel de-al II-lea Salon de medicină din Paris un interes major l-a stîrnit lucrarea medicului François Régner, un fel de «Ghid Michelin» al sănătății — potrivit aprecierii săptămînalului «L'Express». Într-adevăr, ghidul este un instrument foarte util pentru practicieni, grație celor douăzeci de ideograme asimilabile într-un sfert de oră, cu ajutorul cărora pot fi cunoscute, clasificate și apreciate nenumăratele medicamente de care ei se servesc zilnic.

Kabi este un hormon rar, care ajută copiii să crească. Hormonul combate funcțiunea redusă a hipofizei, care dirijează producția de hormoni a corpului omenesc și, implicit, creșterea. Fără tratamentul cu acest hormon, copiii care suferă de tulburări ale hipofizei nu pot depăși înălțimea de 1,40 metri. În schimb, un băiețel în vîrstă de 8 ani, tratat cu Kabi, a crescut, în doi ani, 17 centimetri. Din păcate, acest hormon este rar și foarte scump.

POLUAREA MEDIULUI— PROBLEMĂ DE MARE ACTUALITATE

Natura, amploarea și ritmul modificărilor care au loc sub ochii noștri în mediul înconjurător ca urmare a dezvoltării impetuoase a procesului de industrializare, chimizare, urbanizare și mecanizare a transportului, au schimbat mediul de viață în special în marile orașe. Aceste schimbări solicită atât de intens mecanismele adaptării biologice, încât fără o intervenție hotărâtă din partea tuturor forurilor competente aceste mecanisme de adaptare pot fi depășite, ajungându-se la dereglarea echilibrului ecologic, la afectarea gravă a confortului și sănătății populației.

Este deci cu totul firesc atenția ce se acordă azi pe plan mondial prevenirii și combaterii poluării mediului ambiant. Poluarea mediului apare ca un efect secundar, negativ al dezvoltării tehnice, care amenință natura și omul. Ea nu este însă inevitabilă, cu atât mai mult într-un stat socialist.

Proiectul de lege privind protecția mediului înconjurător, supus recent dezbaterei publice, potrivit Hotărârii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., arată clar că «protecția mediului înconjurător este parte integrantă a activității generale de dezvoltare economico-socială planificată a țării» și obligă toate departamentele economice, social-culturale, cât și organele locale ale puterii de stat să aplice, concomitent cu tehnologiile moderne de producție, cele mai eficiente măsuri de prevenire a poluării aerului cu pulberi, gaze iritante-toxice și orice alte substanțe ce pot crea disconfort sau tulburări în starea de sănătate a populației.

În municipiul București s-a efectuat o inventariere și un program de asanare a principalelor întreprinderi generatoare de poluanți. Precizăm că în municipiul București ponderea principală în poluarea aerului o deține sursa industrială, cu 37%, urmând: încălzirea locuințelor, cu 35%, autovehiculele, cu 25% ș.a.

Apariția în decembrie 1972 a Ordinului ministrului

sănătății prin care se stabilesc concentrațiile maxime admisibile pentru substanțele impurificatoare din atmosfera zonelor locuite constituie un instrument eficace în elaborarea expertizelor și avizelor sanitare. Prin aceasta vom contribui la fundamentarea cu date medicale a detaliilor de sistematizare, la adoptarea măsurilor de protecție a cartierelor de locuințe, a zonelor de agrement față de nocivitățile unor platforme industriale sau artere cu intensă circulație.

Trebuie să relevăm importanța cercetărilor multidisciplinare pentru identificarea surselor, naturii, intensității, cauzelor și efectelor dăunătoare ale poluanților asupra omului, naturii și obiectelor de artă. Concomitent cu inventarierea surselor de poluare a aerului, Direcția sanitară a municipiului București, prin organele sale de specialitate, a pus în evidență în unele zone poluate ale orașului indici de morbiditate deveniți mai mari, prin infecții acute ale căilor respiratorii superioare, bronșite acute și croniche, simptome oculare etc., față de zone-martor curate.

Înființarea Consiliului național pentru protecția mediului înconjurător și respectiv a Comisiilor județene și municipiului București va crea premise noi pentru abordarea de pe o poziție epidemiologică a problemelor poluării și pentru sincronizarea acțiunilor economico-tehnice de producție cu cele social-sanitare de protecție. Depinde de competența, consecvența și curajul cu care vom aplica prevederile legii ce urmează a fi promulgată, de mutațiile ce vor fi determinate în mentalitatea celor ce organizează și conduc procesele de producție, precum și în comportamentul populației, ca mediul ambiant să nu devină un factor de risc, ci un element de promovare a confortului și sănătății populației.

Prof. dr. docent Victor CIOBANU

PROFESIUNEA ȘI SĂNĂTATEA

Munca este unul dintre elementele fundamentale care caracterizează omul și îl constituie ca unicat în sfera biologică. Munca este însă și cel mai important factor de sanogeneză. Ea creează și stimulează sănătatea omului. Constituția și funcționalitatea organismului nici nu pot fi concepute în afara muncii, în repausul complet.

Istoriceste vorbind, pe măsura diviziunii muncii s-au creat profesiile, reprezentând o formă superioară de creștere a eficienței muncii, a randamentului cantitativ și calitativ. Și acest fenomen este tot un factor de sanogeneză, deoarece armonizează și economisește efortul solicitat segmentelor anatomice și funcțiile organismului.

Și totuși există boli profesionale. Ce sînt ele și cum se explică apariția lor? Trebuie remarcat de la început că acestea nu sînt o expresie a contemporaneității și că au existat încă la egiptenii și grecii antici, așa cum rezultă din mărturiile vremii. Odată cu dezvoltarea meseriilor, a manufacturilor, ca o necesitate obiectivă, s-au pus bazele științifice ale medicinei muncii, părintele acestei discipline fiind considerat Bernardino Ramazzini (1663-1714). Acest medic al muncitorilor, în lucrarea sa devenită clasică: «De morbis artificum diatriba» (Reflexiuni asupra bolilor meseriașilor), o adevărată enciclopedie, prezintă toate cunoștințele vremii despre noxe și boli profesionale.

Desigur, în evoluția istorică concepția despre bolile profesionale a suferit multe schimbări. Astăzi este însă pe deplin stabilit că între condițiile de muncă deficitare și apariția bolilor profesionale există o relație liniară, de la cauză la efect. Între aceste condiții trebuie considerate în primul rînd nocivitățile de ordin fizic (microclimat nefavorabil, zgomot, iluminat nefiziologic, laser etc.), chimic (substanțe chimice toxice, pulberi de diferite origini), de ordin biologic (microbi, virusuri). Factori nocivi sau de disconfort, cu consecințe negative asupra organismului, trebuie considerați însă și poziția vicioasă în timpul muncii, organizarea defectuoasă a procesului de producție, lipsa mijloacelor de protecție a muncii, regimul nefiziologic de muncă, intensificarea nerațională a efortului fizic sau intelectual, formarea echipelor de muncă fără luarea în considerație a relațiilor afective dintre persoanele componente, stări conflictuale dintre executanți și conducători, lipsa motivației în rezultatele muncii etc.

Nu mai analiza tuturor acestor factori poate explica starea de sănătate a muncitorilor și apariția unor boli profesionale dintr-o unitate de producție. Aceleași cauze pot fi de asemenea și condiții favorizante pentru agravarea unor maladii preexistente. Numai analiza ergonomică, adică a relației om-mașină-condiții de muncă, poate scoate în evidență influența condițiilor de muncă asupra stării de sănătate a salariaților. Dealtfel, în acest scop s-au creat serviciile de medicina muncii în toate țările dezvoltate economic, și la noi în țară.

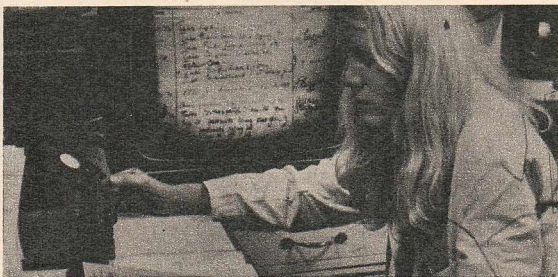
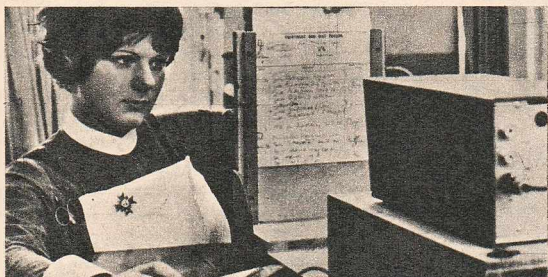
Obiectivele și sarcinile acestor servicii, așa cum reiese din Raportul general al celei de-a 25-a Adunări Mondiale a Sănătății din 1972, sînt promovarea și menținerea celui mai înalt nivel de bunăstare fizică, mentală și socială a muncitorilor în toate profesiunile, prevenirea oricărui prejudiciu cauzat sănătății de către condițiile de muncă, protecția împotriva riscurilor care pot rezulta din prezența unor factori nocivi sănătății, plasarea și menținerea muncitorilor în funcții și atribuții convenabile aptitudinilor fiziologice și psihologice.

Dr. Bernard BARHAD
director adjunct științific
al Institutului de igienă și sănătate publică
București
(Va urma)

VIDEOFARMACIE...

În marile spitale circulația rețetelor medicale inghite foarte multă vreme; uneori, surorile trebuie să parcurgă zilnic kilometri întregi pentru a le duce la punctele farmaceutice din incinta spitalului, spre a fi executate. Evident, pentru a evita comiterea unei erori, «co-

menzile» nu pot fi făcute telefonic. Atunci ce e de făcut? Spitalul londonez «St. Thomas» a rezolvat dilema făcînd apel la un circuit închis de televiziune. În fotografie: sora șefă Mary Davey transmite rețetele pe această cale d-nei Jackie Jones, la farmacia spitalului. Kilometrii au fost evitați...

SFATURI PENTRU TINERELE MAME (II)

Legarea picioarelor după înfășare — părere greșită care trebuie foarte mult combătută — nu numai că nu îndreaptă picioarele, dar prin lipsa de mișcare favorizează hipotrofiile musculare.

La naștere, picioarele copilului — gamba — sînt ușor curbe datorită poziției flectate și lipsei de spațiu din cavitatea uterină; corectarea lor spontană, fără a fi legate, are loc în primele trei-patru luni; ulterior însă ele se pot strîmba dacă nu se face tratamentul profilactic al rahitismului. Singurul tratament eficace împotriva strîmbării picioarelor și combaterii rahitismului în general este întrebunțarea injecțiilor cu vitamină D3 din prima săptămîină de viață.

Camera sau colțul copilului trebuie bine amenajat din timp. Dacă nu avem posibilitatea amenajării unei camere separate, vom căuta ca în camera părinților, eliberată de obiectele inutile care adună praful pe ele, într-un colț mai ferit de curent dar și de căldură excesivă (calorifer, sobă), cât mai luminos, să punem patul copilului; în această cameră chiar și în timpul verii lumina trebuie să pătrundă nestingherită.

Este bine să procurăm de la început un pătuț pentru copil. Obiceiul de a culca copilul în căruț pentru a-l putea lega este contraindicat. Pătuțul trebuie să aibă o somieră din plasă metalică sau din acelea de lemn flexibile, iar salteaua trebuie să fie dintr-un material nu prea moale, de preferință zegras sau chiar paie, avînd însă grijă ca suprafața ei să fie cit mai netedă și omogenă. Se pot întrebunța și saltele de lînă, dacă vom avea grijă să le învelim bine cu o foaie de plastic sau mușama, sau saltele din burete de plastic, cu condiția ca să fie îmbrăcate cu un material din pînză foarte groasă. Este bine ca pătuțul să aibă o parte rabatabilă pentru a putea umbla mai ușor la copil. La început, perna poate

lipsi cu totul sau poate fi înlocuită cu două scutece împăturite; după cîteva luni este permisă întrebunțarea unei perne foarte plate. De multă utilitate pentru mame este amenajarea unei mese de înfășat. Pe masă se va pune o păturică și apoi un scutec. Într-un colț va fi o tăviță cu tampoane de vată, alcool diluat, comprese de ceai de mușețel, glicerină boraxată, ulei fierț la bain-marie, o linguriță, o cană de ceai. În apropierea acestei mese, într-o cutie, într-o valiză sau într-un dulap vor fi puse scutecele copilului. Pe această masă mama va putea mai ușor înfășa copilul și într-o poziție mult mai comodă. Scutecele și lenjeria murdară a copilului se vor spăla o singură dată pe zi (este permisă și chiar indicată folosirea detergenților, cu condiția să le clătim foarte bine); fierberea zilnică este obligatorie. Pentru baie copilului, foarte bune sînt băile de plastic, care sînt ușoare și lesne de întreținut. După ce am curățat băia, o vom clăti cu apă curată, vom pune apoi apă caldă potrivită cu apă rece; temperatura apei se va încerca cu cotul. Apa nu trebuie să ne dea senzația de fierbinte, ci de agreabil. Pe fundul băiei se pune un scutec; baia copilului va fi foarte scurtă; ea va începe cu părțile mai curate, fața și capul, și se va termina cu picioarele și regiunea genitală. După baie, copilul care are mai mult de o lună se va clăti cu apă mai rece decît baia, apă care se va pregăti dinainte, apoi va fi șters cu un prosop pluşat sau de pînză și va fi îmbrăcat imediat.

Contrar unor obiceiuri bătrînești, copilul mic, la baie, care trebuie făcută zilnic, nu trebuie nici tras, nici masat și nici culcat în prosopul de baie ca să transpire. Rolul băii este numai de a îndepărta murdăria de pe pielea copilului.

Dr. Ioana BOJINCĂ
medic primar pediatru
maternitatea Spitalului Brîncovenesc

urgente rezolvate de miercuri pînă miercuri

MAȘINA ARSĂ, CĂLĂTORII ÎN REPARAȚIE CAPITALĂ

Călătoreau toți c-un microbuz al întreprinderii (I.C.M.B.): Ivan Elena, 20 de ani, operator chimist la mase plastice București, Ioniță Mihai, 26 de ani, tinichigiu auto la I.C.M.B., și Petcu Ana, 20 ani, tricotează la «Tînăra gardă». Cineva observă o defecțiune la una dintre roțile din față ale mașinii. «Dă-o-ncolo, că n-o mai repar acum!» — răspunde Ioniță Mihai. Accidentul a avut loc pe Șoseaua București-Oltenești. Microbuzul a luat foc. Temerarii călători au fost aduși la spital marți 22 mai, în jurul orei 24. Mașina arsă, călătorii în reparație capitală.

NEATENȚIE SAU INSUFICIENTĂ PROTECȚIE A MUNCII?

Era în tură de noapte. Lejan Ion, ajutor de maestru căldător la «Munca textilă»-București, în vîrstă de 52 de ani, declară că nu era suficientă lumină în jur. Cert e că se trezește cu mina între țepii mașinii de cădat înainte ca aceasta să se fi oprit. La spital se constată un traumatism complex al minii stîngi, cu avulsie de părți moi, fracturi multiple și amputații de degete. Pentru refacerea minii va trebui să suporte o operație grea în 2-3 etape.

CRIMINALUL: O ȚIGĂRĂ

Spaiciu Savu, un bătrîn în vîrstă de 84 de ani, voia să fumeze o țigară. În timp ce se chinuia s-o aprindă, fiindcă îi tremurau mîinile, își aprinde hainele. Pînă să le stingă — a ars el. Este adus la spital cu arsuri de gradul 3 și 4, pe față, pe gît și pe toracele anterior.

ori, ori...

E momentul, gata — nu mai poate fi amînat — să ne întrebăm: cum o să arătăm la vară? Ce o să purtăm la vară? Întrebare grea, și nu numai pentru că croitoresele «de casă» s-au cam isprăvit la noi, iar cooperativele îți cer — precum proverbul — să-ți faci de cu iarnă căruța, adică să-ți comanzi de prin ianuarie rochia de plajă, dacă vrei să o ai în vacanță; și nu numai pentru că magazinele noastre de confecții au idei vestimentare puține, dar neclintite, amorigite, înțepenite. Ci, pentru că acum se decide stilul feminității noastre pentru sezonul ce vine. Și nu e ușor să știi exact, de pe acum, ce dispoziție interioară și ce gen de mister, sau dezinvoltură, sau haz vom aborda la vară!

Ni s-a propus anul trecut să încercăm genul «marinel», apoi stilul tenis (gen Năstase). Ni s-a propus stilul vamp sofisticat — datat 1930 — sau stilul postbelic, cu ortopedicii și umerii ascuțiți ai anilor 1945-1950. Cine a avut plăcere, cine a avut curaj, cine a avut umor a încercat.

Anul acesta avem de ales — au decretat creatorii de modă — între două extreme: ori, ori. Ori stilul «copiliță», cu rochia închisă în gît cu un guler-baby, încrețită tocmai sus, din platcă, și apoi lărguță, ajungînd la cel mult trei palme deasupra genunchilor. Ori stilul «star», stilul Carole Lombard, — cum i se mai spune —, rochia prinsă cu o cordeluță după gît și lipsindu-se — fără prejudecăți — de mînci, de umeri, ba chiar și de spatele ei, folosind la vedere doar spatele purtătoarei. Rar au fost atît de categorici, de radicali zeii aceștia ai șifonelor! Între stilul școlăriță de clasele primare și stilul femeii fatale încap o mie și unul de tipuri feminine care n-au nimic comun nici cu alinturile preliceale, nici cu pericolul privirilor aprinse. Nu-i nimic — și-au zis ei — cine e rezonabil, cine e să-și caute calea potrivită, cine e să se îmbrace cum îl prinde, o s-o facă! Moda nu poartă niciodată grija persoanelor așezate. Lor le rămîn rochiile chemisier, cuviincioase, grave, cu știutele lor gulere și revere, cu comodele lor pliuri, cu cordonul bine fixat în talie; lor le rămîn rochiile drepte, simple, cu decolteu răcoros și mînci scurte, confortabilele rochii de vară, care trăiesc doar prin frumusețea imprimeurilor, renunțînd deliberat la modelele complicate; lor le rămîn pantalonii lărguți, și bluzele sport, și vestele pînă-n talie, și culorile calme, și mai ales albul.

Lor le rămîn — la nevoie — chiar și rochiile de anul trecut. Cine spunea că o modă serioasă n-a dat decît o vară?

Jeana GHEORGHIU

Pijamaua dungată în plină modă, dar nu, nu cum ați crede, pentru orele de somn, ci pentru serile elegante de pe litoral.

Un puseu de romantism și de nostalgie, o voaletă, o coleretă din petale de voal, o tocă cu floare. Ehei, unde sînt verile de-antîrț!

Vara aceasta opțiunile trebuie să fie categorice. Una dintre ele ar fi stilul «star», care renunță fără milă la multe din ceea ce știam noi că sînt părți constitutive ale rochiei...

din dosarele marilor procese politice

Essex și Elisabeta (II)

ESSEX, ÎN TRE FAVOARE ȘI DIZGRAȚIE

Robert Devereux primise o educație aleasă: a frecventat vestitele școli de la Cambridge, obținând gradul științific de maestru în artă, cunoștea limbile greacă și latină și câteva limbi moderne.

În fastuoasa sa reședință de la Essex House, situată pe malul Tamisei, ducea o viață de societate tumultuoasă: în saloanele sale se întâlneau oameni de artă, de litere și filozofi renumiți ai Angliei, printre protejații săi numărându-se și frații Anthony și Francis Bacon. Anthony era un fel de secretar particular al contelui de Essex, iar Francis publicase în această perioadă primele sale eseuri și va deveni cunoscut ca poet, filozof, mai tirziu și ca om de stat. Essex ținea foarte mult la Francis Bacon și se folosea de influența sa asupra reginei pentru a-i procura funcțiile ușoare și bine plătite de care acesta avea nevoie pentru a acoperi cheltuielile mari ale unei vieți luxoase și costisitoare.

Dar cel mai bun prieten al contelui de Essex era lordul Wriothesley, contele de Southampton, un aventurier de aceeași factură ca și dînsul. Wriothesley se însurase, în ciuda dorinței reginei Elisabeta, cu una dintre domnișoarele ei de onoare, Elizabeth Walsingham. Temându-se de resentimentele reginei, familia Wriothesley nu se arătă la curtea regală și se mulțumea să ducă la reședința sa o viață asemănătoare cu cea din casa contelui de Essex.

Deși tânăr, Robert Devereux, contele de Essex, suferea de afecțiuni nervoase similare cu cele ale reginei. Foarte bogat și frumos, el își permitea totul în viață, dar era zăpăcit și susceptibil, incapabil să reziste la diversele sale fantezii ori să-și stăpânească nervii. După accese de furie oarbă cădea în stări de apatie, de indiferență totală față de lumea înconjurătoare, care durau adesea zile în șir; stătea atunci culcat într-o cameră întunecoasă, ieșind doar seara pentru a se ruga la biserică. Apoi își relua brusc viața tumultuoasă de curtezan, dansînd, cîntînd și jucînd cărți cu regina zile și nopți de-a rîndul. Elisabeta, care avea cu peste treizeci de ani mai mult decît favoritul ei, îl iubea cu o dragoste nu lipsită de o nuanță maternă. Dar ea manifesta și o gelozie furibundă, care o pune adesea într-o postură ridicolă.

O ROCHIE PREA MICĂ ȘI O AMBIȚIE PREA MARE

Contele de Essex mai curînd se lăsa iubit decît o iubea pe Elisabeta, deși manifesta față de ea ardoarea unui om care știa să prețuiască avantajele decurgînd din bunăvoința unei atît de puternice suverane.

Gelozia reginei izbucnea cîteodată în prezența a numeroase persoane de la curte. Ea făcea scene teribile doamnelor de onoare pe care le bănuia că făceau ochi dulci frumosului contele, iar pe una din ele, Miss Bridge, chiar o palmui în fața unor ambasadori străini.

O altă doamnă de onoare, Lady Vere, și-a făcut o rochie cusută cu fir de aur pentru a lua ochii contelui de Essex. Regina dădu ordin să se cerceteze garderoba doamnei de onoare în absența ei, ceru să i se aducă rochia și apăru a doua zi, în plină curte, îmbrăcată în această toaletă splendidă. Dar rochia era puțin prea scurtă pentru ea...

Regina se apropie de Lady Vere și o întrebă:

- Milady, cum găsiți această rochie?
- Dar..., se bilbi doamna de onoare, foarte frumoasă...
- Și credeți că-mi vine bine?
- Da... desigur. Maiestatea-Voastră înfrumusețează orice lucru pe care-l atinge.
- Ei bine, milady, găsesc că această rochie este puțin prea mică pentru mine; cred că aceasta este de fapt și părerea

dumneavoastră și vă rog să mi-o spuneți deschis.

Lady Vere zise cu limba impleticită: — Mi se pare că, într-adevăr, această rochie este puțin prea mică...

Regina o întreruse:

— Ei bine, milady dacă mie-mi plac rochiile prea mici pentru mine, ferțiți-vă de a iubi un om prea mare pentru dumneavoastră...

Cea mai teribilă scenă a avut loc atunci cînd regina a aflat că favoritul ei se căsătorește în secret cu văduva lordului Sidney. Prevăzînd cele ce aveau să urmeze, cei doi tineri căsătorii au fugit în Scoția.

Elisabeta a fost apucată de un acces de furie: parcurea cu o sabie în mînă încăperile palatului, strigînd în gura mare și despicînd tapiseriile. Curtenii înspăimîntați au crezut că regina va dispune arestarea în Scoția a celor doi fugari și îi va aduce la Londra, ferecați în lanțuri, iar pe Essex îl va trimite în judecată.

După ce i-a trecut însă accesul de furie, Elisabeta s-a liniștit, acceptînd faptul implinit.

Contele de Essex a revenit cu timpul la curtea regală, dar soția sa n-a riscat niciodată să dea ochii cu regina.

Perioada de după revenirea contelui de Essex reprezintă punctul culminant al carierei sale la curte: devenit personajul cel mai influent, împărțea cu multă dărnicie diverse favoruri.

«CONTELE DE ESSEX ÎNCEPE SĂ-ȘI ÎNCHIPUIE CĂ EL ESTE CEL CARE ÎMI GUVERNEAZĂ REGATUL...»

Dar Robert Devereux nu s-a mulțumit cu rolul de principal curtean; el avea ambiții și de altă natură, vizînd cariera militară.

Pe vremea aceea, la curte se impunea din ce în ce mai mult Walter Raleigh, ostaș talentat, amiral al flotei. Succesele acestuia treziră neliniștea și gelozia contelui de Essex. El insistă pe lingă regină și reuși să fie numit amiral, încredințîndu-i-se comanda flotei pregătite pentru a combate marea concurență a Angliei, flota spaniolă.

Flota comandată de Essex a avut la început oarecare succese, cucerind portul Cadix. Dar pînă la urmă Essex nu a reușit să-i învingă pe spanioli lingă Insulele Azore.

În cariera sa militară contele de Essex n-a avut mai mult noroc nici în luptele terestre: după ce a fost promovat mareșal al Angliei, armata comandată de el a fost

bătută de scoțienii răsculați.

Regina Angliei l-a trimis și în Franța pentru a-l susține pe regele protestant Henric al IV-lea împotriva adversarilor săi catolici, uniți în Liga condusă de ducele de Guise. Dar nici aici favoritul ei nu s-a dovedit mai norocos, și cu tot curajul său, oarecum fanfaronard, s-a făcut de rîs.

Regina Elisabeta nu i-a făcut nici un reproș deschis, dar s-a arătat mai rezervată, îndeosebi cînd era vorba de satisfacerea unor cereri ale frumosului contele. Astfel, Robert Devereux îi ceruse timp de un an numirea prietenului său, Francis Bacon, în funcția de *Attorney General*, adică de procuror general. Regina l-a dus însă tot timpul cu vorba, pentru ca pînă la urmă să numească în această funcție pe altcineva.

Dealtfel, la curte apăru un nou secretar privat al reginei, Robert Cecil. Acesta avea un fizic foarte dezagreabil, ceea ce constituia un motiv de ură din partea lui împotriva chipeșului Essex. Cecil găsi în persoana lui Walter Raleigh un aliat împotriva contelui și cei doi au încercat în fel și chip să-i submineze situația în fața reginei, care, dealtfel, se arăta a fi foarte influențabilă.

Într-o scrisoare adresată în această perioadă unui confident ea arăta:

«Contele de Essex începe să-și închipuie că el este cel care îmi guvernează regatul, dar nimic nu este mai puțin adevărat, și dacă va continua să se comporte în acest fel, voi face din el cel mai jalnic nenorocit al acestei țări.»

«DU-TE LA DRACU!»

Dar și contele își manifesta nemulțumirea. În timpul unei discuții în Consiliul privat el s-a supărat deoarece regina l-a contrazis fără nici un motiv plauzibil, ci doar din capriciu.

Nepuțindu-se stăpîni, contele întoarse spatele reginei.

Elisabeta s-a infuriat într-atît, încît l-a lovit cu pumnii peste urechi, strigînd: «Du-te la dracu!»

Contele își pierdu cumpătul, puse mîna pe mînerul sabiei și se răsti la regină: «O asemenea ofensă n-aș fi îndurat-o nici de la propriul meu tată!»

Conflictul era cît pe-aci să ia o turnură dramatică. Regina îi făcuse deja semn lui Walter Raleigh, pe atunci căpitanul găzilor, să-l înșface pe Essex, dar alti curteni, printre care contele de Nottingham, au intervenit reușind s-o calmeze pe Elisabeta.

Cucerirea portului Cadix de către flota engleză comandată de Essex a părut să justifice ambițiile militare ale favoritului reginei Elisabeta. Dar succesele sale au fost temporare: pînă la urmă el nu a reușit să-i învingă pe spanioli lingă Insulele Azore.

În fotografie: o gravură de epocă înfățișînd bătălia de la Cadix, în iulie 1596.

Essex își dădu seama că după cele întimplate era mai bine să nu apară la curte și se retrase la Chartley, de unde i-a trimis Elisabetei următoarea scrisoare: «Madame, cînd mă gîndesc în ce fel am ridicat bunătața domniei-voastre deasupra tuturor lucrurilor umane și am respins toate bucuriile vieții mele, cu excepția acelor care îmi veneau de la domnia-voastră, mă întreb ce fel de motive puteau fi destul de puternice pentru a mă ține departe de domnia-voastră timp de o zi. Dar cînd îmi aduc aminte ce ofensă intolerabilă a adus Maiestatea-Voastră sie însăși și mie, încălcînd toate legile afecțiunii, cred că pentru mine este mai bine să fiu oriunde în afară de locul unde se află Maiestatea-Voastră.»

Din acest motiv aș vrea să mă retrag departe de Maiestatea-Voastră și s-o uit pe suverana mea prefăcută și inconstantă. Disperarea mea va fi tot atît de impetuoasă, după cum a fost dragostea mea. Urez

Francis Bacon a fost unul dintre marii protejați ai contelui de Essex. Dar regina nu-l vedea pe Bacon cu aceeași ochi. Timp de un an Essex a insistat ca favoritul său să fie numit procuror general al Angliei, dar Elisabeta a tot amînat pînă cînd a numit în această funcție pe altcineva.

Maiestatea-Voastră toate bucuriile pămîntului și să nu fie pedepsită mai mult pentru duritatea ei decît voi suferi eu din cauza cruzimii sale.

Umilul servitor al Maiestatei-Voastre, Essex».

DIN NOU ÎN GRAȚIILE REGINEI

În sinea sa Essex nutrea speranța că regina îl va rechema la curte, dar de data aceasta supărarea a ținut mai mult timp: ea a respins încercările indirecte de apropiere ale lui Essex.

Mai mult chiar, regina a aflat că o biografie a lui Henric al IV-lea fusese dedicată «ilustrului Robert Devereux, contele de Essex, mareșal al Angliei, viconte de Hereford și Bouchier etc.»

Prefața acestei lucrări, care ridica în slăvi pe contele de Essex, a iritat-o și mai mult pe regină. Elisabeta a dat ordin ca lucrarea să fie confiscată și toate exemplarele care au putut fi găsite să fie arse. Dar în curînd regina și-a schimbat din nou atitudinea și l-a rechemat pe Essex la curte.

În scurt timp frumosul Robert Devereux reveni în grațiile suveranei: dansa cu ea și juca cărți, ca pe vremuri, zile și nopți de-a rîndul...

Contele nu se mulțumea însă cu rolul de curtezan. El își păstrase ambițiile militare și a insistat pe lingă regină ca să-l numească comandant al trupelor engleze care luptau împotriva irlandezilor răsculați. Aceștia, sub comanda unui anume Tyrone, obținuseră o victorie importantă împotriva armatei engleze comandate de Sir Henry Baynal, care, în urma insistențelor neîncetate ale lui Essex, a fost înlocuit cu favoritul reginei.

George BIANU
(Va urma)

produce

— Garnitura de bucătărie «DUNĂREA» —
din panouri de PAL innobilat
cu profiluri decorative din aluminiu.
Modularea și compartimentarea
satisfac exigențele cumpărătorilor.

COMBINATUL DE PRELUCRARE A LEMNULUI
BRĂILA
str. Fabricilor nr. 10

— Dormitorul «FELICIA 2» —
din panouri de PAL
furniruite cu mahon sau paltin
finisat cu luciu.
Piese componente
se înscriu
în spațiile rezervate dormitoarelor.

50 DE MAGAZINE
ÎNTR-UNUL SINGUR

o vizită la magazinul universal

VICTORIA

este în interesul dumneavoastră!

cronica ringului

INTERVIU PE PERONUL GĂRII

Am intrat în săptămîna de foc a boxului amator european. De aseară, la Belgrad a început marele turneu al campionatelor continentale. Aproape 200 de pugiliști și-au dat întâlnire în capitala Iugoslaviei și au pornit lupta pentru cele 11 medalii de aur. Printre cei care vor juca un rol important în această mare bătălie sportivă sperăm să fie și cei zece reprezentanți ai noștri. I-am văzut acum cîteva zile pe peronul Gării de Nord, înainte de a porni spre aventura pugilistică de la Belgrad. Erau veseli și optimiști. Suporteri ocazionali, destui pe peronul gării, le urau să se întoarcă acasă cu titlurile de campioni. «Dacă le luăm noi pe toate, celorlalți ce le mai rămîne?» — spuse rîzînd antrenorul emerit Ion Popa. Am profitat de ocazie și l-am întrebat:

— Cîte medalii crezi că vom cuceri, tovarășe Popa?

— Dacă aș ști de pe acum, n-aș mai avea nici o emoție.

— Totuși, poți să întrevezi șansele fiecăruia...

— Napoleon spunea că «fiecare soldat poartă în raniță bastonul de mareșal». Cam tot așa cred și eu despre băieți. Cine știe de unde sare iepurele? Am văzut atîtea minuni la marile turnee de box, că

nu-mi mai vine să fac pronosticuri. Așa, în mare, din punct de vedere al șanselor la medalii, eu aș împărți echipa în trei grupe. În prima, Paul Dobrescu, Alec Năstac, Constantin Gruiescu și Simion Cuțov. În cea de-a doua i-aș trece pe Gabriel Pometcu, Ștefan Băiatu și Toni Mircea, iar în a treia, pe Alexandru Popa și Sandu Tîrîlă...

— Dar Ion Alexe?

— Dacă mi-ar garanta cineva că Alexe nu va cădea la tragerea la sorți pe aceeași parte cu vest-germanul Hussing, unul dintre cei mai buni «grei» europeni la ora actuală, aș îndrăzni să spun că reprezentantul nostru va boxa în finale la fel ca...

— Măi Ioane, mai scurtează din coada vulpii — intervine în discuție celălalt antrenor emerit al echipei, gălățeanul Petre Mihai. Mai bine să avem ce povesti cînd ne-om întoarce.

...Poate că maestrul Popa mi-ar fi spus totuși mai multe dacă nu se auzea cunoscuta invitație «vă rugăm poftiți în vagoane!» Acum însă, nu-mi pare rău. Dacă știam dinainte ce rezultate vor obține boxerii români, nu aș mai urmări cu atît interes transmisiile meciurilor la televizor în zilele ce urmează...

Petre HENT

Oare cîte sfaturi se pot da în minutul acela scurt dintre reprize? E secretul antrenorului emerit Ion Popa, omul care a condus din colț generații întregi de boxeri la campionatele europene și la Jocurile Olimpice.

tenis

SE JOACĂ TENIS ÎN TOATE JUDEȚELE ȚĂRII

M-am întîlnit cu profesorul Alex. Lăzărescu — secretarul Federației române de tenis — la cîteva zile după întoarcerea sa din Olanda. După ce mi-a confirmat forma bună arătată de Ilie Năstase în meciul cu Okker și mi-a împărțit îngrijorarea față de meciul cu Noua Zeelandă, secretarul federal mi-a răspuns cu amabilitate.

— Meciul cu Noua Zeelandă va stîrni desigur un mare interes în rîndul iubitorilor tenisului. Cum credeți că se va soluționa marea cerere de bilete pe care nu ne este greu s-o anticipăm, știut fiind că la «Progresul» au rămas, și după finala din toamnă, aceleași tribune neîncăpătoare pe care le cunoaștem de peste 20 de ani?

— Vom organiza, probabil, meciul tot la «Progresul» și vom apela tot la suplimentul de tribune metalice la care am apelat de fiecare dată pentru întîlnirile importante.

— Bine, dar asta costă bani!

— Într-adevăr, costă mulți bani și mă gîndesc că, repetînd operația, cu banii cheltuiți s-ar fi putut construi o bază de tenis convenabilă pe care s-o folosim zece de ani.

— Sîntem în plin sezon și am dori să știm ce gîndește secretarul federal în legătură cu activitatea internă?

— Cred că hotărîrea comitetului fede-

ral de a despărți campionatul național pe echipe pentru seniori de cel pentru juniori este binevenită. Dacă în ceea ce privește campionatul seniorilor sînt convins că el nu va ridica probleme deosebite, în ceea ce privește campionatul juniorilor au apărut unele fenomene ce mi se par nefirești. Mai întîi vreau să vă anunț cu satisfacție că ceea ce cu 10-15 ani în urmă era o năzuință pentru federația noastră, acum este o realitate. Se joacă tenis în toate județele țării. Afirmatia se bazează pe prezența terenurilor, a cererilor de afiliere și a cererilor de sprijinire a activității, cereri sosite la Federația română de tenis de la cluburi și asociații sportive. Cu toate acestea, multe județe au răspuns negativ la invitația de a participa la campionatul național pe echipe pentru juniori. Cauzele pot fi multiple, dar dintre ele una poate constitui o greșeală gravă: lipsa de interes pentru valorificarea momentului favorabil dezvoltării tenisului. Deocamdată nu pot face nominalizări, dar mi-am propus o atență trecere în revistă a situației din fiecare județ, pe baza căreia Biroul federal să ia unele măsuri operative.

Ștefan GEORGESCU

HANDBAL LA ÎNĂLȚIME

Fără tușă, fără porți și în special fără plase, — de siguranță — handbalul se poate practica «cu posturi fixe» chiar la etajul IV. Singurul spectator, un arbitru categoric obiectiv, este aparatul fotografic. Cei trei tineri din Kew (S.U.A.), telefoniști de profesie, sînt, după cum se vede, mari amatori de pase la înălțime (10 m).

cititori — comentatori

FANTEZIA LUI DOBRIN ȘI ELEGANȚA LUI BECKENBAUER

Încă de pe la 16-17 ani, Ioan Helvei era cîntat ca unul dintre cei mai redevabili juniori din țară. Pînă mai ieri activase la echipa «Victoria» din Carei, iar săptămînenii îi făcuseră tentante promisiuni pentru a trece la echipa lor, «Olimpia», aflată pe un loc fruntaș în divizia B, dar, se pare, curtoazia clubului «Steaua» și mirajul Bucureștiului nu puteau fi recompensate cu nimic. Așa se explică faptul că Ioan Helvei figurează ca jucător divizionar A la clubul bucureștean de un an și mai bine. Cert este că de puține ori l-am văzut jucînd în lotul «Stelei», și atunci slab și nereprezentativ. Oare ce se întîmplă cu acest tînăr de-a dreptul formidabil?! Ce ni se pare nouă mai alarmant este că echipe suprasolicitate, cum sînt «Steaua» și «Dinamo»,

care «pescuiesc» jucătorii mai buni din provincie, nu totdeauna îi «exploatează» așa cum ar trebui, iar cînd e vorba de un tînăr, cu atît mai mult credem că ar trebui format și corijat și nu ținut pe tușă.

Dacă l-ați văzut jucînd sau dacă-l veți vedea de acum înainte, cred sincer că îmi veți da dreptate. Ioan Helvei aduce în jocul său, pe lîngă cele cîteva note personale indiscutabile și de real talent, fantezia jocului lui Dobrin și eleganța lui Beckenbauer... Și să știți că și-a făcut ucenicia la Carei, oraș ce se poate mîndri cu numărul sportivilor de performanță pe care i-a dat țării de-a lungul anilor.

Dorin SĂLĂJAN
Satu Mare

Cupon de participare la Concursul nostru de CITITORI-COMENTATORI NR.15

CONSTANTIN TEAȘCĂ într-o postură mai puțin obișnuită: ENTUZIASMAT!

Scriam în numărul precedent al revistei că n-ar fi cazul să se încerce a se «ordona» jucătorilor noștri victoria fiindcă ea nu vine decât dacă fotbaliiștii noștri au fost învățați să se dăruiască pasionat și responsabil... Ideea aceasta ne-a fost sugerată de faptul că unii oameni cred că prin simplul fapt că ei îmbărbătează, se împlință minuni.

Nu vreau să supăr pe absolut nimeni, dar trebuie spus că, duminică trecută, echipa noastră națională și-a depășit adversarii la toate capitolele. Poate de puține ori am văzut naționala noastră furnizind un astfel de joc: *pasionat și responsabil*. Ea a «stat» bine în teren, ocupându-l în lung și lat; a manevrat balonul cu măiestria tehnică impusă de acțiuni și faze; nu a lăsat tenacului partener de întrecere nici un minut zăbavă pentru a construi sau a se organiza, impunându-și jocul agresiv și continuu, reducându-i «alonja» (citiți pregătirea fizică) la minimum. Desigur că Valentin Stănescu și Robert Cosmoc pot fi mândri. Ei au reușit să prezinte în teren o echipă de admirat, plină de viață, compusă din 12 magnifici care au oferit un spectacol deosebit de semnificativ, pe fondul unei pasiuni în care fotbalul însemna pentru toți cei prezenți aer.

Dintotdeauna știm că părerile sînt împărțite, chiar și cînd este vorba de sublinieri pentru merite ieșite din comun. Eu mă voi opri mai întîi la Dobrin care în acest meci a fost un fel de «coroană» dacă privim unele din realizările trecutului lui. El însă

și-a demonstrat acum superba clasă, eliminînd din start toate păcatele (trufia, invidia, lăcomia, minia, lenea...), prin maniera în care și-a servit coechipierii și cauza colectivă: victoria. De aceea gestul lui se înscrie cu litere majuscule în perimetrul spiritual al fotbalului românesc. Punctez apoi «tehnica de aur» a lui Dumitru, dar mai ales șutul său remarcabil, puternic, precis și oportun, care-mi permite să-l așez în panteonul valorilor fotbalistice ale vremii. Totuși, nu vreau să nu consemnez, pro memoria, jocul acestui «Di Stefano» român: Radu Nunweiler. Prin uluitorul lui travaliu, prin pătrunderile surprinzătoare de duminică ne-a făcut să trăim timp de 90 de minute duelul dintre om și limitele sale fizice, biologice.

Și acum speranțele noastre încep să devină certitudini. Federația, acționînd multiplu și permanent (dar amînînd încă preocupările tehnice la nivelul cluburilor), a reușit să ne dea o echipă națională curajoasă, cu un dezvoltat spirit colectiv, viguroasă, vivace — fără îndoială — capabilă de a o pune în discuția competitivă mondială. Cîndva ea și-a dovedit tineretea pe Wembley, iar cuvîntul Mexic l-a legat de un debut promițător al nostru, acum reușind să se plaseze excelent pentru a vedea lumini la orizont: München!

Iar pentru München să le reamintim (celor ce au mai auzit asta!) de pe acum jucătorilor vorbele lui Van Gogh: «...Ceea ce se face din dragoste e bine făcut».

accente

Fotbalul competițional nu mai este de mult o poveste romantică. Eleganța, gestul artistic, spectacolul sînt de cele mai multe ori jertfite pe altarul pragmatic al luptei pentru punctele care te urcă sau te mențin. Echipa R.D. Germane ne-a dat în prima repriză a meciului de duminică o mostră de pragmatism, despersonalizînd 11 jucători, redușii la rolul de a țese o plasă de pîianjen menită să paralizaze jocul formației noastre. O singură greșeală a portarului Blochwitz — greșeală amendată cu precizie de matematician de acest pînsing al fotbalului care se numește Dumitrache — i-a obligat pe oaspeții să-și scoată armele (și ne-au dovedit că în panoplia lor au și altceva, nu numai scuturi și plase), dar timpul irosit aproape exclusiv cu demolarea jocului nostru s-a răz bunat.

Am învins cu 1-0, puteam (și meritam) să învingem mai clar, după cum puteam să nu învingem deloc, dacă Răducanu nu ar fi reușit o paradă de inger în picioarele lui Ducke! Nu, nu ne mulțumim, îndeobște, cu puțin, dar 1-0, duminică, înseamnă — pe planul luptei din serie — cam tot atît cît ar fi însemnat și 5-0! Judecata nu este falsă și nici măcar paradoxală, pentru că un 5-0 ar fi fost în aceeași măsură ANULAT de un numai 0-1 în meciul retur, așa cum poate fi anulată

victoria noastră cu 1-0. Mizînd, logic, numai pe victorii în celelalte partide pe care le au de susținut echipele R.D.G. și României în afara întîlnirii directe, reprezentativa noastră are (și ar fi avut și la 5-0) nevoie, oricum, măcar de un rezultat egal la Leipzig. Mai multe goluri înscrise duminică ne-ar fi făcut, poate, euforici, dar n-ar fi însemnat, repetăm, nici o garanție în ce privește cîștigarea seriei. Așa stînd lucrurile, tragem linia și adunăm. În afara celor 2 puncte (absolut necesare), echipa României și-a asigurat calmul atît de prețios pentru pregătirea ultimei bătălii. După cum s-a văzut, «11»-le tricolor se află pe drumul bun, dar jocul său trebuie — și poate — să se lege, să se articuleze, mult mai bine. Deși Marcu s-a încălzit mai greu (nici n-a fost, după părerea noastră, jucat cum trebuie de coechipieri în prima repriză), ne exprimăm opinia că antrenorii Stănescu și Cosmoc au ales cu adevărat cei mai potriviți 11 fotbaliști la ora meciului.

Urmează o perioadă de muncă, de pregătire, pe care iubitorii fotbalului o privesc cu încredere și speranțe.

Clubul de fotbal România a dovedit că merită încrederea pe care o investim în el.

Marius POPESCU

confidențial

Ceea ce ar putea să apară drept o adevărată «campanie antitrucaj» este, de fapt, consecința unor fapte și măsuri care se leagă între ele ca verigile unui lanț. Vorbeam, săptămîna trecută, despre inițiative particulare, pornite pe cele mai casnice piste (în speță, folosirea unui medic-paravan pentru o intervenție la un... scor, după o intervenție chirurgicală făcută soției unui antrenor). Iată că, în sfîrșit, împotriva mașinațiilor (care au ajuns stridente uneori) federația s-a decis să ia unele măsuri.

O discuție cu una din personalitățile fotbalului nostru, președintele colegiului central de arbitri, ing. **Andrei Rădulescu**, ne-a pus în temă cu una din inițiativele forului de specialitate întru descoperirea mezelor putrede. Este vorba de trimiterea la

unele partide din diviziile B și C a unor observatori federali incognito, care să ia bilet de meci, să stea cuminte în tribună și să raporteze eventualele încălcări ale eticii de întrecere.

Întrebare: De ce această măsură?
Răspunsul lui **Andrei Rădulescu**: Pentru că un echilibru nemaiîntîlnit de mulți ani în campionatele diviziilor B și C — echilibru atît la nivelul luptei pentru locul I, cît și pentru evitarea retrogradării — face ca unele partide să stea sub amenințarea unor «partide» din culise.

Așa este, nu ne îndoim.
O singură întrebare suplimentară: cum PROTEJĂM meciurile din divizia A?

M.P.

ANGELO NICULESCU comentează pentru dumneavoastră meciul cu R.D.G.

Ceea ce doream cu toții, ceea ce așteptam cu atîta fervoare — victoria în meciul cu selecționata R.D.G. — s-a realizat duminică, pe freamătătorul stadion «23 August», care, în pofida cerului amenințator de ploaie, a fost în întregime conectat la inima mare a celor 12 jucători români, încheștați în partida de aprigă luptă, de bărbătească întrecere cu vajnicii lor adversari.

«Elevii» bine dotați fizic ai lui Georg Buschner au fost — s-o recunoaștem cu toată franchețea — inhibați de miza partidei, dar și de știuta superioritate tehnico-tactică a echipei României. În fața unei apărări dîrze, obținută cu ajutorul a 8, 9 și chiar 10 jucători ai echipei R.D.G., «băieții» noștri au supus poarta lui Blochwitz unui veritabil asediu care, în ciuda unor spectaculoase ratări sau a unor șuturi lipsite de forță și de precizie, a sfîrșit prin a ceda în minutul 53, la bine inspirata lovitură a lui Dumitrache de pe urma greșelii copilărești a portarului est-german. Jocul a dobîndit după aceea noi dimensiuni în ce privește dinamismul și impetuoșitatea, ca urmare a dorinței de egalare a echipei R.D.G., cu înlocuiri vădite pentru accentuarea ofensivei. Acum, apărarea noastră și-a spus cuvîntul prin Răducanu (care a respins cîteva mingi periculoase), prin promptitudinea în intervenții a lui Dinu, Antonescu, Deleanu și Sătmăreanu, fără ca atacul să sufere vreo stagnare. Fazele entuziasmante la poarta lui Blochwitz au continuat, deși Marcu și Troi au alimentat mai puțin, prin centrări precise, pe impetuosul Dumitrache. Cîteva nedorite frînări au existat totuși, datorită încercărilor de dribling prelungit și de «numere personale».

Un aspect mai puțin încurajator ni l-a

oferit echipa noastră de tineret care a cedat adversarei similare cu 1-2. Vîntul destul de violent, cu toate că a bătut tot timpul partidei, nu poate fi invocat drept scuză. A fost favorizată și defavorizată în mod egal fiecare echipă. În altă parte sînt de căutat cauzele înfrîngerii de la Pitești. Printre altele, consider că antrenorii lotului, Cornel Drăgușin și Emeric Jenei, au luat prea puțin în considerație o realitate care ar fi cazul să devină regulă generală în alcătuirea garniturii cadeților noștri. Și anume, ideea potrivit căreia o echipă națională de tineret trebuie obligatoriu să constituie pepiniera lotului prim. În ce măsură cred oare antrenorii Drăgușin și Jenei că jucători ca Sandu Gabriel, Moldovan, Petrescu sau Anghelini ar putea vreodată «onora» cu prezența lor reprezentativa de fotbal a României? O formație încropită în vederea unuia sau a cîtorva meciuri, — chiar obținînd oarecare victorii — în lipsa deci a acestei nevoi vizionare, nu poate da rezultate decît, cel mult, asemănătoare unei echipe divizionare de rînd.

ETAPA VIITOARE

După etapa destul de îndîrjită de miercuri, în care Cupa României a angrenat și echipele din divizia A, campionatul se reia cu partide de mare luptă, în cadrul cărora capătă forme de adevărat derbi întîlnirile: Steaua—Universitatea Craiova (1), Sportul studentesc—F.C. Argeș (1), C.S.M. Reșița—Dinamo (1), la care se adaugă jocuri tot atît de importante pentru clasamentul returului, ca: A.S.A.—Sport Club Bacău (1), Farul—«U» Cluj (x), U.T.A.—Petroșul (x), C.F.R. Cluj—Steagul roșu (1), Jiul—Rapid (x).

«Poate de puține ori am văzut naționala noastră furnizind un astfel de joc: pasionat și responsabil».

semnal extern

cambodgia

Cele peste patru luni scurse de la restabilirea păcii în Vietnam au avut darul să sublinieze cât de tenace și amplu trebuie să fie efortul pentru construirea unor relații pașnice în peninsula indochineză. Obținând o strălucită victorie în apărarea libertății și independenței naționale, popoarele țărilor din această regiune se dovedesc mai departe factorul fundamental pentru lărgirea și consolidarea păcii în Asia de sud-est. Din acest punct de vedere sînt de evidențiat acțiunile poporului cambodgian pentru restaurarea păcii și în țara sa în condițiile restabilirii unei autentice independențe, suveranități și libertăți. Iată câteva aspecte ce rețin atenția.

1. Dezvoltarea cu succes și în profunzime a luptei forțelor populare din țară sub conducerea Frontului Unit Național al Cambodgiei și a guvernului regal de unitate națională. Potrivit aprecierilor șefului statului cambodgian, prințul Norodom Sianuk, după reîntoarcerea din teritoriile eliberate, forțele populare controlează aproximativ 90% din suprafața țării, pe care locuiește 80% din populație. În zonele eliberate s-a creat o administrație politică revoluționară, se desfășoară o intensă activitate productivă, se cimentează legăturile dintre luptătorii forțelor populare și masele țărănești.

Evenimentele înseși ilustrează criza structurală a regimului Lon Nol, izolarea și șubrezenia sa, faptul că menținerea lui cu prețul unei ipoteci față de ajutorul militar american cronicizează o gravă încordare națională. Din ce în ce mai repetat întîlnim în telegramele de presă indicația că Pnom-Penh este cea mai nesigură capitală din Asia.

2. Continuarea, fie și intermitentă, a bombardamentelor și a diferitelor misiuni ale aviației americane în zonele eliberate din Cambodgia, perpetuarea sprijinului militar al S.U.A. și aliaților lor către regimul Lon Nol atrage atenția asupra posibilității alterării spiritului unei reglementări pașnice în întreaga Indochină. Cît se poate de întemeiat, în presa internațională, inclusiv în cea din Statele Unite, se califică direct asemenea acțiuni agresive drept principala obstacol din afară în calea construirii unei Cambodgie independente, suverane, neutre, democratice și pașnice, potrivit voinței poporului acestei țări, greu încercat.

3. În contextul avansului prioritar și puternic prin care o evoluție pașnică se instaurază în Vietnam, opinia publică din diferite state ale lumii manifestă preocuparea ca situația din Cambodgia să treacă de pe coordonatele unui focar de agresiune la o stabilizare pașnică, excluzîndu-se orice fel de amestec imperialist.

Actuala vizită a șefului statului cambodgian, prințul Norodom Sianuk, într-o serie de țări ale lumii confirmă simpatia și solidaritatea popoarelor cu cauza eliberării Cambodgiei. În această ordine de idei, președintele Frontului Unit Național al Cambodgiei relevă: «Datorită președintelui Nicolae Ceaușescu ne-am bucurat permanent, încă de la începuturile luptei noastre împotriva agresiunii imperialiste, de un sprijin consecvent, ferm și multilateral din partea României».

Pentru indivizibilitatea păcii mondiale în condițiile contemporane se impune din nou concluzia că este necesară încetarea oricărui act de agresiune în orice loc de pe glob. Deci inclusiv în Cambodgia.

Cristian POPIȘTEANU

scrisori cu adresă

relații

Restabilirea relațiilor diplomatice dintre Argentina și Cuba îndeamnă într-adevăr la unele reflecții.

Să menționăm mai întîi că este vorba de un proces semnificativ — Argentina devenind a opta țară din zona Americii de Sud și Centrale care întreține relații diplomatice cu Havana.

Hotărîrea luată luni de președinții Hector Campora și Osvaldo Dorticos Torrado evidențiază realismul și înțelepciunea noului guvern argentinian care, abia instalat, întreprinde un act de politică externă curajos și pozitiv. Hotărîrea confirmă prestigiul și autoritatea Cubei socialiste pe continentul latino-american, în lume. Cele două guverne apreciază, pe bună dreptate, că acordul privind restabilirea relațiilor lor diplomatice inițiază o nouă etapă în raporturile bilaterale, stimulînd dezvoltarea lor pe multiple planuri.

Acordul convenit la Buenos Aires constituie și un act de dreptate. Se știe că relațiile dintre Argentina și Cuba, dintre alte țări latino-americane și Cuba, au fost întrerupte în 1962 ca urmare a unei rezoluții adoptate de Organizația Statelor Americane și inspirate de Washington. De 11 ani nu constituie un secret faptul că rezoluția O.S.A. de la Punta del Este a fost inițiată și impusă de «marele vecin» din nord. Nu intenționăm acum să relevăm cum a fost cu putință un asemenea act arbitrar și abuziv — aceasta e o poveste mai veche și mai lungă — ci, mai degrabă, să subliniem că menținerea în vigoare a rezoluției respective nu mai este cu putință. Și aceasta datorită, pe de o parte, profundelor evoluții politico-sociale intervenite pe continentul latino-american în ultimul deceniu — viguroasa afirmare a principiilor independenței și suveranității naționale, a voinței ferme de a stăpîni propriile resurse materiale și umane, a dorinței de a stabili raporturi de la egal la egal și în beneficiul reciproc cu toate țările lumii. Pe de altă parte — datorită caracterului însuși al rezoluției, de act potrivit intereselor popoarelor respective, de act în contradicție flagrantă cu evoluția vieții internaționale. Spus mai simplu, viața s-a dovedit și de astă dată mai puternică decît doctrinele bazate pe iluzii. Rezoluția de la Punta del Este se inspire din «doctrina constrîngerii prin izolare» și, după cum se știe, asemenea doctrine nu se aplicau numai împotriva Cubei. Obiectul atacului lor l-au constituit China, R.D. Germană, R.P.D. Coreeană și alte țări. Dar e îmbucurător să constatăm că rezoluțiile cu anomalii congenitale suferă rapid de paralizie infantilă și, deși se bucură de asistența unor medici mari și experimentați, se prăpădesc văzînd cu ochii.

Nu se poate spune că viața internațională a dus lipsă de doctrine; dimpotrivă, unele dintre ele au beneficiat chiar de numele autorilor lor, cunoscuți oameni politici. Dar doctrinele inspirate de dorința de a frîna cursul vieții politice internaționale, de confuzia dintre iluzie și realitate, dintre forță și putere — asemenea doctrine au o viață scurtă și grea și nu arareori sfîrșesc în mod ridicol. Dar aceasta nu le face mai puțin primejdioase și dăunătoare. Rezoluția de la Punta del Este a adus daune serioase Americii Latine și asistăm astăzi la un amplu efort politic pentru lichidarea urmărilor ei, pentru restabilirea adevărului și impunerea dreptului asupra forței.

Ion CĂRJE

mapamond '73

ultima șansă

Într-un articol publicat de un supliment al revistei «Le Nouvel Observateur» sub titlul generic «Ultima șansă a pămîntului», Théodore Monod își propune să arunce o scurtă privire asupra diverselor etape ale situației omului în sinul biosferei, pentru a urmări curba imaginată a acestei poziții prelungite în viitor: «Într-o primă fază, omul n-a fost decît un animal de pradă printre celelalte răpitoare, ocupînd un loc destul de modest în biocenoză (adică în asociația echilibrată de ființe vii în lumea animală și vegetală a unui habitat determinat). Partea pe care și-o atribuia din mediul înconjurător putea fi comparată cu partea celorlalți: a leului, a panterei, a maimuțelor. Dar odată cu perfecționarea tehnicilor de achiziție, a cuțitului, a vîrfului de lance, a săgeții, a securii, a focului, eficacitatea sa a crescut sensibil. Între uneltele sale, fierul ia locul pietrei, în timp ce se dezvoltă consecințele revoluției neolitice: domesticirea animalelor, cultivarea cerealelor, ceramica, cratița și cup-torul. În corelație cu aceasta se modifică și structura socială; cu timpul se naște orașul și, în consecință, apar palatul, templul, dugheana, antrepozitul, cazarma, bordelul și închisoarea. Sfînta civilizație e în plin marș... Dacă, la început, un anumit echilibru mai putea subzista între potențialul de distrugere al omului și capacitățile de recuperare a mediului natural, de acum balanța va înclina tot mai mult în favoarea agresorului. Din acest moment procesul este clar angajat: el va duce direct la buna bombă atomică și la alte minunății pe care ni le mai prepară o tehnologie belicoasă devenită un scop în sine, mediocru grijulie față de ceea ce ar fi trebuit să conțeze mai mult: omul...»

Nu simplismul dezarmant al acestui raționament mi s-a părut tulburător, ci strigătul de angoasă care se poate citi printre rîndurile autorului. El vede în criza mediului înconjurător numai rezultatul unei violări din ce în ce mai grave a legilor ecologice bazate pe interdependența dintre ființe și mediul fizic în cadrul echilibrului natural. A exclude însă din analiza crizei mediului înconjurător implicațiile pe care le-au avut și le au în raportul om-natură clasele sociale și sistemele economice nu înseamnă decît a respinge atît posibilitățile de înțelegere a fenomenului, cît și perspectivele soluționării crizei. Impunerea pe ordinea zilei din Occident a imperioasei necesități de a se iniția acțiuni de luptă cu poluarea a fost făcută de stadiul critic la care s-a ajuns și de imposibilitatea stăvilirii reacției opiniei publice, a maselor direct afectate de fenomen. Oriunde în lume, trezirea conștiinței ecologice, ridicarea la cel mai înalt rang a problemelor legate de necesitatea adoptării unor măsuri imediate pentru însănătoșirea mediului înconjurător au fost determinate de opinia publică.

«Ultima șansă a pămîntului», dacă va fi vreodată vorba de vreo «ultimă» șansă, nu poate fi oferită decît de umanitate, prin tot ce are ea mai conștient și mai responsabil față de viitorul acestei locuințe comune cu resurse limitate, care zboară în cosmos sub numele de Terra.

Ioan GRIGORESCU

tragică realitate

O dramatică imagine-avertisment, realizată în orașul francez Mazamet — cu ajutorul a 16 610 localnici — de televiziunea franceză, pentru a ilustra numărul victimelor accidentelor de circulație pe șoselele Franței într-un singur an (1972) și a chema la adoptarea de măsuri care să ducă la preîntîmpinarea numeroaselor accidente.

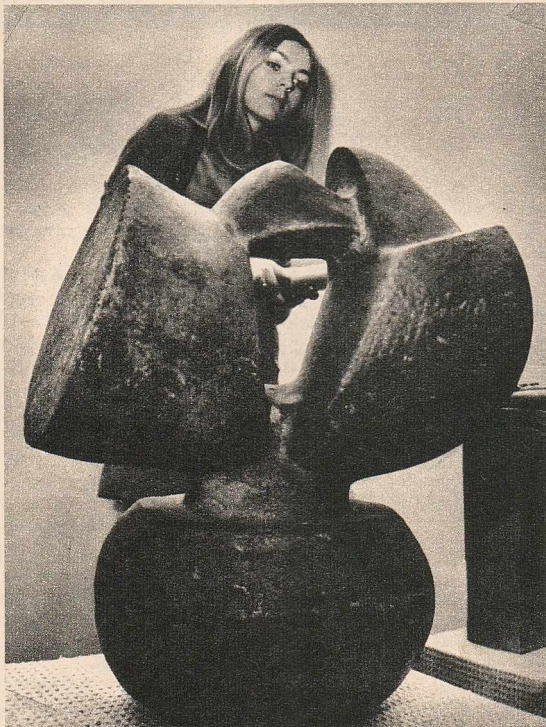

ingrid bergman, încîntată și speriată

Iată pe cunoscuta actriță de origine suedeză Ingrid Bergman so-sind, împreună cu fiul ei Robertino, la Palatul Festivalului internațional cinematografic din Cannes, al cărui juriu l-a prezidat. O misiune pe care a primit-o «încîntată, dar și speriată» — cum a declarat ziaristilor — de atmosfera cam nebunească, specifică festivalurilor cinematografice — «toată această îngrămădeală, toată această mulțime insistență». Asaltată totuși de ziaristi și întrebată despre planurile sale, Ingrid Bergman, care și-a consacrat activitatea în ultimul timp mai mult teatrului, a răspuns că «pentru a reveni pe ecran aștept un rol interesant și bogat, un rol potrivit vârstei mele» (58 de ani).

vuia, pionier al aviației mondiale

artă plastică românească la praga

Tapiserii, lucrări în lemn și de ceramică, creații a circa patruzeci de artiști plastici din țara noastră, au fost prezentate timp de o săptămână praghezilor, în sala de expoziții a Centrului de creație artistică populară din capitala cehoslovacă. Exponatele s-au bucurat de aprecierile numeroșilor vizitatori, care au remarcat îmbinarea armonioasă a formelor și culorilor cu calitățile funcționale și utilitare.

Foto: Pragopress

Cu zeci de ani înainte, cu greu și-ar fi închipuit cineva că, dintr-un punct oarecare de pe glob, prin mijloacele din interiorul unui corp mai greu decât aerul, omul se va putea desprinde de pământ, va zbura în văzduh și va reveni, luând din nou contact cu solul, fără vătămare. Și totuși printre spiritele îndrăznețe și ochii cercetători care scrutau viitorul la început de secol XX, printre vocile răzlețe care se ridicau în vreun colț al lumii, un român cutează să definească într-o formă precisă zborul acesta integral și să imagineze chiar mașina care avea să-l execute. Acesta a fost Traian Vuia, modestul fiu de țăran, dotat cu o rară intuiție și tenacitate, prin care poporul român a dăruit omenirii un mare deschizător de drumuri în domeniul inaugurat odată cu începutul secolului nostru — aviația.

A plecat din Banat, ținutul său natal, hărțuit de întrebări, frământat de doruri și nazuințe, a ajuns la Paris cu ideea nestrămutată de a pune în practică un proiect care se infiripase de mult în mintea sa. Acolo însă, toți tehnicienii, inginerii și constructorii își îndreptau preocupările către balonul dirijabil, aflat în centrul atenției generale. Se părea că numai aparatele mai ușoare decât aerul sînt menite să se dezvolte, că al lor este viitorul. Și totuși Vuia a susținut cu tărie, în fața tuturor, că dirijabilul nu are viitor, că succesul său este efemer. Iată-l, în ziua de 16 februarie 1903, depunând un memoriu științific foarte documentat la Academia de științe din Paris asupra unui aeroplan așezat pe patru roți cu cauciuc. «Greutatea este departe de a fi factor stingheritor în rezolvarea problemei navigației aeriene», spunea Vuia în acest memoriu. De această afirmație, confirmată pe deplin astăzi, este legat primul său merit științific de importanță capitală.

Cu atît mai mare este meritul său cu cît nimeni nu zburase încă pînă la data de 16 februarie 1903, cînd Vuia și-a depus proiectul său la Academia de științe.

Memoriul lui Vuia a fost însă clasat, deoarece succesele răsunătoare ale dirijabilelor și încercările infructuoase ale avioanelor prezentate pînă atunci au făcut ca Academia de științe din Paris să renunțe pentru un timp să mai ia în considerare proiectele privind zborul unui avion mai greu decât aerul.

Atunci, Vuia a luat hotărîrea de a demonstra tuturor, cu prețul oricărui sacrificiu, că avea dreptate. Din cauza greutatea materiale pe care le-a întîmpinat, abia în 1905 a reușit Vuia să-și construiască aparatul — rodul concepțiilor sale novatoare. Chiar și motorul a fost opera sa, căci a trebuit să-l conceapă el însuși aproape din nou, adaptînd anumite realizări din acea vreme la nevoile avionului său. Și, la 18 martie 1906, la Montesson, lingă Paris, Vuia s-a desprins de pământ, s-a ridicat la o înălțime de aproape un metru și a parcurs aproximativ 12 metri în aer. Pentru prima oară un aparat mai greu decât aerul reușea să facă un zbor complet: rularea pe pământ, decolarea, zborul în aer și aterizarea, numai cu mijloacele proprii ale avionului construit de Vuia. Aparatul era prevăzut cu un tren de aterizare în formă de cărucior, pe patru roți cu cauciuc, avînd și amortizoare pentru absorbirea șocurilor: acesta este printre primele sisteme de trenuri de aterizare folosite în aviație. Din păcate, evenimentul acesta, atît de important pentru dezvoltarea de mai tîrziu a aviației, nu a fost omologat oficial, din lipsa unei comisii oficiale la fața locului. Prioritatea lui Vuia în ceea ce privește realizarea primului zbor complet este însă astăzi unanim recunoscută de publicațiile de specialitate autorizate, care îi consacră pagini elogioase.

Vuia a adus și contribuții importante în construcția elicopterelor, cu care a efectuat încercări reușite. O altă importantă realizare a sa este generatorul cu ardere catalitică, denumit astăzi «cazanul Vuia», care a primit o dezvoltare remarcabilă și în zilele noastre.

Pentru poporul român este o mare mîndrie aceea de a fi participat prin Traian Vuia, urmat de Aurel Vlaicu și Henri Coandă, la cea mai frumoasă manifestare a geniului omenesc de la începutul secolului al XX-lea, manifestare care avea să ducă, în numai o jumătate de secol, la o dezvoltare uluitoare a navigației aeriene, urmată apoi de era navigației cosmice.

Acad. Elie CARAFOLI

lumea văzută de aproape

ce-i pe pînză nu e viu și natural

Pe vremuri, mulțimea de gură-cască adunată la bilci privea extaziată la minunățiile «pănăramei». Un zdrahon de om, răcînd ca din gură de șarpe, îi invita pe tîrgoveți să vadă ce n-au mai văzut. Drept argument, pentru întîlnirea cu «copilul cu două capete», folosea sloganul: «Ce-i afară pe pînză, înăuntru e viu și natural». Cine se păcălea se păcălea, și pace.

A crede, nu înseamnă că ai și căzut în vreunul din cele șapte păcate capitale. A persevera însă, lăsîndu-te amăgit de glasurile de sirenă ale șarfataniilor, înseamnă a da dovadă cel puțin de naivitate. Ca să nu spun mai mult.

Mai acum cîteva zile am întîlnit un fost coleg de școală, pe care nu-l mai văzusem de mult. Stătea hipnotizat, ca o găină în fața liniei trase cu creta pe caldarîm, lingă o mașină de culoarea singelui. Era frumoasă drăcovenia pe patru roți, e adevărat. Și pe deasupra purta și număr străin. Amicul, avînd sub braț o revistă de pe alte meleaguri, s-a simțit dator în loc de bună-ziua, de întrebarea poate convențională «ce mai faci?», să-mi spună: «Ce-i al lor e al lor. Au, dom'le. Uite, și în fotografiile astea, ce femei, ce case, ce lux. Ei, da...»

Ne-am despărțit tot atît de călduros precum ne-am întîlnit. Și poate că n-aș fi amintit de acest episod dacă el n-ar avea corespondent, pe un plan ceva mai larg, în rîndul unora care, asemeni credulilor de la bilci, se opresc doar în fața pinzei meșteșugit pictate, neștiind sau nefiind în stare să știe că în spatele ei viața nu e stropită doar cu esență de roze.

Departa de mine gîndul de a nega că

societatea de consum nu își etalează, asemeni unei femei, tot ce are mai frumos. Și are ce etala. Și mărfuri, și mașini, și magazine — ca să nu mă opresc decît la elementele ce șochează în primul rînd.

Întrebarea care se pune însă e: ce cadru de viață oferă această orînduire, ce perspectivă — știut fiind că omul nu se poate limita, dacă este cu adevărat om, doar la o existență egoistă, solitară, privind cu indiferență la dezagregarea valorilor etice și morale. Apologetii teoriei buneistării generale care ar exista, chipurile, astăzi în lumea capitalistă merg atît de departe, încît cer chiar o stăvilire a acestei paradiziace fericiri. În această ordine de idei, specialiștii de la «Institut of Tehnology» din Massachusetts (S.U.A.) fixează anul 2000 ca sfîrșit al lumii în cazul cînd dezvoltarea consumului va avea cadența actuală. Iar economistul Siccio Mansholt pledează, și el, pentru reducerea consumului de bunuri materiale.

Se bate multă monedă și pe afirmația că de vină pentru toate raclele societății capitaliste este expansiunea economică. Alți teoreticieni, cum sînt George MacLay și Humphrey Krupl, au descoperit piatra filozofală afirmînd că, prin asemănare cu viețuitoarele necuvîntătoare, lumea trebuie să se împartă obligatoriu în oameni care domină și care sînt dominați. De aici, vezi Doamne, necesitatea logică a bogățiilor și săracilor, a exploataților și exploataților. Apropo de afirmații ca acelea relatate mai sus, mi se par deosebit de interesante concluziile la care au ajuns doi politologi francezi.

Într-un interviu publicat în revista ita-

liană «L'Europeo», Maurice Duverger, docent universitar la Sorbona, spune: «Dacă astăzi calitatea vieții noastre se degradează, fenomenul nu se datorează expansiunii economice a lumii occidentale, ci modului în care această expansiune este orientată de imperativul profitului. Eu pun sub acuzare mentalitatea dominantă din sistemul capitalist».

La rîndul său, Claude Julien, ziarist la «Le Monde», scrie în cartea «Sinuciderea democrației»: «În prezent, societatea de consum tinde să sublinieze ceea ce este menit să contribuie la sporirea fericirii noastre personale, punînd pe plan secundar fericirea altora, adică un sistem de viață mai just, mai uman, mai liber. Asemenea lucruri însă nu interesează astăzi pe nimeni. Avem nevoie să răsturnăm însă actuala ierarhie a valorilor, să revoluționăm structurile noastre economice și politice».

Să recapitulăm, deci. Nu dezvoltarea economică este responsabilă pentru gravele malformații ale orînduirii capitaliste care duce la alienare, degradare morală, la poluarea conștiințelor. Ci sistemul însuși. Ar fi cel puțin ilar să se afirme că datorită expansiunii economice a înflorit criminalitatea și violența, consumul de droguri și pornografia. În fond, marii consumatori, marii beneficiari ai tuturor acestor subproduse sînt tocmai păturile avute, oameni cărora fiindu-le străină munca își caută refugiu la periferia vieții, în cotloanele ei întunecoase. Dacă pot apărea asemenea cărți cum este romanul lui Ives Navarre, dedicat unor homosexuali sifilitici, sau al lui Jacques Serguine, care recomandă, ca o rețetă a fericirii conjugale, ca o dată pe săptămînă să-ți pîruiești nevasta, dacă în Statele Unite a devenit o modă literatura pornografică scrisă de femei, dacă s-a ajuns la înființarea de întreprinderi cu capital multinațional care să facă o sursă de venit din prostituție — așa cum este cea din Kaiserlautern (R.F.G.) condusă de proxenetul Kurt Rohis —, dacă flagelul drogurilor îngrijorează guvernele din Occident, este pentru că societatea de

consum a proliferat asemenea excrescențe, la cerințele celor care se află în virful piramidei. Gusturile huzurului nu cunosc limite. Și cînd asemenea gusturi impun — potrivit legii cererii și ofertei — înflorirea industriei ce otrăvește mințile și spiritele, fenomenul devine un inamic public.

Aceeași societate a «buneistării generale» generează, pe de altă parte, la polul opus, exploatarea nemiloasă a oamenilor muncii, lupta celor asuprații, a celor cărora democrația burgheză le contestă drepturile elementare.

Revista «Le Nouvel Observateur» nr. 44 din 20 mai a.c. publică o anchetă cu concluzii zguduitoare, realizată de sindicatele din regiunea Loirei. Este vorba despre condițiile de muncă și de viață din unele întreprinderi. Iată, pe scurt, cîteva aspecte: «Oamenii care manipulează sacii încălziți pînă la 70-80 de grade au pielea de pe mîini arsă. Ei nu se opresc însă, continuă munca pansații» (fabrica de ciment Lafarge din Mayeune); «Atelierele de prefabricate grele sînt veritabile cutii de rezonanță. Aici se fabrică, de-a lungul anului, surzi» (Șantierul Dubigeon din Nantes); «Germaine a căzut într-o baie de acid. De atunci, ea nu mai are nici simțul gustului, nici al mirosului» (un muncitor de la Bull-Anjou).

Cînd emigranții mexicani, care muncesc ca niște ocași la recoltarea fructelor în California, își încruciează brațele, înfruntînd armele gîrzilor marilor latifundiași, o fac pentru a atrage atenția opiniei publice că există și ei, că sînt oameni ca și cei din vilele luxoase, unde fructele sînt așezate în panere de argint și aur.

Societatea de consum se dezvoltă în toată goliciunea ei, arătînd adevărul așa cum este și nu cum îl înfrumusețează zeloșii ei propagandiști.

Ce-i afară pe pînză de reclamă, înăuntru lumii capitaliste nu-i viu și natural.

Ion MĂRGINEANU

cronica de trei secunde

duminica, zi de joacă

Pesimiștii susțin că în zilele noastre ni-
meni nu mai moare pentru ceva, pentru o
idee, pentru un ideal, nici măcar pentru o
femeie. Ei văd — în crudul lor umanism —
un regres. Ei aduc ca probe milioanele de
ferpare și de știri diverse ale ziarelor lumii
unde se consemnează morțile prin incendiu,
prin catastrofe aeriene, prin boli și cutre-
mure, prin neglijențe și ghinion subit. Ce
ar putea replica aici optimistul?

Și în ce ar consta aici optimismul?

Dovezile lor sînt multe și par irefutabile.
De foarte multă vreme, într-adevăr, n-am
mai auzit ca un om să prefere a muri decît
a-și renega ideea sa că pămîntul se învîr-
tește în jurul omului... Eu nu văd în asta
neapărat un regres. Omul poate prefera
morții o revoltă, o revoltă în apărarea ideii
sale — ceea ce nu mai e nici pesimism, nici
optimism.

Dar fiindcă «prea multe dovezi obosesc
adevărul», — cum spunea un suflet mare —,
eu mă duc din nou pe teritoriul lor, deschid
sutele de ziare, străbat toate ferparele și
anunțurile catastrofice, îndărătnic, revoltat,
hotărît să le răstorn demonstrația, incredin-
țat ca un inflexibil optimist ce sînt, că nu-mi
trebuie decît o singură moarte pentru o
iluzie ca să le spulber certitudinea, și mă duc
pînă departe, pînă foarte departe, pînă la
știrile de două rînduri, trecînd peste bule-
tinele meteorologice, cursele de cai și pro-

gramele de televiziune, parcurgînd parcuri,
străzi, căi ferate și iazuri, cu incendiile lor,
convins că nu se poate, nu se poate să nu
găsească o moarte pentru o himeră, pentru
un vis, ca să ajung — deodată și din întîm-
plare, după o rubrică a cosmonauților —
pe un teren viran din Paris, unde se joacă
nu știu cîți copii, și unde lui Hervé îi scapă
din mînă balonul cumpărat de tata, Hervé,
băiețaș de opt ani, suflet care știe ce-i un
balon, balon care zboară peste zidul înalt
de trei metri al atelierelor, zid pe care copiii
îl încăleacă cum și cînd vroiau, ceea ce a silit
autoritățile să mai ridice încă un grilaj elec-
tric înalt de cinci metri, pentru ca nici un
copil să nu ajungă, pe aici, la linia de metro
care trece prin apropiere, în cîmp deschis,
ceea ce i-a silit pe Hervé și pe amicii săi,
înebuniți ca și el să prindă balonul, să sară
peste zidul de trei metri, să ajungă la grila-
jul electric, să găsească o gaură acolo, balo-
nul — în zborul lui — plutind pe linia de
metro, aproape, numai să treci prin grilaj
și să-l prinzi...

Hervé, la opt ani, a trecut prin grilajul
electric și a fost electrocutat. Era duminică,
zi de joacă, prea pușini oameni mari în ate-
liere... — precizează ziarul.

Dar atît timp cît pe pămînt se mai poate
muri pentru a prinde un balon, — fie el
de săpun —, încă se mai poate spera, fie și
metaforic, fie și sălbatic, fie și cu cruzime,
în mai bine.

Radu COSAȘU

oameni despre care se vorbește

HAILE SELASSIE (n. 1892), împăratul Etiopiei, deschizînd
la «Casa Africii» din Addis Abeba festivitățile prilejuate de
aniversarea unui deceniu de la înființarea Organizației
Unității Africane — în prezența secretarului general al
O.N.U., a numeroși șefi de stat și de guvern din țările
africane — a declarat: «Sarcina noastră prioritară trebuie
să fie eliberarea Africii de ultimele vestigii ale colonialis-
mului și rasismului». El a chemat la alcătuirea unui plan de
acțiune pentru următorul deceniu în vederea realizării
acestor aspirații.

EPHRAIM KATZIR (n. 1916), ales la propunerea principa-
lului partid de guvernămînt — Mapai — ca președinte al
statului Israel, și-a preluat mandatul în cadrul unei ceremonii
ce a avut loc la 24 mai în Knesset (parlamentul israelian).
Doctor în biofizică, membru al Academiei israeliene de
științe și al altor instituturi științifice din țară și din străi-
nătate, fost conducător al Departamentului științific din
cadrul forțelor armate, profesorul Katzir n-a participat
activ, pînă-n prezent, la viața politică a țării sale.

EDWARD HEATH (n. 1916), primul ministru britanic, a
făcut o vizită de două zile la Paris. Potrivit comentatorilor,
unul din obiectivele principale ale convorbirilor sale cu
președintele Pompidou — și anume acela «de a reduce
numărul punctelor de dezacord asupra Europei occiden-
tale», respectiv în problemele armonizării pozițiilor poli-
tice, comerciale și monetare ale Pieței comune largite —
n-a înregistrat progrese substanțiale. O atenție deosebită
a fost acordată și implicațiilor reizbucnirii crizei monetare.

AMIN EL HAFEZ (n. 1926), primul ministru al Libanului
— care a revenit asupra demisiei din această funcție, pre-
zentată la 8 mai președintelui Frangieh, în urma incidentelor
din ultima perioadă dintre armata libaneză și rezistența
palestiniană — a anunțat ridicarea stării de urgență, decre-
tată la 7 mai. Într-o declarație făcută presei, premierul
libanez a menționat intenția guvernului său de a acționa
pentru stabilirea înțelegerii dintre libanezi și pentru «re-
aducerea la cursul normal a relațiilor cu toate țările arabe».

BOHUSLAV CHNOUPEK (n. 1925), ministrul afacerilor
externe al R.S. Cehoslovace, referindu-se, într-un interviu
acordat corespondentului A.F.P. la Praga, la tratativele
în curs cu Republica Federală Germania privind normali-
zarea relațiilor dintre cele două state, a declarat că «nu este
important dacă problema va fi reglementată la actuala
rundă sau la cea viitoare, ci este important ca tratatul să fie
bun».

DAVID ROCKEFELLER (n. 1915), președintele lui «The
Chase Manhattan Bank», a participat, la Moscova, la deschi-
derea filialei acesteia în capitala U.R.S.S. — prima prezență
a unei bănci americane în Uniunea Sovietică în ultimii
50 de ani. La ceremonia care a avut loc cu acest prilej, David
Rockefeller a apreciat evenimentul ca «un nou pas impor-
tant pentru dezvoltarea pe mai departe a bunelor relații
dintre S.U.A. și Uniunea Sovietică».

de la lume adunate

ISTORIA SE REPETĂ. Ca și în 1925,
cînd în orașul Nashville (statul Tennessee —
S.U.A.) s-a desfășurat celebrul «proces al
mămușelor», recent senatul aceluiași stat
a adoptat, cu 28 voturi pentru și unul contra,
noua lege care interzice predarea în școli a
teoriei științifice privitoare la originea vieții
pe pămînt. După cum se vede, istoria se
repetă...

**UN INTERESANT LĂCAȘ DE CUL-
TURĂ.** În prezența președintelui Heine-
mann a fost inaugurată recent în localitatea
Marbach pe Neckar (R.F. Germania) noua
clădire a arhivei literaturii germane. Elegan-
tul lăcaș de cultură, a cărui construcție a
durat trei ani, deține, pe o suprafață de
4 500 mp, milioane de manuscrise ale unor
autori germani, mergînd de la Wieland pînă
la Böll, precum și o bibliotecă de circa
150 000 volume.

MOTORUL ESTE O INIMĂ. Acest
lucru ni-l demonstrează inginerul sovietic
I. Maslovski. El a inventat un soi de steto-
scop, denumit chiar stetofonendoscop, cu
ajutorul căruia poate fi detectată pe bază
sonoră, orice defecțiune a motorului unui
automobil. Stetoscopul poate fi utilizat și la
controlul unor elemente de mașini-unelte și
al compresoarelor.

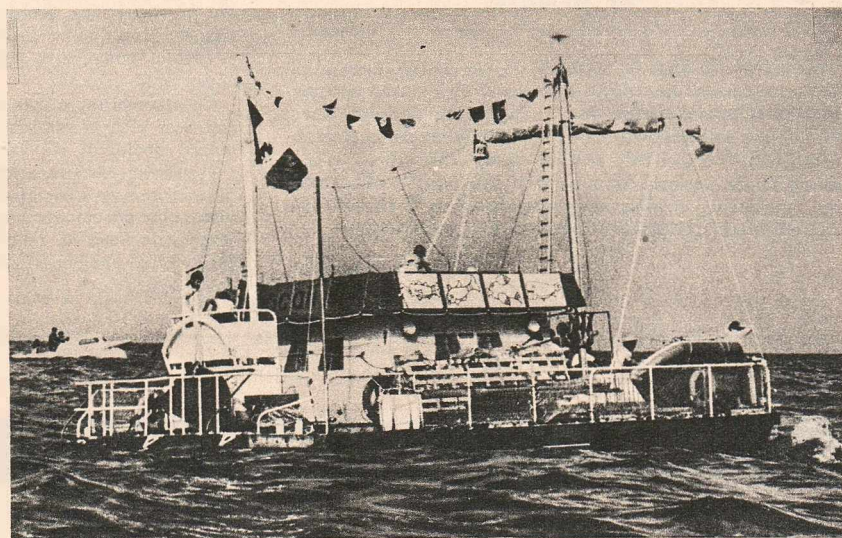
O VEGHE FĂRĂ DE SFÎRȘIT. De
aproape 30 de ani, dona Ines Palomino
Anes (57 de ani) din Sierra de Fuentes
(Spania) n-a închis un ochi. Într-adevăr, ziua

de iunie 1944, cînd ea e suferit o fractură a
mandibulei ca urmare a unui căscat violent,
a fost începutul unei veghi interminabile.
«Orele de noapte sînt, un coșmar pentru
mine» — declară dona Ines. Ea poate fi
operată cu succes la creier, dar nu se poate
hotărî.

**S.O.S. SALVAȚI COMORILE ARHI-
TECTURALE.** 400 de delegați din toate
țările Europei se vor reuni între 4 și 7 iulie
a.c. la Zürich (Elveția) într-o conferință
destinată salvării comorilor arhitecturale
ale continentului. Printre problemele ce se
vor discuta vor fi legislația și modalitățile
de finanțare a conservării arhitecturii, con-
strucțiile istorice, renovarea urbană și creș-
terea interesului publicului pentru monu-
mentele arhitectonice.

UN CLASAMENT ORIGINAL. Po-
trivit unui studiu publicat de revista brita-
nică de aeronautică «Flight international»,
pe locul întîi în ce privește securitatea
zborurilor se află companiile aeriene olande-
ze, urmate de cele din Australia, Belgia,
țările scandinave, S.U.A. și R.F.G.

**STOMATOLOGUL PE ADREȘA
DUMNEAVOASTRĂ.** Spitalul stomato-
logic din Perth (Australia) a organizat de
curînd unități mobile dotate cu tot ce e
necesar pentru o asistență dentară calificată
la domiciliul celor care, dintr-un motiv sau
altul, nu se pot deplasa. Dacă nu vine Maho-
med la munte...

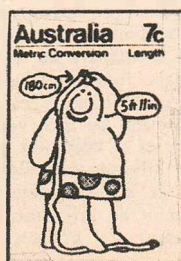

„acali“ își va duce la capăt misiunea?

În imaginea de față, ambarcația «Acali» — la bordul căreia se află membrii
unei expediții științifice formate din 11 persoane, condusă de antropologul mexican
Santiago Geneves și avînd drept obiectiv studierea comportamentului uman în
condiții de izolare și în împrejurări dificile — se vede plutind pe ape liniștite,
îndată după ce a părăsit Las Palmas, pentru călătoria prevăzută a se termina, după
aproximativ trei luni, prin acostarea la țărmul peninsulei Yucatan. La doar cîteva
zile după start, membrii expediției au și început lupta cu împrejurările dificile,
o violentă furtună rupînd cablul de oțel al cîrmei, iar nava — ce măsoară 12 metri
lungime și 7 lățime, are un deplasament de 50 de tone și este purtată de o singură
pinză — a trebuit să fie condusă doar cu o cîrmă confecționată ad-hoc, legată cu
frînghie împletită din iarbă de mare. O radiogramă primită de pe vas afirmă că
oamenii se simt de pe acum foarte obosiți.

cînd se schimbă
unitățile
de măsură

Australia a decis să adopte sistemul
zecimal. Dar cum pentru cetățeanul
de pe stradă obișnuita de o viață nu
se poate schimba de la o zi la alta, se
întreprinde o largă acțiune — inclusiv
cu ajutorul timbrelor (în fotografie) —
pentru a se face mai lesne cunoscute
noile unități de măsură.

capriciile gustului

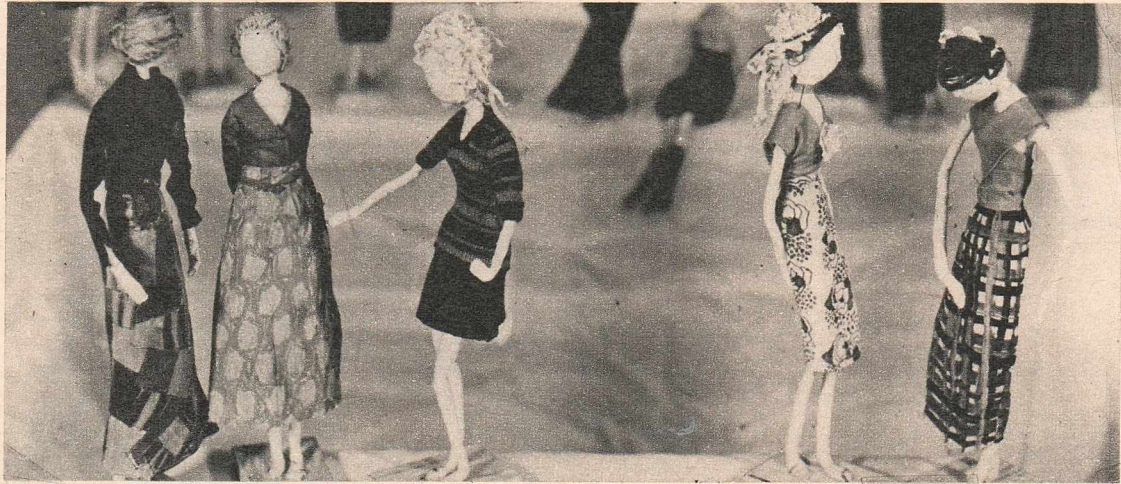
NE ÎMBRĂCĂM CUM NE PLACE SAU CUM NI SE PROPUNE?

Vom distinge două zone relativ stabile, în perimetrul realităților la care se referă «linia modei», pentru o anumită perioadă. E «centrul», zona din care se dictează noua «linie», zona din care ni se propun prototipurile, unele cu șanse de reușită, altele nu, în funcție de factorii la care ne-am mai referit, și «periferia». Odată acceptate, «modelele» sînt lansate pe piață, mai întîi în serie mică. La acest nivel moda este «scumpă». La acest nivel moda este încă raritate, privește, prin excelență, «luxul». Testate ca serie mică și epuizate la nivelul seriilor mici, noile modele sînt propuse pentru producția de serie mare. Pe măsura difuzării lor în rețeaua comercială, ele se ieftinesc, ajungînd ca, în condiții de saturație estetică vestimentară, la sfîrșit, să devină chiar «solduri». Între timp se caută sensurile unei noi linii și se propun noi modele, urmînd a avea aceeași rută. Din problemă estetică, moda devine astfel o problemă economică, cu implicații în industria țesăturilor, în industria confecțiilor, în comerțul de profil, în bugetul familiilor. Cum ne putem permite să ne îmbrăcăm în consens cu «noua linie a modei»? Noi sîntem dispuși, de cele mai multe ori, să ignorăm tocmai aspectul economic, care, deși se prezintă undeva la subsolul marelui edificiu al modei, apare drept cel mai important. Nu o dată, industria de specialitate, industria confecțiilor, ca și toți ceilalți factori implicați în fenomenul modei au în vedere doar stările de lucruri de la suprafață, fluctuația de forme, schimbarea «liniei», preferința pentru o anumită cromatică. Dificultățile de care și noi ne izbim astăzi sînt legate de faptul că schimbarea «liniei», fluctuația formelor, mutațiile survenite în materie de cromatică a vestimentației nu sînt și nu pot fi niciodată universale. Ele trimit întotdeauna la niște realități sociale determinate, ele trimit întotdeauna la un anumit corp de tradiții, la un anumit

statut al gusturilor dintr-o țară sau alta, chiar dacă «linia modei», pentru un anumit sezon sau pentru o perioadă mai mare, se bucură de prestigiul unui «centru» estetic recunoscut. La noi, în materie de modă, am impresia că lucrăm încă pe bîjbite. Observăm ce se întîmplă în lume, ținem chiar legătura cu cîteva case de modă celebre, la ale căror modele avem acces, și încercăm să producem în consens cu «actuala» linie a modei lucruri însă care nu se cumpără sau se cumpără foarte puțin, în timp ce altele sînt așteptate sau căutate. De cele mai multe ori, fabricile de confecții se mulțumesc cu prelucrarea unor forme străine și producerea lor în serie, potrivit comenzilor formulate sau presupuse că vor fi formulate de către comerț. Cîteodată, chiar unele firme străine solicită executarea, după anumite modele, a unor oarecare cantități de confecții. Contribuția noastră la export se reduce însă numai la executarea respectivelor confecții, în conformitate cu normele impuse de către beneficiarul extern. Ne putem mulțumi numai cu atât? Ce putem întreprinde pe viitor? Sînt necesare, fără îndoială, și la noi cercetări temeinice privind, pe de o parte, noua «linie a modei» în lume, privind, pe de altă parte, realitățile specifice din țara noastră, situația gusturilor de la noi, posibilitățile economice ale publicului nostru. Pe baza unei atente investigații a situației gusturilor, pe baza unei analize atente a preferințelor estetice existente, în materie de vestimentație, va trebui să ne gîndim, pe viitor, la posibilitatea, ce nu mi se pare fără șanse de succes, de a impune, alături de marile case de modă, propriile noastre modele, o «linie» a modei care, fără a se opune tendinței generale, să poarte totuși amprenta unor căutări, a unei fantezii și a unor eforturi creatoare specifice.

Gheorghe ACHITEI

Cei care ne propun cum să ne îmbrăcăm trebuie să cunoască nu numai «ce se poartă în lume», dar și ce preferăm noi în materie de vestimentație, în funcție de un complex întreg de factori, dintre care cei de ordin economic nu sînt deloc de neglijat. Studiul vechilor și noilor materiale textile în lumina «actualei linii a modei», studiul «actualei linii a modei» în lumina preferințelor estetice existente pe plan național devin, din acest punct de vedere, pentru creatorii de prototipuri vestimentare necesități stringente. În imagine: aspecte ale studiilor întreprinse în acest sens de către studenții Institutului de arte plastice «Nicolae Grigorescu» din București, care se specializează în creația vestimentară.

scrisori către un meloman

MUZICA ȘI CUVÎNTUL

Într-adevăr, cum adesea s-a spus, domeniul muzicii începe acolo unde se termină cel al cuvîntului. Muzica există pentru a exprima ceea ce nu este în puterea cuvîntelor să exprime. Folosindu-se de un text literar, compozitorul conștient de menirea și suveranitatea sa nu se va simți niciodată aservit poetului sau dramaturgului: chiar cînd ține seamă cu scrupulozitate de viziunea acestora, el face operă de sine stătătoare; căci revelează realități sufletești și spirituale la care nu-i este dat să ajungă cuvîntului (și mai ales cuvîntului atît de sărăcit în viață interioară, semnificații și rezonanțe, pe care se bazează abstractizatul limbaj al omului modern). Cînd recurge pentru a opta «sa simfonie la scena finală din «Faust», cea care înfățișează înălțarea sufletului prin sferile cerești, Mahler nu repetă, nu reproduce sonor, nu «redă» ceea ce exista în poemul lui Goethe, ci ne dezvăluie și ne face să trăim realități spirituale la care versurile abia dacă făceau o extrem de sumară și destul de abstractă aluzie. E ceea ce numai muzica putea să facă, și reușita lui Mahler a fost — în această privință — grandioasă. Ceea ce spune muzica ține într-o asemenea măsură de absolut și este atît de exhaustiv, încît simți cuvintele — într-un anumit sens — ca putînd să lipsească:

dacă — prin absurd — această muzică ar fi cîntată de soliști și coruri, fără cuvinte, numai cu vocale, sensul ei n-ar fi mai puțin accesibil ascultătorului.

Să nu se la această ipostază drept o desconsiderare a literaturii, ci numai ca o îngroșare a graniței dintre cele două arte, pentru că cei ce le amestecă să poată distinge mai limpede specificitatea muzicii și absoluta ei suveranitate spirituală. Tocmai pentru că poate efectiv ajunge în regiunile spirituale inaccesibile cuvîntului curent (cît ar fi acesta de meșteșugit și poetic transfigurat) își permite muzica adesea să meargă — cu o modestie ce poate lua chiar forma umilinței — în urma literaturii, din care spune (deși nu aceasta este realitatea) că «se inspiră». Și o face minată de altă trăsătură definitorie a ei, care este capacitatea de infinită iubire: își micșorează dimensiunile, le apropie de măsura omului pentru a putea fi primită și cit de cît înțeleasă de acesta. Cu un termen elinesc, acestui fenomen i se spune chenoză. Ori de cite ori acceptă să coboare din amezătoarele înălțimi, cu aer prea tare pentru unele piepturi pămîntene (unde o ridică uneori orga lui Bach), pentru a lua înfățișarea unui erou literar sau a unei situații evocate de literatură, muzica trăiește o chenoză,

POLUAREA FOLCLORULUI (XVI)

Prin urmare, cunoscutul meu socotește antiprogresistă atitudinea de a stăruii întru practicarea cîntecului și jocului popular în mediul tineretului intelectual din zilele noastre. Și-ar dori ca tineretul nostru, modern fiind, să petreacă după modelul celui din țările înaintate. Continui relatarea convorbirii precedente. Deci:

...mă aflam la Paris. Mi-a fost dat și mie să întîlnesc tineri «moderni», pavoazănd curioase îmbrăcămînți. Moderni, dar certați cu cea mai elementară igienă. Pletoși și nepieptănași, sfidau cu privirea încrîncenată pentru a ne obliga să înțelegem că atitudinea lor dovedește act de mare curaj. Curajul marilor reformatori.

Prezentam formația lui Gheorghe Zamfir. Veți spune că naiul marelui nostru artist a impresionat printr-un nou exotism. Dar nu. Săli arhipline își arătau admirația nețărmită față de muzica populară românească. În dreptul teatrului «Le vieux colombier», sediul concertelor noastre, un grup de tineri «moderni». Rezemăți într-o rină de zid. Privirea pierdută. Privind către nicăieri. În stare de muțenie. Pe piept, fel de fel de mărgele și zurgălăi. Mi-am permis o experiență. M-am apropiat de ei. Întreb ce planuri au. Cu greutate îi determin să-și deschidă gurile. Cu plictis îmi răspund: *nimic*. Se lasă, în fine, trași de mine în sală. Nu le spun despre ce e vorba. Îi observ, pe furie, cu atenție. Să văd pînă unde merge afixata profundă blazare. După prima piesă cîntată nu-i mai recunosc. Reacționează. Aplaudă frenetic, fluieră, bat din picioare. La puțină vreme se contopesc cu ceilalți spectatori. Reacționează întocmai. Gălăgioși și parcă reinviați, își manifestă satisfacția. Sînt pe deplin cucerii de dătătoarele de viață ritmurii ale jocurilor românești, de puternica emoție transmisă prin doine. Acești tineri, pentru care cu cîteva clipe înainte viața nu mai însemna nimic, se metamorfozaseră. Sînt alții. *Primiseră viață din viața cîntecului popular românesc*. La sfîrșitul concertului au tăbărit asupra mea. Îmi mulțumesc:

«Muzica dumneavoastră este minunată...».

«Nu gîndeam că ne mai poate impresiona ceva pe lumea asta...».

«Ne-a tulburat peste măsură muzica românească, pe care o auzim pentru prima oară, prin frumusețe, diversitate și mai cu seamă prin extraordinara ei sinceritate...».

«Ne-ați dat prilejul să intuim, prin muzica auzită, sufletul unui popor robust, al unui popor demn de invidie...».

Și mai cu seamă această mărturisire, care, pe mine unul, m-a mișcat profund:

«MUZICA ROMÂNEASCĂ NE-A FĂCUT SĂ SIMȚIM PENTRU ÎNTÎIA OARĂ RĂDĂCINILE ADÎNCI ALE OMULUI UNIVERSAL...».

Nu continuau, acești tineri, decît să repete ceea ce ne spuneau seară de seară spectatorii permanenți, deveniți suportorii noștri din sala teatrului parizian, de mare faimă odinioară, «Le vieux colombier», care, datorită concertelor de muzică populară românească ale lui Gheorghe Zamfir, își recăpătase pentru o clipă strălucirea din trecut.

Hari BRAUNER

Notă. După ce a citit articolul precedent, tînărul meu interlocutor mi-a afirmat că n-a gîndit-o chiar așa... Cu atît mai bine.

la care consimte în mod liber pentru că vrea să fie resimțită de cît mai mulți ca forță consolatoare și încurajatoare. Nimic mai eronat, în astfel de împrejurări, ca reducerea muzicii de către ascultător la ceea ce spun cuvintele și ignorarea incomparabilei măreții pe care ea și-o ascunde din generoasă și nobilă dorință de a fraterniza. Cu atît mai reprobabili sînt compozitorii care au uitat sau trădat acea splendoare a spațiilor infinite a căror emanație este muzica și au încătușat-o de cele ce spun cuvintele, obligînd cea mai înaripată dintre arte să le ilustreze în mod pedestru.

Conștient de limitele *capacității de expresie* a cuvîntului, muzicianul prețuiește însă cum se cuvine excepționala lui putere de înrîurire asupra cugetului. De fapt, cuvîntul este în stare să exercite profunde acțiuni transformatoare în suflete. Ce-l face bunăoară pe Bach în cantatele sale să repete parcă la nesfîrșit același cuvînt, aceeași propoziție? Dorința de a reda acestora prin muzică puterea de a se înfiți în conștiință și a lucra acolo cu forță spirituală. Desigur, muzica (cea veritabilă) spune mai mult decît pot spune cuvintele, dar marii muzicieni n-au subapreciat niciodată eficiența cuvîntului ca declanșator de forțe splendoare, căci ei au știut deosebi forma degradată a limbajului de cea formidabilă realitate — intraductibilă, vai, prin cuvinte moderne — pe care vechii greci o numeau *logos*. Și astfel Beethoven, ducînd chenoza muzicii pînă la ultima ei expresie, a socotit posibil (spre scandalizarea multora) ca muzica să se prosternă în fața *logosului*. Așa s-a născut Simfonia a nouă.

George BĂLAN

«Ambasador» — întreprindere de mare prestigiu de hoteluri și restaurante — vă pune la dispoziție serviciile prin unitățile sale:

Hotelul «Ambasador» — elegant mobilat.

Restaurantul și braseria «Ambasador» — vestite pentru varietatea meniurilor —

Barul «Ambasador» precum și un oficiu de schimb.

Alte unități ale întreprinderii de hoteluri și restaurante «Ambasador»:

Barul «Melody»

Restaurantul «Intim»

Restaurantul «Podgoria»

Lacto «Dorna»

Restaurantul cu autoservire «Rapid»

Unitățile din cadrul aeroportului

Otopeni:

A. B. C. — Bar de zi

Autoservire

Kateringul — complex care asigură aprovizionarea barurilor de la bordul avioanelor Tarom și altor companii.

În pădurea Băneasa sînt deschise restaurantele

«Parcul privighetorilor» și

«Pădurea Băneasa»

Un camping complet utilat și o braserie.

În jurul lacului Snagov funcționează restaurantele:

Snagov — sat, Snagov — plajă.

«...moartea lui Jaba Gheorghe a fost violentă, leziunile au fost produse prin căderea victimei de pe un vehicul în mers, urmată de tirirea și prinderea victimei sub roata acestuia, respectiv prin căderea victimei de pe sapa tractorului și trecerea roții din spate a vehiculului peste ea, la nivelul bazinei...» (din concluziile autopsiei, semnate de către medicul legist Garoiu).

«Inspectoratul general al miliției — postul de miliție Lăpușnicel — DOSAR DE UR-MĂRIRE PENALĂ nr. 107 130, privitor pe JABA DUMITRU pentru comiterea infracțiunii deucidere...» (reproduc întocmai primele rânduri din carnetul meu de reporter — N.A.).

Mărturisesc din capul locului că îmi place spectaculosul; îmi place spectaculosul de calitate, spectaculosul unor evenimente, — fie ele superbe sau dramatice! —, care îți transmise însă ceva din viață prompt și mai ales altfel decât te-ai obișnuit să recepționezi tu, veșnic prins de vârtejul neglijent și multiplu al agitației diurne! Răsfoind însă filele dosarului de mai sus am constatat că voi avea de-a face cu un alt gen de «spectaculos»: acela care îl face pe un anumit cititor să tresară, să înghită apoi rîndurile umplîndu-și imaginația cu scene crîncene, de tip serial TV, pentru ca apoi să-și trezească noaptea vecinul din somn, pentru a-i șuiera cu voce sugrumată: «Ai citit chestia asta? Formidabilă, dom'ne!»...

Ei bine, acest gen de spectaculos îmi repugnă. Voi încerca să-l evit în rîndurile de față, voi face tot posibilul să aștern în scris o dramă, o dramă cumplită și cu urmări imprevizibile!, și voi face asta cu atât mai mult cu cât imediat, pe fila următoare a carnetului, descopăr — și transcriu dealtfel — această destăinuire, această declarație a lui J.D., afirmată cu voce înecată de plîns în incinta tribunalului din Caransebeș, puțin înainte de a se fi dat sentința anunțată de către Arsenie Mustețea, președintele completului de judecată: «Puteți să-mi dați ce pedeapsă vreți, o merit! Nu-mi puteți da însă mai mult decât m-a pedepsit Cel de Sus prin faptul că **l-am omorît pe fratele meu!**...» («În acest moment, băiatul ăsta înalt și bine legat, cu figura blîndă și dură totodată, de om de munte, învățat să muncească și să crească în aer liber, s-a prăbușit moral, izbucnind în hohote de plîns, ca un copil!» — din relatarea judecătorului Teofil Ienciu — N.A.).

...Sala a rămas înmărmurită, citeva femei aflate aici au început să suspine, s-a dat sentința; apoi, inculpatul a fost scos din incintă, lumea s-a risipit..., și-a văzut de treabă, cu alte cuvinte — în Caransebeș năpădise soarele! — a mai rămas poate un mărunt și abia șoptit murmur al durerii aici, printre băncile goale...

Jaba Dumitru s-a născut la 8 octombrie 1948, în satul Poiana, comuna Dolhasca, județul Suceava. Meseria de tractorist-forestier l-a purtat în județul Caraș-Severin. În seara zilei de 29 aprilie anul trecut — prin jurul orei 19.30 — Jaba pleacă cu tractorul din punctul de exploatare Tarnita (un soi de cabană), pentru a aduce alimentele necesare aprovizionării muncitorilor de aici.

După ce ridică de la magazie o parte din cele necesare, pleacă mai departe, în satul Pîrvova, pentru a obține restul (ouă etc.). Ajuns în Pîrvova, îl descoperă în bufetul satului pe Gheorghe, fratele său, care «consuma singur o sticlă cu vin!»...

Surprins, Dumitru îl întreabă pe frate-său «ce cauți aici, cu ce ocazie s-a deplasat tocmai din Moldova pînă la el?»... La

care Gheorghe îi zice că a venit «pentru ca să-i ceară 5 000 lei împrumut, că se însoară, peste citeva zile are nunta» (în mod cu totul ciudat — conform chitanței de expediere nr. 258 630 anexate la dosar — Dumitru îi trimisese această sumă încă cu citeva zile mai înainte!)...

— «**Dumitru Jaba nu era băut!**... (conf. buletinului de examinare clinică pentru intoxicație alcoolică).

— «**Jaba D-tru a recunoscut că a băut un pahar cu vin împreună cu fratele său atunci, seara...**» (din dosar).

— «**Jaba Dumitru și Gheorghe au intrat în bufet și au cerut o sticlă cu vin, apoi au plecat (!) și mult timp în noapte s-a auzit tractorul lui Dumitru circulînd prin sat!**... (din declarația lui D. Bălan, socrul bufetierei Anuța Nicolicea din Pîrvova).

...Așadar, numitul Gheorghe urmează a avea nuntă peste citeva zile, a venit la frate-său pentru a cere niște bani împrumut, — deși acesta îi expedieze banii mai înainte! —, iar el, fratele, Dumitru, îl lasă pe Gheorghe în bufet cu sticla în față (există aici o neconcordanță de date în declarațiile lui Dumitru și cele ale socrului bufetierei, deocamdată însă acest aspect ne interesează aici mai puțin — N.A.), îl lasă, așadar, cu sticla în față, pleacă după ouă, iar la întoarcere nu-l mai găsește în bufet!...

Nu-l mai găsește pentru simplul motiv că îl descoperă în cu totul altă parte, tîrziu, noaptea — zăcînd beat pe marginea șanțului — la ieșirea din Pîrvova.

...Locurile sînt frumoase pe aici, pentru a ajunge la cabana forestierilor din Tarnita trebuie să treci printr-o pădure, pe la miezul nopții pomii devin parcă mai înalți, întunericul este de nepătruns, doar farurile tractorului mai spală, palid, bezna rece ce înconjoară timpul; Dumitru l-a luat în brațe pe Gheorghe, l-a săltat așa cum a putut, instalîndu-l pe sapa tractorului, să doarmă omul, să-și revină din buimăceală, iar fratele a adormit pe loc pesemne — cine mai poate ști?!...

A pornit apoi spre cabană, conducînd tractorul cu siguranța și poate că și cu liniștea omului care, meseriaș fiind aici, e obișnuit cu tăcerea și întunericul nopții; a pornit poate supărat ușor că fratele său este așa cum este, că îl va face de pomină acolo, la cabană, aducîndu-l în halul ăsta, printre tovarășii săi de muncă! A pornit așadar poate că nu prea vesel, cărîndu-și ruda beată pe sapa tractorului: om pulverizat de alcool pe dinăuntru, gemînd poate la fiecare zdruncinătură. La una din ele... apoi la a doua... și la a treia chiar! La a patra (sau la a cincizecea — cine mai știe!?) s-a întimplat **prăpădul!**

Dumitru nu a observat la început, a fost nevoit să se întoarcă din drum «deoarece îl pierduse!» S-a întors. Și l-a găsit zăcînd...!

— «...s-au observat leziuni la buza superioară, pe piciorul stîng către șold, ce prezentau tirire, iar testiculul drept spart» (lt. Dobre Petru,

identificînd a doua zi cadavrul din cabană).

...Sculți din somn, către dimineață, T. Bunduc și T. Coman îl zăresc pe Dumitru sosind clătînat sub greutate, purtîndu-și fratele în brațe; (nici n-a mai oprit motorul tractorului), l-a dus direct în cabană, l-a culcat pe o laviță — «Gheorghe gemea, acuzînd dureri grave în dreptul pîntecelui» — a desfăcut o sticlă cu spirt medicinal, s-a apucat să-l fricționeze... Gheorghe începe însă să urle, oamenii nu mai știu ce să facă, disperat acum Dumitru se urcă din nou pe tractor, gonește, atît cît poate goni cu un astfel de vehicul, pînă în satul Pîrvova să caute un doctor! Nu găsește însă nici un doctor, și atunci îl scoală pe șoferul Iosif Paidola («m-a trezit pe la ora șase dimineața, mai să-mi spargă geamul!») să vie cu camionul și să-l ia pe frate-său, «bolnav», să-l ducă undeva, la oraș...

Iosif i-a ascultat rugămintea, s-a îmbrăcat, au pornit împreună. Atîta doar, că...

...trebuia să treacă din nou prin pădurea aceea, pomii erau frumoși, căpătaseră acum puțină culoare, aerul era rece, proaspăt, cunoștea, știa bine acest aer al pădurii — unic în lume, și poate că și într-o viață de om! — apoi s-a ivit dinainte cineva care le-a făcut semn celor doi să oprească. Și le-a spus, cu voce tremurîndă, că de-acuma gata, s-a sfîrșit: nu mai are nici un rost să se grăbească!...

Murise dimineața, așadar, către ora șase; pesemne că pomii pădurarilor — pomii aceia falnici, și buni, și puternici — habar n-aveau de acest lucru, sau dacă da, tresăriseră o clipă, într-o adiere, într-un vaier mîngîiat al frunzelor... Murise chinuit, fără a mai putea să-și spună o dorință sau un nume; murise oribil, orbit de durere și răcnet, cu testiculul drept strivit... urmînd, dacă nu s-ar fi întimplat nenorocirea, să se însoare peste citeva zile!... Murise groaznic, strivit de o roată; murise GROAZNIC, omorît de un FRATE!... Murise groaznic, acolo, pe o nenorocită de laviță, cu pîntecul sfărîmat. **De către un frate...**

...persoanele din sală s-au risipit, Corzoul orașului era al dracului de frumos în acea zi; un om s-a dus să-și schimbe haina vîrgată cu hainele sale proprii, confiscate atunci, la intrarea în detențiunea preventivă pentru cercetare: **plingea acest om!**...

Sentința a fost impecabilă: «Condamnat la doi ani închisoare cu suspendarea pedepsei». Adică — liber!...

...și nu știu de ce, odată cu sentința asta (aici se încheie dealtfel și însemnările mele de reporter — N.A.), mă gîndesc că dincolo de chinuita libertate a acestui om, dincolo de toată grozăvia sau durerea în sine!, dincolo deci de toate cele pe care le va purta cu el o viață!, dincolo deci de toate astea, răbufnînd parcă din bezna tragediei, acolo, din întuneric, rînjește neplăcut și cinic... o sticlă de alcool!

Horia PĂTRAȘCU

Coperta noastră:

Un artist al vremii noastre:
SABIN BĂLAȘA.

Fotografie de Traian PROSAN

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Școlii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Școlii».

41 505

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

Prezentarea artistică

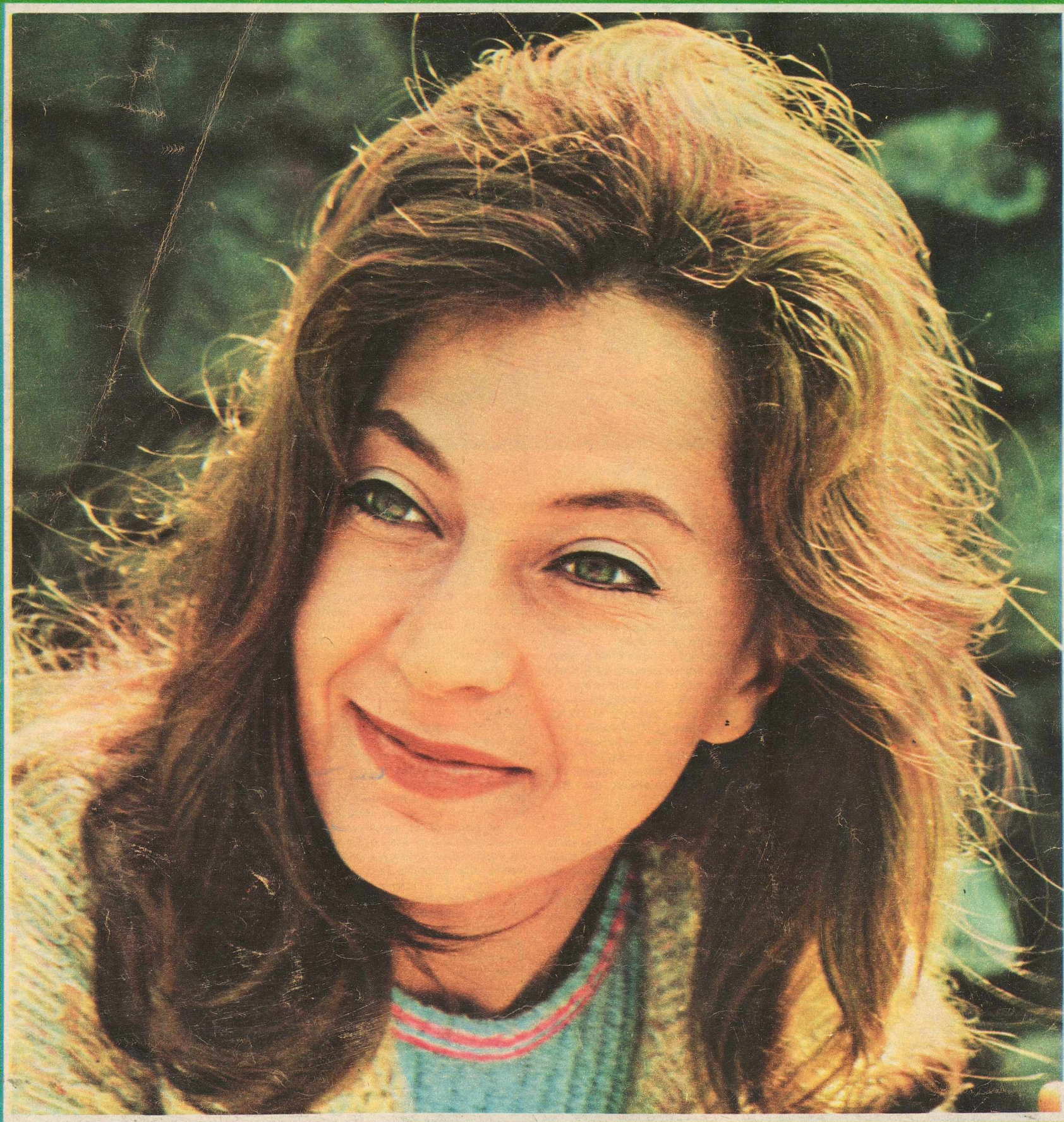
Ion DOGAR-MARINESCU

flacăra album

Fotografie de Elena GHERA

GINA PATRICHI,

actriță al cărei farmec
și inteligență scenică
au convins
și așteaptă
să mai convingă.

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 140 000 exemplare.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU